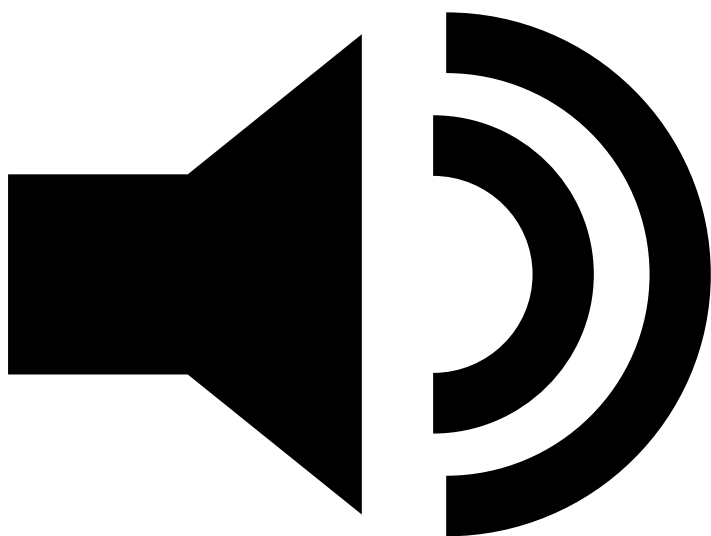

ANUARI MÈDIA.CAT

ELS SILENCIS MEDIÀTICS
DE 2013

ANUARI MÈDIA.CAT

ELS SILENCIS MEDIÀTICS
DE 2013

© Anuari Mèdia.cat 2014

Coordinació i edició: Roger Palà i Sergi Picazo

Redacció: Maite Aguilera, Allosa Ajanovic, Laia Altarriba, Sònia Bagudanch, Anna Boluda, Bertran Cazorla, David Marín Rubio, Susana Pérez-Soler, Jaume Portell, Mòn Sanromà, Víctor Saura, Sandra Temprado, Alba Vera, Esteve Valls i Núria Vilà.

Disseny i maquetació: Fàbrica Gràfica (fabrikagrafica.com)

Correcció lingüística: Llengua de Foc

Edita: Pol·len Edicions

Impressió: El Tinter (Empresa certificada EMAS)

ISBN: 978-84-86469-65-8

Dipòsit Legal: B-9587-2014

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Si voleu veure una còpia d'aquesta llicència, accediu a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/> o envieu una carta sol·licitant-la a Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, EUA.

ÍNDEX

	100 MILIONS PER A 16 ESCOLES DE L'OPUS DEI La Generalitat catalana subvenciona amb 25 milions d'euros anuals col·legis que segreguen per sexes	9
	UN CANAL AMB PORTES GIRATÒRIES Josep Grau, l'actual president de l'empresa que està construint el canal Segarra-Garrigues, és el conseller que va adjudicar l'obra l'any 2002	19
	31,5 MILIONS EN 'SUPERSOUS' Els 86 directius dels Països Catalans en les empreses de l'Ibex-35 cobren 366.562 euros anuals de mitjana	27
	51 IMPUTATS I VUIT CONDEMNES Un 17% de consellers que han tingut els successius governs dels Països Catalans ha estat imputat en casos de corrupció	37
	CAU UN 32% LA PROTECCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE Els jutjats catalans concedeixen sols un 38% d'ordres d'allunyament, mentre que la mitjana espanyola és d'un 60%	49
	BENVINGUTS A 'QATARUNYA' L'emirat de Qatar, governat per un règim dictatorial, ha invertit 428 milions d'euros a Catalunya en només tres anys	57
	173 MILIONS D'EUROS PÚBLICS PER A SPANAIR La Fiscalia vol que els gestors de l'aerolínia fallida paguin 72 milions per solucionar el dèficit generat per la seva gestió	65
	UN NOU 'PROJECTE CASTOR' AL BAGES Gas Natural projecta un magatzem de gas al subsòl de Balsareny que requerirà la injecció de 50 hm ³ d'aigua durant 10 anys	73

CAÑETE I MATUTES, ELS MÉS BENEFICIATS PER LA LLEI DE COSTES

83

La reforma de la legislació sobre el litoral aprovada pel Govern del PP podria afavorir els interessos empresarials d'actuals i antics membres del partit

MANGO PAGARÀ PER L'ACCIDENT DE BANGLA DESH

89

L'empresa catalana s'afegeix en l'últim moment al fons internacional per compensar econòmicament les víctimes després de rebre pressions arreu del planeta

ELS PAÏSOS CATALANS, A LA CUA D'EUROPA EN ACOLLIDA DE REFUGIATS

95

L'Estat espanyol només acull l'últim any 725 sirians dels 2,5 milions que han fugit de la guerra. Tan sols uns quants centenars viuen València i a Barcelona

DENÚNCIES D'ASSETJAMENT LABORAL A MERCADONA

105

Treballadors de la cadena de supermercats valenciana relaten diversos casos d'abusos i de repressió sindical

UN CENTRE DEL MÓN DESÈRTIC

111

La gran superfície comercial de l'estació del TGV de Perpinyà registra una ocupació de tan sols un 15% de les botigues

AUTOCRÍTICA ALS MOSSOS D'ESQUADRA

117

Polícies i experts en seguretat reclamen, des de dins, una policia catalana més democràtica i respectuosa amb els drets cívics

FIGARÓ, EL 'PORTO ALEGRE' CATALÀ

125

El poble del Vallès Oriental practica des de fa 10 anys la democràcia participativa i sotmet un 18% del seu pressupost a votació dels veïns

L'HORA DE LES RESPOSTES

DAVID BASSA

President del Grup de Periodistes Ramon Barnils

Mai abans no havíem viscut, com ara, uns temps tan paradoxals. D'una banda, per molt que des dels poders polítics i financers ens diguin que la foscor s'està esvaint, tots som molt conscients que el túnel és llarg i –el que és més dur d'assumir– que, un cop hàgim sortit del túnel, ens adonarem que el paisatge de la sortida no s'assemblarà gaire o gens al de l'entrada.

Les dades són esfereïdores: arreu de l'Estat, d'ençà de l'inici de la “crisi”, el 2008, s'han tancat prop de tres-cents mitjans de comunicació. Tres-cents! I s'han perdut prop de 12.000 llocs de treball! Com diu la “periodista desquiciada” Cristina Palomar, “si començo a comptar tots els companys que conec que estan fent col·laboracions de franc per continuar en el mercat periodístic, em quedo sense dits”. El drama ens envolta. I ho fa personalment i nacionalment, perquè el paisatge periodístic dels Països Catalans està assolint tints de tragèdia: tancament de Radiotelevisió de Mallorca (RTVM), tancament de Radiotelevisió Valenciana (RTVV), tancament de TV3 i de Catalunya Ràdio al País Valencià, acomiadaments i retallades a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) i a IB3, acomiadaments i retallades a totes, absolutament totes, les redaccions dels diaris de paper. Desaparició de desenes de televisions i ràdios locals. El panorama és, si el comparem amb el de fa 10 anys, apocalíptic.

En aquest context, les pressions dels poders financers són cada cop més efectives i la por, el desànim i l'autocensura guanyen terreny minut a minut, hora a hora, dia a dia. Això està passant. Xavier Montanyà ha arribat a afirmar que “actualment no hi ha un periodisme referencial; majoritàriament, el periodisme d’ara és reverencial”.

Montanyà té raó, però llegim-lo bé: diu “majoritàriament”; no diu “absolutament”. Perquè, tot i estar perdent unes quantes batalles, la guerra encara dura i som uns quants els qui no hem parat ni pararem mai de disparar. El Grup de Periodistes Ramon Barnils maldem per resistir, maldem per mantenir l’actitud i el mètode (rigor, esperit crític i independència); maldem, en definitiva, per plantar cara. No som els únics; si no, malament rai. Però el Grup Barnils cada cop som més, cada cop ens sentim més forts i cada cop percebem que l’esquerda que va obrir el primer ANUARI dels silencis mediàtics, ara fa quatre anys, no para d’eixamplar-se.

Perquè el paisatge descrit al principi d’aquest article té un objectiu clar: precaritzar el missatge i, per tant, controlar –encara més!– el relat, la informació. I el control passa, avui, pel silenci: vagues que no existeixen, manifestacions que s’empetiteixen, rodes de premsa plasmàtiques, compareixences informatives sense preguntes... Però també està passant que, de tant d’esforç a silenciar, cada cop hi ha més silencis eixordadors, silencis que, pel sol fet de ser-ho massa, deixen de ser-ho.

I aquí l’ANUARI DELS SILENCIS MEDIÀTICS hi té molt a veure. Són uns quants els silencis denunciats pels nostres anuals que, després, han deixat de ser-ho. El cas *Urdangarin*, els centres d’internament d’estrangers (CIE) o els exministres franquistes (ara encausats des de l’Argentina) en són alguns exemples. Maldem i maldarem per trencar els silencis.

El cantautor Feliu Ventura escriu en una de les seves cançons que “les nostres preguntes són incendis que les vostres respostes no saben apagar”. Seguint el fil de la mateixa cançó, vull acabar amb la desafiant sentència venturiana que assegura que “no coneixeu l’abast de la memòria que tenim”. Perquè l’ANUARI MÈDIA.CAT és això: memòria allà on volen amnèsia i respostes allà on no volen preguntes.

COMPROMÍS AMB LA INFORMACIÓ

XESCA OLIVER

Presidenta de la Fundació Catalunya

Aquest 2014, per primer cop, la Fundació Catalunya col·labora a fer possible l'ANUARI MÈDIA.CAT. És una contribució que ens omple d'orgull, ja que permetrà fer arribar al públic en general 15 temes de 2013 que no han estat a l'agenda mediàtica dels grans mitjans de comunicació. Són temes que han estat silenciats per motius diversos, tot i que en termes periodístics tenen prou envergadura. L'ANUARI és una oportunitat per omplir aquests buits i treure'ls a la llum pública.

La Fundació Catalunya és una entitat que té per objectiu la defensa dels drets nacionals dels catalans, tant individuals com col·lectius, i especialment els reconeguts per la Declaració universal dels drets humans de les Nacions Unides, de 10 de desembre de 1948. És evident, doncs, que tenim un compromís amb el dret de cercar, rebre o difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà d'expressió recollit a l'article 19 de la Declaració universal dels drets humans.

La nostra col·laboració amb el Grup Barnils va començar el 2012 arran de la constatació que les dues entitats, cadascuna des del seu àmbit d'actuació, realitzàvem projectes que tenien en comú la voluntat d'oferir uns continguts periodístics caracteritzats pel rigor i fets des d'un marc referencial de Països Catalans. Després de les primeres converses es va evidenciar que la millor manera de treballar era fer-ho de forma con-

junta, i així el Grup Barnils va passar a elaborar continguts per a Anuaris.cat, un projecte iniciat l'any 1994 i que en els seus inicis havia tingut la col·laboració de diversos mitjans catalans com l'*Avui* i *El Periódico de Catalunya* i Televisió de Catalunya.

El fet de patrocinar ara l'ANUARI ens ha permès de participar en el procés de selecció dels temes i tenir a les mans una setantena de propostes per investigar i constatar que la major part podrien ser temes de portada. Des de la Fundació Catalunya ajudem a fer possible que 15 d'aquestes propostes vegin la llum. Entre tots i totes podrem esborrar els silencis.

100 MILIONS PER A 16 ESCOLES DE L'OPUS DEI

NÚRIA VILÀ

La Generalitat catalana subvenciona amb 25 milions d'euros anuals col·legis que segreguen per sexes

En un context de retallades a l'educació pública, sindicats, associacions de mares i pares, moviments estudiantils i una part de l'oposició al Govern han tornat a demanar la no-renovació aquest 2014 dels concerts destinats a 16 escoles vinculades a l'Opus Dei que segreguen els alumnes entre nens i nenes. El conveni, renovat l'últim cop pel Departament d'Educació del Govern tripartit, els ha concedit en els darrers quatre cursos un total de 100 milions d'euros, és a dir, una despesa aproximada de 25 milions l'any. CiU, si no hi ha canvis d'última hora, està decidida a renovar els concerts per sis anys més en el cas de l'educació primària i secundària, i per quatre anys en l'educació infantil. Tot i la insistència de l'ANUARI MÈDIA.CAT, la Generalitat s'ha negat a oferir cap xifra oficial de les subvencions concedides a les escoles de l'Opus Dei a Catalunya.

Sindicats, associacions de mares i pares, moviments estudiantils i una part de l'oposició al Govern, concretament ERC, el PSC, ICV-EUiA i la CUP, han tornat a posar en qüestió en els últims mesos la subvenció que reben escoles privades i vinculades a l'Opus Dei, que ja estan finançades per les quotes que paga l'alumnat, a causa de les importants retallades en el pressupost d'educació dels últims anys. Però la polèmica va més enllà del vessant estrictament econòmic. La vocació religiosa d'aquestes escoles, la segregació d'alumnes per raó de gènere i l'elevat estatus econòmic del seu alumnat són factors que han portat una part de la comunitat educativa a plantejar a la conselleria d'Ensenyament la supressió o reducció d'aquestes ajudes públiques. El debat torna a aparèixer perquè el Govern de CiU –amb el suport o no d'ERC– ha d'aprovar abans del mes de setembre la renovació dels concerts educatius.

El pressupost d'Ensenyament ha disminuït en més de 1.000 milions d'euros (1.170.211.671) durant els quatre anys de conveni entre la Generalitat i les escoles concertades. Malgrat la davallada general, l'Executiu d'Artur Mas sosté que els pressupostos d'Ensenyament han augmentat el 2014 un 0,2%, un increment de 8 milions d'euros respecte de l'any passat. El cert és que els fons per a l'escola concertada, segons dades de Comissions Obreres, han crescut un 4,8% aquest any respecte de 2012, és a dir, un augment de 41 milions d'euros més en relació amb fa dos anys. El 2014, segons dades publicades pel sindicat Comissions Obreres, Catalunya patirà una reculada d'inversions en educació d'un 22% respecte de 2010.

Tot i que la conselleria d'Ensenyament no ha fet públiques dades oficials sobre aquests concerts i s'ha negat a donar-les a l'ANUARI MÈDIA.CAT, càlculs realitzats a partir de les dades obtingudes del Diari Oficial de la Generalitat (DOGC), de sindicats i de partits de l'oposició permeten afirmar que les subvencions a les 16 escoles relacionades amb l'Opus Dei voregen la xifra de 25 milions d'euros l'any. El càlcul surt de multiplicar el que rep, segons el DOGC, cada any cada unitat concertada, i multiplicar-lo per les unitats concertades de què disposa cada centre. Cal matisar que l'Opus Dei no és el propietari de cap escola oficialment, però sí que n'assumeix la garantia de la seva formació cristiana. A més d'aquestes 16 escoles de l'Obra, hi ha un altre centre vinculat a la congregació religiosa Legionaris de Crist que també separa els alumnes

per raó de gènere i rep diners públics. Es tracta de l'escola Reial Monestir de Santa Isabel, situada al barri de Sarrià (Barcelona), que obté més d'un milió i mig d'euros cada curs.

Disposar d'aquests 25 milions d'euros anuals podria significar, segons una comparativa del coordinador nacional d'Educació d'ICV, Lluís Esteve, la construcció de cinc noves escoles d'infantil-primària amb dues línies (2.250 places), o crear 1.600 places d'escola bressol o de 50

**EL PRESSUPOST
D'ENSENYAMENT HA
DISMINUÏT 1.000 MILIONS
ELS ÚLTIMS QUATRE ANYS,
PERÒ ELS FONS DESTINATS
A L'ESCOLA CONCERTADA
VAN CRÉIXER 41 MILIONS
D'EUROS EL 2013**

gimnasos, o la dotació de 47.000 beques de menjador o bé la compra de 40.000 ordinadors.

La vocació religiosa és un dels motius fonamentals que impulsen les famílies a escollir aquest tipus d'escolarització. El curs 2011/2012, un 73,3% de l'alumnat de les escoles concertades de Catalunya cursava l'assignatura de religió catòlica. En canvi, a l'escola pública aquesta matèria té un seguiment minoritari al Principat: només un 16,2% de l'alumnat d'educació primària i secundària cursava aquesta optativa. La majoria de les escoles públiques són laiques, però aproximadament dues tercers parts de les concertades són religioses.

UN ASSESSOR D'ENSENYAMENT ASSENYALA QUE EL CONFLICTE ES REMUNTA A "QUAN L'OPUS DEI TENIA MEMBRES AL GOVERN DEL GENERAL FRANCO"

Radiografia d'un anacronisme

L'ANUARI MÈDIA.CAT ha intentat donar veu en aquest reportatge a la consellera d'Ensenyament, Irene Rigau, però ha declinat participar-hi. Tanmateix, Rigau ha defensat públicament, en més d'una ocasió, el finançament que reben les escoles concertades a Catalunya i ha expressat la seva disconformitat amb les veus que demanen canviar la Llei d'educació de Catalunya (LEC). La titular d'Ensenyament considera que no s'ha de barrejar el debat ideològic per la separació entre nens i nenes a les escoles amb aquests concerts. En el cas català, l'article 43 de la LEC, tot i que dóna preferència a les escoles mixtes, no prohibeix l'educació diferenciada. Sí que puntualitza, però, que "l'escolarització mixta ha d'ésser objecte d'atenció preferent".

L'assessor de la consellera, Antoni Arasanz, considera que el conflicte es remunta a fets històrics: "Per què té mal cartell l'Opus Dei? I per què els Maristes o els Jesuïtes no tenen mala premsa? A Espanya, quan l'Opus Dei tenia una pujada forta, hi havia membres que formaven part del Govern del general Franco. La gent continua lligant ara una situació de fa 50 anys". Arasanz va presidir fins a l'any 2011, moment en què va entrar com a assessor a Ensenyament, la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Escoles Lliures de Catalunya (FAPEL), un organisme de caràcter religiós que assegura que representa "140.000 famílies de l'escola concertada i privada no confessional".

El president de la Fundació Ferrer i Guàrdia, Joan-Francesc Pont, que defensa una escola laica, apunta que els concerts de l'Opus Dei, amb una llarga tradició històrica al Principat, es van iniciar en un context on el sistema públic no estava garantit per a tothom. Mentre no s'estengués la xarxa, es concertaria el servei públic amb algunes escoles privades. "Havia de ser una situació transitòria, asimètrica, a Catalunya més que en altres llocs. Catalunya sempre havia tingut una bona xarxa d'escoles privades per a l'elit, i l'Estat hi havia construït menys escoles públiques", opina Pont. Un cas curiós és el de l'Hospitalet de Llobregat: allà un 40% de les escoles són concertades. Segons explica el coordinador nacional d'Educació d'ICV, Lluís Esteve, "si no hi fossin, s'haurien

de crear moltes places d'escola pública" i, a més, "les places de l'escola concertada són més econòmiques per a l'Administració que les públiques". No obstant això, pel diputat d'ICV-EUiA al Parlament Joan Mena, l'escola concertada surt més cara que la pública per a les famílies que escolaritzen els seus fills en centres concertats. "Si aquestes famílies paguen un 10% dels impostos perquè es destinin a garantir l'escola pública, i a part paguen 50 o 100 euros a les escoles concertades, sumant al final de l'any una cosa i l'altra, la concertada surt molt més cara que una plaça a l'escola pública".

El dirigent d'EuiA Joan Mena, que va presentar a l'octubre passat una proposta de reforma de la LEC per excloure aquestes subvencions, considera que el motiu que impulsa la Generalitat a mantenir-les és "pel seu model d'escola i de religió", ja que "la jerarquia de l'Església és avui qui està dissenyant les polítiques educatives per part de la consellera Rigau. No oblidem que Unió Democràtica són democratacristians. Alguns són numeraris de l'Opus Dei, i estan defensant els seus interessos no solament econòmics, sinó també religiosos". El responsable d'Ensenyament Concertat de Comissions Obreres, Pedro Ocaña, indica que "Catalunya és una de les comunitats autònomes amb més escoles concertades, una situació que prové de l'època en què governava Jordi Pujol". Tanmateix, sense aquests concerts, opina Ocaña, l'escola pública no podria absorbir tota la demanda. "La patronal més destacada dins l'escola concertada és la cristiana, que té un patrimoni immobiliari important. Una part la dedica a fer-hi les classes. Si això no existís, la Generalitat no tindria els mitjans necessaris per fer aquesta substitució; és impossible. Econòmicament seria inviable. Aquest és un model molt difícil de revertir", assegura.

L'educació diferenciada: un model persistent

L'aprovació de la Llei general d'educació l'any 1970 va establir el principi de coeducació de forma general. Segons el diputat Mena, però, "aquesta era l'última llei d'educació de la dictadura, molt clarament marcada pel poder de l'Església, i, per tant, intentaven fer equilibris. Van obrir la porta a l'escolarització mixta, però mantenint les subvencions a les escoles que segreguen". Per l'assessor de la conselleria d'Ensenyament Antoni Arasanz, la controvèrsia es basa en una qüestió purament ideològica. "Si vostè ha d'analitzar això i n'ha de fer un bon article, jo crec que la primera frase és: la ideologia està barallada

amb l'educació. I, quan un tema és ideològic, tothom diu o analitza des de la seva ideologia. A la conselleria, la ideologia la deixem de banda. Anem a la llei. Enlloc no diu en la llei que no sigui legal aquest tema. Si en comptes d'haver-hi aquest esperit religiós al darrere no n'hi hagués cap, vostè creu que algú protestaria?"

De la mateixa manera s'expressen des de l'escola Bell-lloc del Pla, un dels 16 centres educatius concertats vinculats a

**COMISSIONS OBRERES
ASSENYALA QUE
CATALUNYA "ÉS UNA DE LES
COMUNITATS AUTÒNOMES
AMB MÉS ESCOLES
CONCERTADES DES DELS
TEMPS DE JORDI PUJOL"**

l'Obra. El director d'aquesta escola giro-nina, Miquel Riera, considera que en el fons de l'educació diferenciada hi ha un debat més ideològic que pedagògic: "Nosaltres no discriminem els alumnes. Si ho féssim, hauria de venir la policia i tancar l'escola, perquè això va en contra dels drets humans". Riera defensa el seu model com una opció educativa que "enriqueix l'oferta de la societat", ja que "l'educació diferenciada permet la personalització de

l'educació en funció dels ritmes maduratius, que són diferents per als nens i per a les nenes, i ajuda a l'excel·lència acadèmica". Segons Riera, "l'educació diferenciada trenca estereotips" perquè "entre els adolescents sol haver-hi rols assignats, propis dels estereotips sexistes, i a les escoles diferenciades és més fàcil evitar aquests rols".

L'educació diferenciada és tan important per a aquests centres, que l'escola masculina Bell-lloc del Pla, amb Riera ja com a director, amenaçava l'any 2008 de deixar de ser concertada si la LEC, que llavors s'estava tramitant, exigia a la seva escola admetre nenes. Riera explicava que, si la normativa tirava endavant, els obligaria a convertir-se en un "centre privat elitista, i això mai no ho hem sigut". Tot i així, Riera reconeix ara que sense els concerts de la Generalitat no podrien fer front a les despeses de funcionament de l'escola.

La catedràtica de sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, actualment jubilada, Marina Subirats, puntualitza que darrere d'aquesta diferenciació per sexes l'element eclesiàstic hi té un paper fonamental: "L'Església catòlica és la institució més masclista que hi ha, i la prova és que no han deixat entrar les dones a cap nivell jeràrquic. La idea de la separació per sexes és que les dones no surtin del paper tradicional, perquè l'Església té la idea que, quan les dones han sortit del paper tradicional, han estat menys religioses. I és veritat". Subirats afirma que "educar separatament només té sentit si s'accepta la premissa que cada sexe ha de tenir una funció social diferent, de manera que dones i homes no han de gaudir de les mateixes possibilitats".

Per a la psicòloga educativa i professora de la Universitat de Vic Rosa Guitart, la diferenciació per sexes "anul·la la diversitat que existeix en la realitat, perquè la realitat social és que homes i dones conviuen conjuntament". Segons Guitart, el model de separació parteix d'uns estereotips creats "en l'àmbit social, d'un innatisme que no és cert. Si creuen que ajuntant homes i dones hi ha d'haver algun conflicte, els problemes s'afronten, no es tapen. És amagar absolutament les possibles problemàtiques que puguin establir-se a l'hora d'interaccionar". Pel president de la Fundació Ferrer i Guàrdia, Joan-Francesc Pont, "segregar homes i dones durant 11 o 12 anys de la seva vida perquè aprenguin uns paràmetres de convivència diferenciats perjudica de forma greu la igualtat dins els ciutadans d'una societat madura". La seva conclusió és que "quan els col·legis fortament religiosos estan segregant per sexes, en el fons estan generant una

**25 MILIONS D'EUROS
EQUIVALEN AL COST DE
47.000 BEQUES MENJADOR,
LA CONSTRUCCIÓ DE CINC
ESCOLES DE PRIMÀRIA
I A CREAR 1.600 PLACES
D'ESCOLA BRESSOL**

atmosfera d'allunyament de l'altre sexe que és un caldo de cultiu favorable a la captació de nous cèlibes per a la seva organització”.

“Quan canvia el context, jo canvio d'opinió”

Segons opina Joan-Francesc Pont, “les complicitats entre l'Opus Dei i el Govern s'accentuen en èpoques en què manen els partits on aquestes organitzacions tenen més militants, que són el PP i CiU. Tots els governs cerquen ajudar els seus aliats, i aquests aliats posen preu a això”. Tanmateix, després d'anys de governs de CiU, els concerts educatius s'haurien pogut eliminar durant l'aprovació de la LEC el 2009 –que va tenir els vots a favor del PSC, d'ERC i de CiU– i durant la renovació dels concerts feta l'any 2010. Precisament, al febrer de 2014, els socialistes i els republicans, essent a l'oposició, van presentar una proposició de llei al Parlament per modificar la LEC amb l'objectiu d'eliminar aquests concerts. Aleshores, CiU, el PP i Ciutadans hi van votar en contra. També ICV-EUiA va presentar una proposta similar mesos enrere.

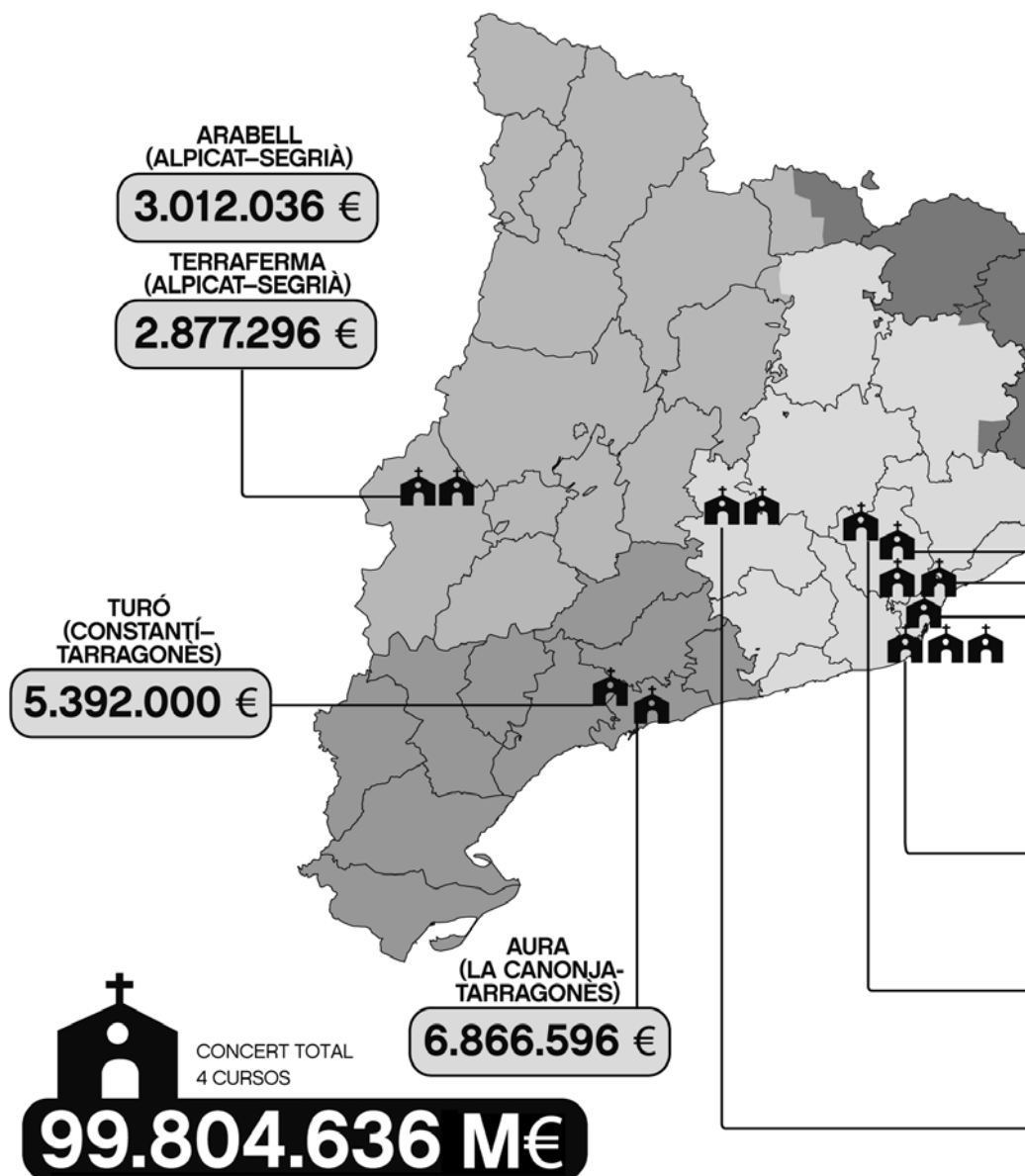
El fet polític més destacat de l'últim any ha estat el canvi de posicionament del PSC, que durant el Govern tripartit i amb Ernest Maragall com a conseller d'Educació va defensar al 100% mantenir les subvencions a les escoles que segreguen per sexe. Ara la diputada socialista Rocío Martínez-Sampere justificava el canvi durant un recent debat sobre la qüestió al Parlament: “Deixin-me citar Keynes quan deia: «Quan canvia el context, jo canvio d'opinió». És el moment de canviar les prioritats d'algunes polítiques que s'estan portant a terme”.

El problema principal, com apunta la diputada d'ERC i vicepresidenta del Parlament, Anna Simó, és que no hi ha hagut voluntat política de modificar aquests convenis, especialment en l'època del Govern d'esquerres, “en què es van renovar els concerts a centres que segreguen per gènere amb la LOE –la llei estatal– i la LEC ja vigents”. Ara, segons indica, “amb la LOMCE totes les decisions que pot prendre el Govern català en un futur sobre els concerts educatius podrien ser recorregudes pels centres exclosos i les guanyarien”. El diputat d'ICV-EUiA Joan Mena culpa el PSC i ERC d'haver prioritzat el 2009 un acord amb CiU per fer una llei que servís “per a tothom”.

Andalusia i Cantàbria, l'excepció

Les dades del Ministeri d'Educació del curs 2011/2012 situen Andalusia als primers llocs de l'Estat espanyol pel que fa al seguiment de l'assignatura de religió catòlica a les escoles concertades, amb un 94% de l'alumnat inscrit. Malgrat això, el Tribunal Suprem va dictar l'any 2012 la supressió de les ajudes públiques a les escoles que separen els alumnes per sexes de les comunitats autònomes d'Andalusia i de Cantàbria, considerant que aquests centres no tenien dret a rebre fons públics. Les sentències, basades en la Llei orgànica d'educació aprovada pel PSOE el 2006, deixaven clar que l'educació diferenciada era perfectament legal, però manifestaven que "els centres docents que opten pel model d'educació diferenciada no poden ser concertats i, per això, no poden ser sostinguts amb fons públics". El llavors president del Govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, ja havia manifestat la intenció d'eradicar aquests concerts, tot i que va acabar el mandat sense executar-ho. Conseqüentment, amb l'aprovació de la LOMCE, els concerts han passat a ser legals a tot l'Estat espanyol.

CONCERTS DE LA GENERALITAT A ESCOLES DE L'OPUS DEI

Les quantitats abonades pel Departament d'Ensenyament que es mostren a la infografia resulten de la suma de les despeses de funcionament de cada centre educatiu (que varien en funció de les unitats concertades que té cada escola), i dels salaris de personal. Cal destacar que en aquest càlcul no s'inclouen les quotes empresarials a la Seguretat Social, que representen un cost aproximat d'un 30% més l'any a les arques públiques sobre la base salarial. Una quantitat, però, que les escoles concertades no perceben. Així doncs, cal remarcar que es tracta d'unes xifres aproximades, tenint en compte els complements que rep el personal docent de cada escola, ja siguin els de direcció, coordinació, triennis i pagues extraordinàries, entre d'altres. Aquests factors, que depenen singularment de cada cas, impossibiliten obtenir un càlcul acotat dels concerts que es destinen a cada centre educatiu.

BELL-LLOC DEL PLA
(GIRONA)

11.095.252 €

LES ALZINES
(GIRONA)

6.369.656 €

LA VALL
(SABADELL)

10.403.444 €

LA FARGA
(SANT CUGAT
DEL VALLES)

11.297.288 €

VIARÓ
(SANT CUGAT
DEL VALLES)

9.066.952 €

CANIGÓ
(BARCELONA)

6.982.936 €

AVANTIS
(L'HOSPITALET DE
LLOBREGAT)

4.024.228 €

PINEDA
(L'HOSPITALET DE
LLOBREGAT)

6.371.600 €

XALOC
(L'HOSPITALET DE
LLOBREGAT)

7.169.300 €

AIRINA
(TERRASSA)

2.963.108 €

MESTRAL
(JORBA-ANOIA)

2.717.648 €

MONTCLAR
(JORBA-ANOIA)

3.195.296 €

UN CANAL AMB PORTES GIRATÒRIES

DAVID MARÍN

Josep Grau, l'actual president de l'empresa que està construint el canal Segarra-Garrigues, és el conseller que va adjudicar l'obra l'any 2002

El 23 de desembre de l'any 2002, el conseller d'Agricultura Josep Grau (CiU) anunciava la decisió del Govern d'adjudicar la construcció de la xarxa de regadiu del canal Segarra-Garrigues al consorci de constructores Aigües del Segarra Garrigues SA (ASG) per un total de 1.102,6 milions d'euros a pagar en 20 anualitats. Avui, 13 anys i 600 milions d'euros després, el mateix Grau presideix aquell consorci, i el futur d'aquesta obra milionària de la Generalitat –només superada en inversió per la línia 9 del metro– presenta incerteses pel que fa al seu finançament, el seu ús social i la seva gestió ambiental. El Segarra-Garrigues és un ambiciós projecte que pretén convertir una àrea de secà de la mida de Menorca en un territori regat per aigua abundant, a través d'una gran autopista hidràulica i més de 3.500 quilòmetres de canonades.

Josep Grau va fitxar com a president d'AGS l'any 2011, en substitució de l'advocat lleidatà Jaume Regany i Puig, president d'aquest consorci d'empreses des de la seva constitució. El nomenament es va oficialitzar en una junta extraordinària d'accionistes. L'assumpció d'aquest càrrec no vulnera la Llei d'incompatibilitats catalana, perquè Grau va ser conseller d'Agricultura entre el 1999 i el 2003. Aigües del Segarra Garrigues SA (ASG) està liderada per la constructora FCC (té un 24% del capital social), per Agbar (22%) i per les constructores Copcisa (21%) i Copisa (20%). Completen la junta les constructores Benito Arnó (5,5%), Romero Polo (1,375%), M y J Grúas (1,375%), Àrids Romà (1,375%), Constructora de Calaf (1,275%), Sorea (1%) i Aqualia (1%). Aquestes són les empreses que des de l'adjudicació concedida per Agricultura el 2002 estan construint la xarxa de regadius i que, un cop s'hagi enllestit l'obra, gestionaran el canal durant una concessió de 30 anys.

Tot i haver deixat la conselleria l'any 2003, Grau va ser diputat al Parlament de Catalunya fins al 2010. La seva carrera política es va iniciar el 1983 com a regidor a Mollerussa, alcalde d'aquest municipi del Pla d'Urgell entre el 1987 i el 1999, president de la Diputació de Lleida entre el 1990 i el 1999 i conseller d'Agricultura entre el 1999 i el 2003. El fitxatge per AGS es va produir el 2011, quan feia un any que Grau havia deixat de tenir qualsevol càrrec públic, però els primers passos de l'exconseller en el món de l'empresa privada es van produir l'any 2009. Un any abans de plegar com a diputat va fer els primers moviments cap al sector privat i es va incorporar com a conseller assessor de la Fundació LAFER, un *think tank* creat el 2008 per l'exconseller de Sanitat de Madrid i sotssecretari del Ministeri d'Agricultura espanyol entre els anys 1997 i 2003, Manuel Lamela. LAFER es dedica a promoure estudis i projectes dels sectors sanitari i agroalimentari i té diversos polítics retirats dins del seu consell assessor, entre els quals, Eduardo Zaplana, Josep Piqué, Pedro Barato, vicepresident de la CEOE i president del sindicat agrari Asaja, i Josep Puxeu; aquest darrer, exsecretari d'Estat de Medi Ambient i Aigua entre el 2005 i el 2008 i avui màxim representant de la patronal de begudes refrescants Anfabra. Grau no era un perfecte desconegut en el món polític madrileny: a més de relacionar-s'hi com a conseller català d'Agricultura, anteriorment també havia estat diputat al Congrés espanyol per CiU els anys 1994 i 1995.

Aquell 2009, Josep Grau també va es va incorporar com a president a la consultoria barcelonina Ingal Ingeniería y Consulting, i també com a president de Total Foods SL, empresa dedicada a la compra i venda de matèries primeres alimentàries i amb seu al mateix despatx que Ingal Energías Renovables. En aquestes dues empreses l'acompanyava com a secretari i conseller del consell d'administració Jordi Ciurana i Riu, militant de CDC, president de la cooperativa Copaga i nomenat el 2013 director general de Pesca i Afers Marítims de la conselleria d'Agricultura.

**AIGÜES DEL SEGARRA
GARRIGUES ÉS
UN CONSORCI DE
CONSTRUCTORES
LIDERAT PER FCC,
AGBAR I COPCISA**

Sobrecostos i mala previsió

Quan el 2010 va acabar la legislatura, Grau va quedar finalment sense càrrec públic i la gran obra del Departament d'Agricultura que ell va impulsar com a conseller, el canal Segarra-Garrigues, vivia hores d'una gran incertesa: la Unió Europea havia denunciat l'Estat espanyol per vulnerar la normativa comunitària de protecció de la fauna en el projecte del canal, i obligava a refer dràsticament el pla

de regadiu dissenyat per la Generalitat. Quan el 2002 la conselleria d'Agricultura que dirigia Josep Grau va aprovar el projecte, va obviar la Directiva 92/43/CEE de la Unió Europea, sobre protecció d'hàbitats de les aus en perill d'extinció, i no va preveure les zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) que exigia la normativa comunitària.

Així, amb les obres ja en marxa, la Generalitat va haver de refer el projecte de regadiu i el 2010 va aprovar una nova declaració d'impacte ambiental incorporant-hi les ZEPA. Aquesta declaració preveia que el reg del canal es veuria reduït fins a les 42.105 hectàrees, quan en el projecte inicial se n'establí un total de 70.150. Finalment, el Pla d'impacte mediambiental aprovat el 2011 a partir d'aquesta declaració va fixar en 68.200 hectàrees les àrees de reg, tot i que una part important tindria els regs limitats a regs de suport per tal d'evitar danys a la fauna. A més de perdre zones de reg d'alt rendiment, els nous requisits del projecte afegien 108 milions d'euros de cost per a millores d'hàbitat i gestió ambiental.

Amb data 31 de desembre de 2012, el consorci AGS havia executat obres per valor de 677 milions d'euros segons les dades de l'empresa pública Infraestructures.cat, encarregada de gestionar l'obra pública del Govern català. En temps de bonança econòmica, l'obra avançava sense problemes. Però, un cop la Generalitat s'ha trobat amb problemes pressupostaris, AGS hi ha posat el fre de mà. Així, amb l'exconseller Grau ja al capdavant del consell d'administració, el consorci va elaborar durant el 2012 un pla econòmic i financer amb unes conclusions demolidores: tenint en compte els costos d'implementació de les ZEPA de 2010, amb els 1.100 milions que el 2002 la Generalitat es va comprometre a invertir en el projecte, les hectàrees que es podran acabar transformant en regadiu seran només 24.174, una xifra que queda lluny tant de la previsió inicial com de les 68.200 hectàrees amb reg limitat. Així consta en la memòria de l'exercici de 2012 d'ASG, que també preveu que la programació constructiva anirà ara més lenta i la xarxa de regadiu estarà enllestida el 2022. En el moment de l'adjudicació es va fixar el 2013 com a data final de les obres, data que es va endarrerir dos anys en incorporar-s'hi les ZEPA. Així doncs, la mateixa persona que com a conseller havia aprovat l'adjudicació s'adreçava ara al Govern amb un informe que diu que, amb els diners d'aquella concessió i amb les correccions que per indicació legal de la UE s'han hagut de fer, només s'hi pot dur a terme un 34% del projecte.

DESPRÉS DE 600 MILIONS D'EUROS D'INVERSIÓ, LES CONSTRUCTORES AFIRMEN QUE AMB EL PRESSUPOST INICIAL NOMÉS ES PODRÀ DUR A TERME UN 34% DEL PROJECTE

El Govern nega el sobrecost

Alguns informes interns del mateix Govern corroboren que el projecte de regadiu del Segarra-Garrigues estaria entrant en situació d'un gran sobrecost. El diari *El País* revelava el 3 de març de 2013 l'existència de l'informe *Estimació import sistema Segarra-Garrigues*, que fa diferents prospeccions del possible sobrecost de l'obra. El pitjor escenari que planteja és que l'import final del canal per a la Generalitat pugui arribar a incrementar en un 81% el que s'havia previst i que la Generalitat acabi pagant 1.928 milions d'euros, i no els 1.100 milions pels quals s'havia adjudicat l'obra a ASG: gairebé el doble del licitat. L'informe apunta que les primeres adjudicacions s'haurien fet entre un 40% i un 60% per sobre del preu de mercat.

Fonts d'Infraestructures.cat treuen ferro a l'informe, neguen que es pugui considerar oficial i afirmen que no hi ha sobrecost. Segons l'empresa pública, la situació actual, en què s'ha invertit ja un 70% del pressupostat en l'adjudicació a ASG però només estan disponibles per al reg 5.532 hectàrees i hi ha reg efectiu en 4.261 hectàrees (un 6% del territori previst), no vol dir que l'obra sigui més cara, sinó que la progressió de regants que s'hi incorporen és lenta i es farà més ràpida a mesura que les obres avancin i la xarxa estigui més completa.

Tanmateix, l'explicació no convenç tothom. Ni tan sols el mateix Govern català. El Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) ha rebut l'encàrrec de Presidència d'analitzar els costos i la rendibilitat econòmica i social de la xarxa de regadiu. Fonts d'aquest organisme assenyalen que s'està treballant en un informe des de l'estiu de 2013, tot i que el document encara no s'ha publicat. Tampoc no convenç l'oposició ni el territori, on el possible sobrecost ha provocat l'alarma. La diputada d'ICV a Lleida Sara Vilà ha reclamat des del Parlament que es presenti l'informe del CADS i també que es faci una auditoria dels comptes del Segarra-Garrigues per detectar si hi ha una desviació pressupostària greu. A més, representants de diverses entitats (Unió de Pagesos, CCOO, la UGT, l'Ateneu Popular Garriguenc, Som lo que Sembrem i ICV) van impulsar aquest gener una plataforma destinada a reclamar transparència en la gestió de les obres i que la gestió futura del canal vagi a favor d'un desenvolupament econòmic i ambiental sostenible del territori i en benefici de la petita pagesia.

La manca de crèdit ofega els regants

A tot plegat, s'hi afegeix que el Govern català va aprofitar la Llei òmnibus de 2012 per introduir un canvi important en la manera com es finança l'obra del canal. Des de l'inici de l'obra, la Generalitat ha construït primer els sistemes de reg, independentment de si hi havia o no pagesos que es comprometessin a incorporar-s'hi, i després ha cobrat un 30% del cost als regants que se'n beneficiaven. La nova normativa, però, requereix que l'obra es programi en funció de si en cada tram hi ha prou pagesos que hagin signat la reparcel·lació de les terres i l'assumpció del regadiu. Uns pagesos que, a més, han vist retallat dràsticament l'accés al crèdit i, per tant, tenen dificultats per fer la inversió requerida per assumir el regadiu: 3.100 euros per hectàrea en cas de reg a ple rendiment, 1.500 euros per hectàrea en cas de reg de suport.

Així les coses, les obres de la xarxa de regadius es van aturar a finals de 2012 i no es van reprendre fins que a l'estiu de 2013, quan es va establir un nou contracte de crèdit a tres bandes entre ASG, les entitats bancàries i la Generalitat, per tal de garantir els pagaments i el desen-

volupament de les obres d'adjudicació durant els pròxims anys. Infraestructures.cat té previst que fins al 2017 s'anirà construint la xarxa de regadius fins a arribar a les 18.165 hectàrees de reg efectiu: una quarta part de les hectàrees previstes inicialment. El pressupost està garantit via crèdit sindicat fins a aquella data, i més enllà no hi ha des del Govern cap previsió ferma. A partir de llavors, serà la conjuntura econòmica i la possible resposta positiva dels regants les que faran que es continuï estenent el reg.

S'HA EXECUTAT UN 70% DEL PRESSUPOST I NOMÉS HI HA REG EFECTIU EN UN 6% DEL TERRITORI PREVIST

Bankia, el banc del Segarra-Garrigues

La construcció de les xarxes de regadiu del Segarra-Garrigues que depèn de la Generalitat és només una pota del projecte. L'altra és la construcció del canal principal, una autèntica autopista per on circularà l'aigua del Segre des de l'embassament de Rialb fins al que s'està fent a l'Albagés, i que és responsabilitat de l'Estat espanyol. La part que implica l'Estat és, de fet, la columna vertebral del canal, per bé que el cost de les obres és menor: 444,5 milions d'euros. El Govern espanyol ha tractat amb especial cura aquest projecte. Mentre que inversions com el doblament de l'N-II o la variant de l'N-260 a Gerri de la Sal han quedat a mig fer, la part estatal del Segarra-Garrigues ha rebut sens falta les aportacions anuals del projecte. Fins al febrer de 2014 ja s'hi han abocat 367,2 milions de la part estatal, s'han enllestit 41,5 quilòmetres dels 85 que té el canal i la resta, juntament amb l'embassament de l'Albagés, està en construcció.

La part estatal de l'obra es gestiona a través de l'empresa pública Canal Segarra Garrigues (Casega), creada el 2 de juliol de 1999 amb la finalitat de contractar, construir i explotar el canal principal. Dels 444,75 milions d'euros de la part estatal, un 50% són inversió directa de l'Estat, i, l'altre 50%, el posaran els regants un cop es vagin incorporant al canal. Aquests 223 milions d'euros dels regants, els ha anat avançant la Generalitat a través de l'Institut Català del Crèdit Agrari (ICCA). Els altres 223 milions de la part estatal, els ha finançat el Govern espanyol a través de dos crèdits sindicats per un grup de 19 entitats financeres liderat per Bankia (en el seu moment, Caja Madrid) i pel Banco Santander. Per a la part catalana de l'obra hi va intervenir un altre grup d'entitats, però amb Bankia també al davant, juntament amb Dexia Sabadell Banco Local, La Caixa, el BBVA i el Banc Sabadell. Bankia, per tant, és el gran banc que sosté financerament el Segarra-Garrigues.

Les constructores del canal, a la llista de Bárcenas

Dues anotacions en els fragments de la suposada comptabilitat secreta del PP que ha publicat el diari *El País* assenyalen cap a les terres de Ponent i, concretament, cap a empreses constructores que participen en les grans obres d'infraestructura de les terres de Lleida, entre les quals, el Segarra-Garrigues. Les dues anotacions corresponen a ingressos suposadament registrats per Luis Bárcenas el 2003. El primer, amb data 3 de maig, assenjala un ingrés de 30.000 euros realitzat per "Polo / Llorens". Aquests noms coincideixen amb els de la constructora lleidatana Romero Polo i amb el cognom del diputat lleidatà del PP al Congrés José Ignacio Llorens. La segona anotació, del 6 de maig, indica un ingrés de 100.000 euros sota el concepte "Copisa / Sorigué". Copisa, fins a un total de 200.000 euros durant l'any 2003.

Els al·ludits han negat qualsevol pagament. Fonts de Romero Polo afirmen que l'empresa "no té res a veure" amb el cas i que mai no ha fet cap pagament d'aquesta naturalesa. L'empresa subratlla que en el document publicat no apareix el seu nom (només hi surt "Polo / Llorens"). El diputat Llorens també se'n desmarca. El grup Sorigué indica que el 2003 estava associat a Copisa, però que no tenia el control de la direcció ni de les decisions que s'hi prenen. Tant Copisa, nascuda fa 50 anys amb les obres de Fecsa al Pirineu lleidatà, com Sorigué i Romero Polo es dediquen a l'obra civil i són presents en grans obres de Ponent.

Els suposats pagaments assenyalats en aquests documents es van efectuar el 2003. Aquell any no consta al BOE cap adjudicació del Segarra-Garrigues a aquestes empreses, tot i que sí que va ser l'any en què el Govern del PP va posar en marxa el projecte amb l'aprovació de l'informe d'impacte ambiental del canal principal i del pantà de l'Albagés, pas previ a la licitació de les obres. Però aquestes no es van poder fer llavors, sinó al cap d'un any i mig, el 2005, ja que els regants volien garanties sobre els avals per poder fer-hi la inversió de la part econòmica que els pertocava i en van bloquejar la tramitació.

CANAL SEGARRA-GARRIGUES

El CANAL PRINCIPAL per on circularà l'aigua del Segre des del pantà de Rialb fins al que s'està fent a Albagés depèn de l'Estat espanyol.

Cost:

444,5 M€

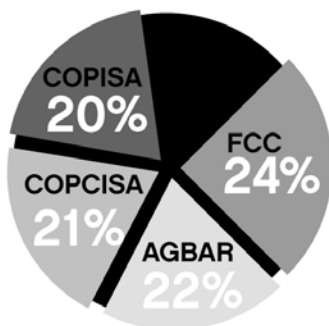
Al febrer de 2014 s'hi han invertit:

367,2 M€

en **41,5 km** dels **85** que té.

Executor: un consorci privat, Aigües Segarra Garrigues (AGS), liderat per

JOSEP GRAU

Conseller d'Agricultura entre el 1999 i el 2003 per CiU, va ser el conseller que va adjudicar l'obra del canal a ASG. El 2011 va ser nomenat president del consorci que executa l'obra.

FONTS: elaboració pròpia a partir de dades facilitades per la Aigües Segarra-Garrigues (ASG) i Canal Segarra Garrigues (GASEGA).

La construcció de la XARXA DE REGADIU que regarà els camps depèn de la Generalitat.

Cost:

1.102 M€

Amb data 31 de desembre de 2012 s'hi havien invertit :

677 M€

Només estan disponibles per al reg

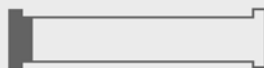
5.532 ha

i hi ha reg efectiu en

4.261 ha

El pressupost era previst per a

68.200 ha

31,5 MILIONS EN 'SUPERSOUS'

LAIA ALTARRIBA

Els 86 directius dels Països Catalans en les empreses de l'Ibex-35 cobren 366.562 euros anuals de mitjana

Hi ha 86 alts directius dels Països Catalans que ocupen un lloc als consells d'administració de les empreses de l'Ibex-35, les més grans de l'Estat espanyol. La retribució mitjana per la seva activitat se situa en els 366.562 euros, però en algun cas s'enfila gairebé fins a 3 milions anuals. En total, segons les dades facilitades per la Comissió Nacional del Mercat de Valors, els *supersous* d'aquests consellers suposen un total de 31,5 milions d'euros anuals, sense incloure ni plans de pensions, ni el que guanyen per les accions que tenen en aquestes mateixes companyies, ni el que ingressen per altres empreses. Qui són aquests alts directius? La seva activitat justifica aquestes grans retribucions? Els hem radiografiat i hem parlat amb economistes perquè ens ajudin a conèixer l'elit empresarial del país.

El sabadellenc Josep Oliu, president del Banc Sabadell, va cobrar l'any 2013 2.842.000 euros, xifra que suposa un salari diari de 7.780 euros. Dels 86 catalans amb càrrecs directius a les empreses de l'Ibex-35, ell és el més ben pagat. El segueix a poca distància Juan María Nin Génova, que, per la seva participació als consells d'administració de CaixaBank, de Gas Natural i de Repsol, percep un total de 2.682.000 euros. El tercer del rànquing és un mallorquí, Francisco Reynés Massanet, que suma un sou d'1,45 milions com a conseller delegat d'Abertis.

Oliu, Nin i Reynés formen part de l'elit empresarial dels Països Catalans, un selecte grup de 86 persones que formen part d'un o més consells d'administració de les empreses de l'Ibex-35, és a dir, de les 35 empreses de l'Estat espanyol més grans que cotitzen a la borsa. El sou mitjà d'aquests consellers és de 366.562 euros anuals, segons es desprèn de les dades que les mateixes empreses faciliten a la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV). Cal tenir en compte que aquesta xifra és únicament per la participació als consells d'administració (incloent-hi comissions que en depenen i dietes d'assistència a reunions), però no inclou ni aportacions a plans de pensions, ni el que perceben per les accions que tenen a la companyia; ni tampoc el que poden rebre d'altres empreses que no són a l'Ibex-35. En total, segons les últimes dades disponibles, aquests 86 directius es reparteixen un total de 31,5 milions d'euros anuals.

L'elit de l'elit

La cúpula de l'elit empresària catalana l'ocupen nou consellers que reben sous d'entre 1 i 3 milions d'euros. Són, a més d'Oliu, Nin i Reynés, Jaime Guardiola, que s'emporta 2,19 milions per seure al consell d'administració del Banc Sabadell; Isidre Fainé, que suma 1,94 milions d'euros al cap de l'any com a conseller d'Abertis, de CaixaBank, de Repsol i de Telefónica; Antonio Llardén, d'Enagás (1,66 milions); Salvador Gabarró, de CaixaBank i de Gas Natural (1,21 milions) i Víctor Grífols i Juan Ignacio Twose, de Grífols (1,2 i 1 milió d'euros respectivament). No tots els membres de consells d'administració d'empreses de l'Ibex-35 perceben quantitats tan grans. Els sous més alts estan reservats sobretot als qui tenen càrrecs executius. Més enllà d'aquests nou consellers que superen el milió d'euros, en trobem nou que n'ingressen entre 500.000 i 900.000, 16 que perceben entre 200.000 i 500.000 euros, 25 que en cobren entre 100.000 i 200.000, 23 que se situen entre 40.000 i 100.000 i cinc queden per sota de 30.000.

Aquestes dades consten en els informes corporatius que les empreses que cotitzen a l'Ibex-35 estan obligades a presentar davant de la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV). Tot i això, en el moment de

tancar aquesta edició de l'ANUARI MÈDIA.CAT, només el Banc de Sabadell havia facilitat a la CNMV l'informe de l'any 2013. La resta de dades que recull aquest reportatge són de 2012, tot i que es dona el cas de cinc companyies (Acciona, Acerinox, ACS,

**NOU CONSELLERS
CATALANS EN EMPRESES DE
L'IBEX-35 COBREN ENTRE 1
I 3 MILIONS ANUALS**

Banco Santander i Telefónica) de les quals la web de la Comissió Nacional del Mercat de Valors tan sols oferia la informació referent a 2011.

Els catalans, els més ben pagats

Més enllà dels 86 consellers dels Països Catalans, si ens fixem en les dades dels 466 seients que hi ha als consells d'administració de les 35 empreses espanyoles més grans, veiem que en conjunt cobren un total de 122 milions d'euros. Això vol dir que de mitjana cada conseller percep 261.000 euros de retribució anual. Així doncs, sembla que la diferència entre el que cobren de mitjana els consellers catalans i la resta és molt gran: de 100.000 euros.

Però, en realitat, no hi ha tanta distància, ja que, si computem els seients ocupats per catalans, la xifra s'amplia de 86 a 101, i és que hi ha algunes persones que formen part de diversos consells (n'hi ha una, Isidre Fainé, que forma part de fins a quatre consells d'administració). Així doncs, si tenim en compte que hi ha 101 seients ocupats per directius dels Països Catalans, i que, en conjunt, sumen 31,5 milions d'euros percebuts (en concret, 31.524.295 euros), la mitjana de cada càrrec seria de 312.121 euros. La diferència amb la resta dels consellers de l'Estat continua sent gran, però ja no ho és tant.

Comparant aquestes dades amb l'estudi *Evolució salarial 2007-2012*, que elaboren conjuntament l'escola de negocis EADA i l'empresa de recursos humans ICSA Grupo, es pot constatar la gran diferència entre els sous d'aquests consellers amb la resta de la població i, fins i tot, respecte a la majoria d'altres directius.

Així, i fent comparativa amb l'any de què disposem dades de la majoria dels consells d'administració, el 2012, veiem que els treballadors sense cap persona sota la seva responsabilitat cobren de mitjana 21.408 euros anuals. Aquesta quantitat és una dissetena part del que cobra un conseller de l'Ibex-35. Si ens fixem en comandaments, que perceben 37.723 euros anuals, veiem que és una desena part de la mitjana dels consellers de les empreses més grans. I fins i tot la diferència és molt rellevant en els casos de directius de la resta de les empreses, que perceben 75.106 euros de mitjana, una quarta part del que ingressen els de l'Ibex-35.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Consellers a l'Ibex-35						366.562
Directius	68.705	70.584	73.595	71.610	72.804	75.106
Comandaments	34.803	36.021	38.394	37.667	37.434	37.723
Treballadors*	19.588	20.356	22.762	22.346	21.636	21.408

* sense cap treballador sota la seva responsabilitat.

FONT: elaboració pròpia a partir de l'estudi *Evolució salarial 2007-2012*, publicat per EADA i ICSA Grupo, i de dades de la CNMV. Dades de l'àmbit de l'Estat espanyol.

El País Valencià, infrarepresentat

Les 86 persones dels Països Catalans que ocupen càrrecs als consells d'administració de l'Ibex-35 suposen un 18% del total de 466 consellers que hi ha en aquestes 35 companyies. Aquest percentatge contrasta amb el fet que la població dels Països Catalans és un 29,13% de la que viu a tot l'Estat espanyol. Així, si fem cas d'aquesta xifra, hauríem de dir que els catalans i catalanes estan infrarepresentats a les cúpules d'aquestes grans empreses.

Tanmateix, això no és del tot cert. Cal apropar més la lupa per adonar-nos que, si bé els valencians hi estan molt poc representats tenint en compte la població que són (un 1,5% als consells d'administració, mentre que són un 10,82% de la població), tant els consellers balears com els de Catalunya sí que hi tenen una participació proporcional: els 11 de les Balears representen un 2,36% de consellers de l'Ibex-35, mentre que els illencs són un 2,35% de la població de l'Estat espanyol; en el cas de Catalunya, té 68 consellers, que representen gairebé un 15% del total, mentre que aquest territori aporta un 15,95% de la població de l'Estat.

Aquestes grans empreses de l'Ibex-35 formen part de sectors estratègics. El que hi està més ben representat és el de les companyies que es dediquen a infraestructures i construcció, que sumen fins a 10 de les 35 empreses de l'Ibex-35. Hi trobem OHL, Ferrovial, Abertis, Acciona, Acerinox, ACS, FCC, Sacyr, Técnicas Reunidas i IAG. També hi té pes el sector bancari, amb set entitats: Banco Santander, Banc Sabadell, Banco Popular Español, Bankinter, BBVA, BME i CaixaBank. El segueix el sector de l'energia, amb sis empreses: Enagás, Endesa, Gas Natural, Iberdrola, Red Eléctrica i Repsol. Amb menys presència hi ha el sector de la tecnologia i les comunicacions (Amadeus, Indra, Telefónica, Jazztel i Mediaset) i el de la indústria alimentària (Viscofan, DIA i Ebro Foods). Finalment, també hi ha una empresa tèxtil (Inditex), una de siderúrgica (Arcelor Mittal), una farmacèutica (Grífols) i una asseguradora (Mapfre).

A la majoria d'aquestes companyies hi ha consellers dels Països Catalans. Tenim casos molt diferents, però. Per exemple, en algunes ho són la majoria (Abertis, CaixaBank o Gas Natural), en d'altres ho són la minoria (Acciona, Telefónica o Jazztel) i n'hi ha que només tenen un membre català (Bankinter, Endesa o Red Eléctrica). I fins i tot n'hi ha algunes on no hi trobem cap conseller dels Països Catalans (Viscofan, OHL, Mediaset, Inditex, IAG, DIA o Ferrovial).

**EL PRESIDENT DE BANC
SABADELL, JOSEP OLIU, ÉS
EL CONSELLER CATALÀ
MÉS BEN PAGAT: EL 2013 VA
PERCEBRE UN TOTAL DE
2,84 MILIONS D'EUROS**

D'altra banda, destaca que dels consellers catalans, els més ben pagats (més d'1 milió d'euros anuals) són els que estan en consells d'administració d'entitats bancàries (CaixaBank: Juan María Nin i Isidre Fainé) i d'empreses energètiques (Gas Natural: Salvador Gabarró; Enagás: Antonio Lladén), d'infraestructures (Abertis: Francisco Reynés) o els directius de la farmacèutica Grífols (Juan Ignacio Twose

i Víctor Grífols). Els segueixen els que cobren per sobre del mig milió d'euros, on hi ha consellers d'empreses de perfil similar: Banco Santander (Antonio Escámez), CaixaBank (Jorge Mercader), Iberdrola (Julio de Miguel), Abertis (Salvador Alemany) i Grífols (Ramon Riera).

UN CONSELLER CATALÀ EN UNA GRAN EMPRESA DE L'IBEX-35 PERCEP DE MITJANA UNA RETRIBUCIÓ DE 366.562 EUROS

Quantitats justificables?

El context de crisi econòmica ha comportat un enorme atur i la retallada dels salaris d'una part important dels treballadors i treballadores. Segons l'informe *Evolució salarial 2007-2012*, el sou mitjà dels treballadors sense ningú sota la seva responsabilitat a l'Estat espanyol el 2012 ha caigut ininterrompudament els darrers quatre anys: 22.726 euros el 2009; 22.346 el 2010; 21.636 el 2011, i 21.408 el 2012. Però, per contra, el que perceben els directius ha anat creixent: 71.610 euros el 2010; 72.804 el 2011, i 75.106 el 2012. I, més enllà, els consellers de l'Ibex-35 continuen cobrant unes retribucions astronòmiques complementades amb unes dietes que encara els fan créixer més (les dietes es mouen majoritàriament entre 5.000 i 80.000 euros, però es poden arribar a enfilars fins a 216.000 al Banco Santander, per exemple).

Ernesto Poveda, president de l'empresa de recursos humans ICSA Grupo i un dels responsables de l'estudi *Evolució salarial 2007-2012*, considera que en aquest context hi ha quantitats que "no tenen cap sentit". Poveda considera que cal anar "cap a una nova forma de retribució intel·ligent, sostenible i que no creï més diferències retributives, ja que cada vegada l'escletxa salarial és més gran". La seva proposta és flexibilitzar encara més les relacions laborals: "Cal transparència. S'han de fixar uns salaris raonables, i, si cal anar la baixa, doncs els abaixem tots, però cal ser flexible, i, si hi ha beneficis, hi ha de guanyar tothom". Reconeix que aquest model "és bastant utòpic", però que, si no anem a la utopia, "ens morim en la mediocritat, en la rutinització".

A més, Ernesto Poveda considera que no és raonable que els consellers de l'Ibex-35 tinguin unes retribucions variables prefixades: "La retribució variable ha d'anar en funció del repartiment de dividendes un cop acabat l'exercici". I retrata algunes situacions que es produeixen que, segons ell, no haurien de succeir: "De vegades els consellers reben bons per increment de vendes, i això encara que la companyia tingui pèrdues. No estic en contra que un directiu pugui guanyar una gran quantitat, però ha d'anar d'acord amb els resultats reals de l'empresa".

En detallar les remuneracions que perceben els seus consellers, algunes de les companyies ho expliquen en concepte de "sou" (és el cas de Telefónica), de "salari base" (IAG) o de "retribucions salarials" (Banco Santander). Però realment podem parlar d'un sou? L'economista Joan Manel Busqueta, del Seminari d'Economia Crítica Taifa, considera que no: "El sou és el que rep un treballador o treballadora per entregar una part de la seva jornada a produir una mercaderia o servei que després serà mercantilitzat. Però no podem considerar que aquests alts càrrecs siguin *explotats* per una

dinàmica productiva, sinó que participen del procés d'explotació i en són clarament beneficiaris". Busqueta encara va més enllà perquè assegura que aquests consellers configuren "una classe social, una casta específica" que ocupa càrrecs a la cúspide d'organitzacions públiques i privades. L'economista els defineix com "un grup parasitari que disposa de mecanismes legals i econòmics per gaudir d'impunitat per apropiarse la riquesa col·lectiva".

Però com es justifiquen aquests sous elevadíssims? Busqueta explica que el que té valor d'aquests consellers és la informació que han acumulat o que poden aconseguir fàcilment: "Per a aquestes empreses, disposar d'informació sobre què passarà en matèria legislativa que pugui afectar-los o com actuarà el regulador és una matèria primera valuosíssima. Tenir consellers amb accés a aquesta informació els pot reportar molts beneficis, i per això els arriben a pagar tants diners".

Ernesto Poveda hi afegeix un altre valor que tenen aquests consellers per a les grans empreses: "Aquestes persones no són als consells d'administració per fer càlculs; d'això, ja se n'encarreguen els directius de les companyies. El que aporten els consellers bàsicament és coneixement i experiència acumulada. És a dir, que amb els seus contactes poden fer un gran servei a la companyia, especialment si, per exemple, estem parlant d'un antic ministre, que ho tindrà molt més fàcil que qualsevol altra persona per saber cap on estan anant les polítiques del ministeri que anteriorment dirigia i que poden afectar interessos de la companyia".

Portes giratòries

Busqueta hi coincideix i anomena aquest fenomen "portes giratòries". I alerta que no solament van en el sentit de polítics que passen a grans empreses, sinó també a l'inrevés. En aquest segon cas, l'interès és un altre: "Quan una empresa privada col·loca algú en una estructura institucional, ho fa perquè l'ajudi a refermar interessos d'aquest sector a l'empresa pública. Alguns dels exemples més clars, els tenim amb alts càrrecs de les finances col·locats en governs europeus: Lukàs Papadimos, a Grècia; Mario Monti, a Itàlia, o l'actual ministre d'Economia espanyol, Luis de Guindos, que prové de Lehman Brothers". En aquest sentit, Busqueta és significatiu que Artur Mas situés Salvador Ale-

many, president d'Abertis, al capdavant del Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica i el Creixement (CAREC), organisme que assessora la Generalitat de Catalunya en política econòmica.

En el cas invers, de polític col·locat en una gran empresa, trobem l'eivissenc Abel Matutes, que va ser ministre d'Afers Exteriors en el primer Govern d'Aznar i que actualment té un seient al Banco Santander (pel qual li paguen 198.000 euros l'any), o el convergent Miquel Roca, que

**A ABERTIS, CAIXABANK O
GAS NATURAL
ELS CONSELLERS
CATALANS SÓN MAJORIA,
PERÒ TAMBÉ N'HI
HA EN EMPRESES COM
ACCIONA, TELEFÓNICA O
JAZZTEL**

va ser diputat en diverses legislatures i que actualment seu al consell d'administració d'ACS i d'Endesa (405.378 euros anuals).

Sous astronòmics vs. precarietat

Un aspecte que crida l'atenció és que algunes de les empreses de l'Ibex-35 mantenen uns salaris altíssims per als seus màxims directius, mentre que han fet fora una part de la plantilla els darrers anys argumentant raons econòmiques. És el cas, per exemple, d'una companyia com Telefónica, amb tres catalans al seu consell d'administració, que des que es va privatitzar el 1999 ha incentivat que 50.000 treballadors pleguessin amb ERO voluntaris. En aquesta empresa, el president, César Alierta, i el conseller delegat, Julio Linares, guanyen cada any 6,9 i 5,1 milions d'euros respectivament. Són els que cobren més de totes les empreses de l'Ibex-35. Darrere hi va el madrileny Florentino Pérez, que percep 4,45 milions d'euros anuals per ser el president d'ACS. I després ja trobem Josep Oliu, del Banc Sabadell.

Tornant a Telefónica, aquests acomiadaments no signifiquen que hi hagi menys feina a la companyia, sinó que han substituït feines estables i que tenen un cost elevat per a l'empresa per contractes precaris. Els sindicats denuncien que, "mentre que la plantilla fixa s'ha vist reduïda a uns 20.000 treballadors, el nombre de personal subcontractat que realitza treballs finals per a Telefónica no ha fet més que augmentar i es xifra en més de 100.000 persones". I, mentrestant, el més alt directiu de la companyia cobra gairebé 19.000 euros el dia, una xifra que molts treballadors i treballadores de l'empresa necessiten tot un any per arribar a acumular

2.842.000 €

JOSÉ OLIU CREUS

BANC SABADELL

Catalunya

2.682.000 €

**JUAN MARÍA
NIN GÉNOVA**

CAIXABANK, GAS
NATURAL I REPSOL

Catalunya

2.402.389 €

**FRANCISCO
REYNÉS MASSANET**

ABERTIS

Illes Balears

1.249.000 €

**VÍCTOR
GRÍFOLS
ROURA**

GRÍFOLS

Catalunya

1.215.000 €

**SALVADOR
GABARRÓ
SERRA**

CAIXABANK I
GAS NATURAL

Catalunya

1.037.000 €

**JUAN IGNACIO
TWOSE
ROURA**

GRÍFOLS

Catalunya

801.000 €

**RAMÓN
RIERA
ROCA**

GRÍFOLS

Catalunya

731.779 €

**SALVADOR
ALEMANY
MAS**

ABERTIS

Catalunya

86

ALTS DIRECTIUS DELS PAÏSOS
CATALANS OCUPEN UN LLOC
EN UN O MÉS CONSELLS
D'ADMINISTRACIÓ
D'EMPRESES DE L'IBEX-35

EL SOU MITJÀ D'AQUESTS CONSELLERS ÉS DE

366.652 € ANUALS

ELS 'SUPERSOUS' DELS ALTS DIRECTIUS CATALANS

2.198.000 €

**JAIME GUARDIOLA
ROMOJARO**

BANC SABADELL

Catalunya

1.945.486 €

**ISIDRE
FAINÉ CASAS**

ABERTIS, CAIXABANK,
REPSOL i TELEFÓNICA

Catalunya

1.667.000 €

**ANTONIO LLARDÉN
CARRATALÀ**

ENAGÁS

Catalunya

618.688 €

**ANTONIO
BRFAU
NIUBÓ**

GAS NATURAL i
REPSOL

Catalunya

590.000 €

**JORGE
MERCADER
MICÓ**

CAIXABANK

Catalunya

534.000 €

**JULIO
DE MIGUEL
AYNAT**

IBERDROLA

País Valencià

528.000 €

**ANTONIO
ESCÁMEZ
TORRES**

BANCO
SANTANDER

País Valencià

517.725 €

**PABLO
VALLBONA
VADELL**

ABERTIS i ACS

Illes Balears

9 CONSELLERS REBEN ENTRE **1 i 3 M€** DE RETRIBUCIÓ

9 INGRESSEN ENTRE **500.000 i 900.000**

16 PERCEBEN ENTRE **200.000 i 500.000**

25 COBREN ENTRE **100.000 i 200.000**

23 SE SITUEN ENTRE ELS **40.000 i 100.000**

5 ES QUEDEN PER SOTA DELS **30.000**

FONTS: Informes corporatius de les empreses disponibles a la web de la Comissió Nacional del Mercat de Valors. Les dades són de 2012, a excepció de les de Banc de Sabadell (2013) i Acciona, Acerinox, ACS, Banco Santander i Telefónica (2011).

51 IMPUTATS I VUIT CONDEMNES

SÒNIA BAGUDANCH

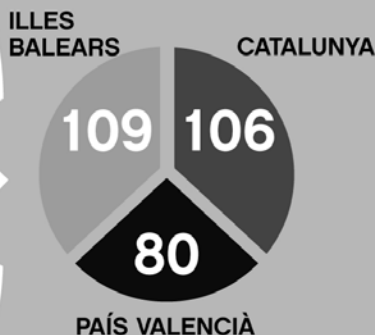
Un 17% de consellers que han tingut els successius governs dels Països Catalans ha estat imputat en casos de corrupció

Els Països Catalans són el territori de l'Estat espanyol que més casos de corrupció acumula. L'arc mediterrani, amb les Illes Balears i el País Valencià al capdavant, lidera el rànquing de governs amb un major nombre de polítics implicats en aquesta mena de casos. Segons dades recopilades per l'ANUARI MÈDIA.CAT, un 17% dels 295 consellers que han tingut els successius governs autonòmics dels Països Catalans d'ençà de les primeres eleccions democràtiques ha estat imputat en algun cas de corrupció. Un sistema d'arrels clientelars, la manca de contundència judicial i l'estructura dels mateixos partits en són la causa principal.

CONSELLERS IMPUTATS PER CASOS DE CORRUPCIÓ ALS PPCC (1980-2014)

AL LLARG DELS ÚLTIMS 30 ANYS,
ELS GOVERNOS AUTONÒMICS DELS
PAÏSOS CATALANS HAN TINGUT

295
CONSELLERS

Imputats

DE TOTS ELLS,
N'HI HA HAGUT

51

IMPUTATS EN
CASOS DE CORRUPCIÓ

MÉS D'UN
17%
DEL TOTAL

Jutjats i condemnats

D'AQUESTS 51,

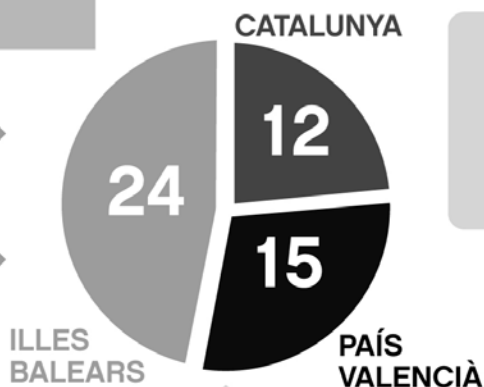
17

HAN ARRIBAT
A SER JUTJATS

I TAN SOLS

8

HAN ESTAT
CONDEMNATS

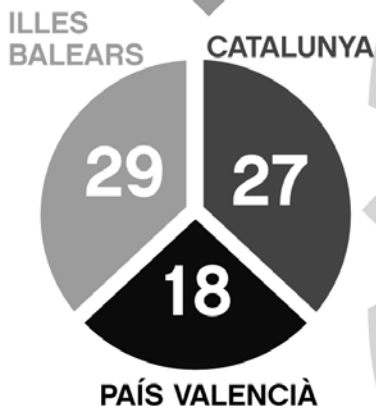
(PP) 2 eren independents
(CiU) 1 era independent
(PSIB/PSPV) un dels imputats del PSPV, Rafael Blasco, va ser imputat posteriorment quan era conseller amb el PP
(ERC) La imputació no va venir motivada per la seva gestió com a consellers

Investigats

SI OBRIM EL FOCUS
EN TOTAL, SÓN

74

ELS CONSELLERS QUE
HAN ESTAT INVESTIGATS

SI BÉ NOMÉS UN

68%

HA ARRIBAT A
SER IMPUTAT

FONTS: elaboració pròpia.

Al llarg dels últims 30 anys, els governs autonòmics dels Països Catalans han tingut 295 consellers: 106 a Catalunya, 80 al País Valencià i 109 a les Illes Balears. De tots ells, n'hi ha hagut 51 que han estat imputats en casos de corrupció, una xifra que suposa més d'un 17% del total. D'aquests, 17 han arribat a ser jutjats, i tan sols vuit han estat condemnats. Les Illes Balears encapçalen el rànquing d'imputats, amb un total de 24 casos. Només nou han arribat a judici, i hi ha hagut un total de cinc condemnes. Al País Valencià hi ha hagut des de la restauració democràtica 15 consellers imputats, amb un total de tres judicis i dues condemnes. A Catalunya és on menys imputats hi ha hagut: tan sols 12 al llarg dels darrers 34 anys. D'aquests, cinc van ser jutjats, amb el resultat d'una única condemna.

Si obrim una mica el focus, però, són molts més els consellers de diferents governs autonòmics implicats en casos de corrupció. En total, són 74 els consellers que han estat investigats, si bé només un 68% ha arribat a ser imputat. Es dona el cas que, des d'aquesta perspectiva, és el Principat qui encapçala el rànquing. Un total de 29 consellers han estat investigats per corrupció, sobre un total de 109 càrrecs. És l'únic territori on hi ha més consellers investigats per corrupció que no imputats: a les Illes i al País Valencià, la proporció és la inversa. Dels 27 consellers investigats a les Illes, només tres no han estat imputats. Al País Valencià, dels 18 investigats, només tres van ser exonerats abans de la imputació.

Si ho mirem per partits polítics, el PP acumula el nombre més gran d'imputats: dels 51 consellers, 32 ho van ser en governs del Partit Popular (30 eren militants del partit i dos independents). CiU ocupa el lloc número dos a la llista, amb nou consellers imputats (un dels quals, Albert Vilalta, era independent en un Govern de Jordi Pujol). Els socialistes també han tingut consellers imputats: hi ha hagut tres casos al PSIB i un al PSPV. Es dona el cas, però, que l'imputat del PSPV, Rafael Blasco, ha estat conseller tant en governs socialistes com populars. En els dos casos va ser imputat per corrupció. Unió Mallorquina (UM) té un total de quatre consellers imputats. Tanca la llista ERC, amb tres imputats. Tanmateix, cal especificar que en el cas dels tres republicans (Jordi Ausàs, Joan Carretero i Xavier Vendrell) la imputació no va venir motivada arran de la seva gestió com a consellers.

Les Illes: rècord de la pena més alta

Entre els 27 consellers de les Illes Balears implicats en casos de corrupció des del 1983 hi trobem dos presidents del Partit Popular: el primer escollit en democràcia, Gabriel Cañellas (1983-1995), i Jaume Matas (1996-1999 i 2003-2007). José Juan Cardona, conseller de Comerç amb Matas, té el rècord pel que fa a la pena més alta imposada mai a un polític de corrupció a tot l'Estat espanyol: 16 anys de presó i 2,2 milions d'euros de multa per associació il·lícita, malversació de cabals públics i suborn continuat en el marc del *cas Scala*.

**LES BALEARS ENCAPÇALEN
EL RÀNQUING D'IMPUTATS,
AMB UN TOTAL DE
24 CASOS, NOU JUDICIS I
CINC CONDEMNES**

Els casos de corrupció a les Balears han sacsejat tan profundament la realitat política i social del territori que fins i tot han generat la desaparició d'un partit: Unió Mallorquina. A l'estiu de 2013, fins a tres destacats membres d'UM van ingressar a la presó. Maria Antònia Munar, que fou presidenta del partit i va arribar a ser presidenta del Consell de Mallorca, va fer-ho el 24 de juliol de 2013 per complir una condemna de cinc anys i mig pel *cas Maquillatge*. Francesc Buils, que va ser conseller de Turisme amb Francesc Antich, també va ingressar a la presó el 26 de juliol de 2013 per complir una sentència de tres anys pel *cas Voltor*. I el 2 d'agost va ser el torn de l'exconseller de Turisme Miquel Nadal, condemnat a quatre anys de presó per malversació de fons públics i prevaricació per una de les peces del *cas Voltor*.

**EL PP ÉS EL PARTIT
AMB MÉS CONSELLERS
IMPUTATS (32), SEGUIT DE
CIU (9), PSPV-PSIB (4), UNIO
MALLORQUINA (4) I ERC (3)**

País Valencià: dos presidents imputats

Al País Valencià, més de 100 càrrecs públics han estat imputats en els 18 anys de Govern del PP, i quasi una cinquena part del grup popular a les Corts està sent investigada per vulneracions de la llei en ús del seu poder polític. Fins a 18 polítics que han tingut càrrecs de govern des de la recuperació de la democràcia s'han vist implicats en afers de corrupció i 15 han estat imputats (nou dels quals, en el *cas Gürtel*), però només tres han estat jutjats i dos condemnats. Són José Víctor Campos Guinot, conseller de Justícia i vicepresident del Consell amb Francesc Camps, i Luis Fernando Cartagena, conseller d'Obres Públiques entre el 1995 i el 1999 amb Eduardo Zaplana.

Entre els imputats al País Valencià hi ha dos presidents: Francisco Camps i José Luis Olivas. Olivas va ser imputat el 2012 per apropiació indeguda en qualitat d'expresident de Bancaixa i del Banc de València pel desviament de fons de l'entitat a societats de l'empresari alacantí Ramon Salvador Olivas. La investigació continua oberta després que el 28 de febrer de 2014 l'Audiència Nacional rebutgés el recurs presentat per la seva defensa.

De la seva banda, Camps va ser imputat el 15 de maig de 2009 en el *cas Gürtel* per un delictes de suborn en acceptar regals. Tres mesos després, el TSJCV va arxivar la causa, però al maig de 2010 una sentència del Tribunal Suprem va obligar el TSJCV a reobrir la investigació del *cas dels vestits*. Malgrat la imputació, Mariano Rajoy va reafirmar Camps com a candidat en les eleccions de 2011, en les quals el PP va presentar una llista amb fins a nou implicats en els casos de corrupció. Tot amb tot, Camps va presentar la dimissió el 20 de juliol de 2011, i el 25 de gener de 2012 va ser declarat no culpable.

Catalunya: 29 investigats i una condemna

L'únic conseller condemnat a Catalunya per un afer de corrupció és Jordi Planasdemunt, conseller d'Economia i Finances de 1982 a 1983 i membre de CDC. La majoria

d'aquests casos es va produir durant els governs de Jordi Pujol. En dades: Pujol va governar durant 23 anys i va tenir 58 consellers, una cinquena part dels quals va ser imputada. Es dona la particularitat que més de la meitat dels consellers d'Economia i Finances dels governs de Pujol van ser imputats. Casos com ara *Turisme*, *Pallerols*, *Treball*, *Renta Catalana*, *Adigsa*... són alguns dels que van esquitxar la CiU de l'època del president català que més anys ha tingut el poder.

El catedràtic de ciència política Jordi Matas Dalmases s'ha especialitzat en l'estudi de la corrupció a Catalunya. Matas considera que hi ha altres factors al marge d'haver governat durant tants anys que expliquen el fet que CiU acumuli tants casos de corrupció: "Si ho comparem amb altres partits, CiU s'ha destacat especialment per estar més implicada en afers de corrupció", afirma. I el que és més flagrant, al seu parer, és que, repassant els 23 anys de Govern de CiU amb Pujol, es constata que "sempre hi havia casos de corrupció".

D'altra banda, Matas apunta que "si mirem els vuit anys de governs tripartits, no hi ha hagut cap conseller imputat mentre estava exercint el seu càrrec", mentre que amb Pujol hi va haver casos com el de Macià Alavedra o Lluís Prenafeta, "que van tocar moltes tecles del Govern i han estat imputats diverses vegades". "Això no és fruit de la casualitat", assegura. Al seu parer, "hi ha algunes forces polítiques els líders o elits de les quals tenen una major tendència a aquest tipus de pràctiques".

Causes de la corrupció

La lentitud de la justícia, els avantatges dels diputats en ser aforats, el fet que la Llei d'enjudiciament criminal dati de 1882... Tot plegat són factors que no ajuden a combatre la corrupció. Per posar un exemple, que el procés judicial del cas *Pallerols* s'hagi allargat durant 16 anys ha afavorit la reducció de condemnes, així com l'amnistia fiscal ha beneficiat els grans defraudadors. O l'expresident Gabriel Cañellas, imputat en diversos casos de corrupció, que va haver de ser absolt del cas *Sóller* perquè havia prescrit el delictes del qual se l'acusava.

Tot plegat ha fet que la sensació d'indefensió davant dels casos de corrupció creixi. L'Estat espanyol és el segon del món on més ha augmentat la percepció de corrupció després de Síria, tal com indica un informe de l'ONG Transparència Internacional publicat a finals de 2013. El darrer *Informe Anticorrupció* de la Unió Europea per al 2014 so-

bre l'actitud dels europeus envers la corrupció revela que un 95% dels ciutadans de l'Estat creu que la corrupció està molt estesa, 20 punts per sobre de la percepció que en tenen els ciutadans de la Unió Europea. Un de cada quatre europeus afirma que es veu afectat per les pràctiques il·legals en la seva vida quotidiana, una proporció que a l'Estat arriba fins a un 63%, la més alta de la UE.

**A CATALUNYA HI HA
HAGUT 29 CONSELLERS
INVESTIGATS EN CASOS DE
CORRUPCIÓ, PERÒ SOLS
DOTZE IMPUTATS I UN
CONDEMNAT**

JORDI PUJOL VA GOVERNAR DURANT 23 ANYS I VA TENIR 58 CONSELLERS, UNA CINQUENA PART DELS QUALS VA SER IMPUTADA

Un dels principals problemes, segons Matas Dalmases, és la poca contundència a l'hora de perseguir la corrupció. “Ni a Espanya ni a Catalunya hi ha una persecució de la corrupció política. I això en altres països no passa”, sentència. Manuel Villoria, catedràtic de ciència política i de l'Administració a la Universitat Rei Joan Carles de Madrid i fundador de Transpa-

rència Internacional a l'Estat espanyol, creu que les causes són “la poca prevenció, una detecció defectuosa i una investigació lenta i complexa”, i tot plegat provoca “massa impunitat”. “La suma de tot fa que a l'Estat espanyol hi hagi més corrupció de la que hi ha d'haver perquè les institucions no funcionen correctament”, afirma. El problema, insisteix, “és més del sistema que del fet que els jutges no siguin imparcials, ja que la majoria són independents”.

Hi ha qui té, però, una visió política més estructural del fenomen. Per a l'economista i membre del Seminari Taifa Miren Etxezarreta, la corrupció és directament “fruit d'un sistema on l'únic que es valora és el benefici econòmic”, de manera que “és molt fàcil que tots els qui tinguin la possibilitat d'obtenir el benefici estiguin temptats d'entrar en aquesta dinàmica”. A parer seu, “això afecta el poder econòmic i és aquest qui corromp el poder polític”.

Segons Etxezarreta, “d'una banda, tenim un sistema de valors on l'únic que importa són els diners, i de l'altra, un sistema capitalista que facilita molt la corrupció”. Per això, resol, “qualsevol corromput que té molts diners viu tranquil·lament en la nostra societat, mentre que el pobre *xorixo* que roba una bossa està molt malvist”. En aquest sentit, critica que la gent es fixi en la petita corrupció —“que no està bé, però tampoc no és un desastre i moltes vegades està obligada per les circumstàncies”— i, en canvi, s'oblidi de la “gran corrupció”.

Com es combat?

Quines són les eines més eficaces per combatre la corrupció? El catedràtic de la UB apunta que caldria una llei de transparència i un sistema eficaç de control dels comptes públics, així com una nova llei de finançament dels partits polítics i una regulació de l'activitat dels grups de pressió, com també un sistema judicial més àgil. També caldria revisar la pràctica de l'indult. De la seva banda, Villoria recomana un enfortiment de la detecció i la prevenció i aposta per introduir més transparència i rendició de comptes. A més, considera que hi ha òrgans que haurien de ser més independents, com el Tribunal de Comptes, que “hauria de ser un instrument i no ho és”.

Catalunya és l'únic territori dels Països Catalans amb un organisme creat per combatre la corrupció com és l'Oficina Antifrau, una institució creada l'any 2005. Els inicis de l'Oficina Antifrau tenen una clara vinculació a la corrupció política. De fet, tal com explica Jordi Climent, el primer director d'investigacions i després de prevenció i for-

mació que va tenir l'ens, aquest neix de les paraules que l'expresident de la Generalitat Pasqual Maragall va dirigir al llavors cap de l'oposició Artur Mas: "Vostès tenen un problema, i aquest problema es diu 3%".

Tot i estar creada pel Govern, l'oficina depèn directament del Parlament. Malgrat tot, té limitacions. Tal com explica Climent, "no té la capacitat de condemnar, i, per tant, no es nota la contundència a pesar que n'hi pugui haver", ja que, admet, "és més reactiva que no el contrari". Però realment hi ha contundència en la persecució de la corrupció a Catalunya? En el cas de l'Oficina Antifrau, "tota la que pot tenir", assegura Climent. "És la que li atribueix la llei", remarca. I reconeix: "És molt difícil fer una llei al màxim de contundent possible quan qui la fa és qui se l'ha investigat. A més, als partits, tothom mira de cobrir-los les espalles".

Imputats i càrrecs públics

Una de les situacions que generen més alarma social són els imputats per corrupció que segueixen ocupant càrrecs públics, ja sigui en governs o en parlaments. "Un imputat no és un condemnat, i de vegades sembla que l'hagin de penjar", reflexiona Matas. "Pateix condemna social i mediàtica, i n'hi ha que probablement no han fet res, estan esperant el judici i mentrestant estan aïllats com si tinguessin una malaltia". Per contra, el catedràtic subratlla que "hi ha polítics que n'han fet de l'alçada d'un campanar i que encara estan remenant la cua dins dels partits".

Segons Matas, el sistema hauria de preveure alguna mesura per evitar que un polític que és imputat però és innocent vegi estroncada tota la seva carrera política. Amb tot, admet que "hi ha molts casos de persones que s'aferrin al poder". Villoria creu que s'ha d'analitzar cas per cas perquè, si no, "hi hauria estratègies perfectament definides per imputar gent innocent". Per tant, quina és la línia vermella? Per Matas, si hi ha una imputació i el jutge admet a tràmit la denúncia. Per Villoria, un polític hauria de dimitir en el moment en què apareix un escrit d'acusació del fiscal o quan és detingut perquè hi ha indicis molt evidents de delictes.

Villoria apunta una altra eina per frenar la corrupció: la radicalització democràtica. "Per salut democràtica és necessari que hi hagi una major capacitat dels ciutadans per controlar els seus representants", apunta. El problema, diu, està "en la governança in-

terna dels partits, en com seleccionen la seva gent, com controlen les seves elits i quin nivell de transparència tenen". Per a l'economista Miren Etxezarreta, "si la corrupció és inherent al sistema capitalista, és difícil que la resolguem si no canviem de sistema". "Mai no es pot evitar que hi hagi persones corruptes o delinqüents, però es pot crear un entorn on l'objectiu no sigui només el guany econòmic", remarca. A més, "si establissis un sistema

**UN 95% DELS CIUTADANS
DE L'ESTAT CREU QUE
LA CORRUPCIÓ ESTÀ
MOLT ESTESA, VINT
PUNTS PER SOBRE DE LA
PERCEPCIÓ MITJANA
EUROPEA**

econòmic més obert, més democràtic i menys dirigit als diners, podries fer que la corrupció fos mínima”, assegura.

En aquest context, Villoria advoca per replantejar el model i adaptar-lo als nous temps. “Probablement la classe política necessita reaccionar i no està suficientment a l’altura. Els ciutadans hem de mobilitzar-nos i utilitzar noves formes d’actuar, i això implica una nova forma de fer política”, addueix. I conclou: “Si no hi ha un compromís social, els qui manen seguiran manant com per desgràcia han fet sempre”.

La corrupció als governs dels Països Catalans

Catalunya						
NOM	PARTIT	GOVERN	CÀRREC	JUTJAT	CONDEMNAT	CAS
Macià Alavedra	CDC	Pujol	Conseller	No	No	Pretòria
Jordi Ausàs	ERC	Montilla	Conseller	No	No	Contraban
Xavier Bigatà	CDC	Pujol	Conseller	No	No	Apropiació indeguda
Joan Carretero	ERC	Maragall	Conseller	No	No	Prevaricació
Josep Maria Cullell	CDC	Pujol	Conseller	Sí	No	La Riera
Ignasi Farreres	UDC	Pujol	Conseller	Sí	No	Treball, Pallerols
Pere Macias	CDC	Pujol	Conseller	No	No	Prevaricació
Jordi Planasdemunt	CDC	Pujol	Conseller	Sí	Sí	Apropiació indeguda
Joan Maria Pujals	CDC	Pujol	Conseller	Sí	No	Can Domenge
Jaume Roma	CDC	Pujol	Conseller	No	No	Tracte de favor
Xavier Vendrell	ERC	Maragall	Conseller	No	No	Cartes
Albert Vilalta	Independent	Pujol	Conseller	Sí	No	Prevaricació

País Valencià						
NOM	PARTIT	GOVERN	CÀRREC	JUTJAT	CONDEMNAT	CAS
Rafael Blasco	PSOE, PP	Lerma, Zaplana, Olivas, Camps	Conseller	Sí	No	Corrupció urbanística i Cooperació
José Joaquín Ripoll	PP	Zaplana, Olivas	Conseller i vicepresident	No	No	Brugal
Francisco Camps	PP	Zaplana, Camps	Conseller i president	Sí	No	Gürtel
Vicente Rambla	PP	Zaplana, Camps	Conseller i vicepresident	No	No	Gürtel
Alicia de Miguel	PP	Camps	Consellera	No	No	Gürtel
José Víctor Campos Guinot	PP	Camps	Conseller i vicepresident	No	Sí	Gürtel
María Milagrosa	PP	Camps	Consellera	No	No	Gürtel
Angélica Such Ronda	PP	Camps	Consellera	No	No	Gürtel
Manuel Cervera	PP	Camps	Conseller	No	No	Gürtel
José Manuel Vela	Independent	Fabra	Conseller	No	No	Cooperació
Luis Rosado	Independent	Fabra	Conseller	No	No	Gürtel
Luis Fernando Cartagena	PP	Zaplana	Conseller	Sí	Sí	Apropiació indeguda
José Luis Olivas	PP	Zaplana, Olivas	Conseller i president	No	No	Bankia
José Ramón García Antón	PP	Zaplana, Olivas, Camps	Conseller	No	No	Delicte ecològic
Fernando Modrego	PP	Zaplana, Olivas	Conseller	No	No	Delicte ecològic

Illes Balears						
NOM	PARTIT	GOVERN	CÀRREC	JUTJAT	CONDEMNAT	CAS
Cristóbal Huguet	PP	Matas	Conseller	No	No	Mar Blau
Gabriel Cañellas	AP i PP	Cañellas	President	Sí	No	Sóller, Andratx, Bomsai
Francisco Gilet	PP	Cañellas	Conseller	Sí	No	Calvià
Jerónimo Saiz	PP	Cañellas	Conseller	Sí	No	Sóller
Jaime Cladera	PP	Cañellas	Conseller	No	No	Galatzó
Alejandro Forcades	PP	Cañellas	Conseller	No	No	Ibatur
Maria Antònia Munar	UM	Cañellas	Consellera	Sí	Sí	Can Domenge i Maquillatge
Jaume Matas	PP	Cañellas, Soler, Matas	Conseller i president	Sí	Sí	Palma Arena
José Antonio Berastain	PP	Cañellas, Soler, Matas	Conseller	Sí	No	Sóller
Pedro J. Morey	PP	Cañellas, Soler, Matas	Conseller	No	No	Agricultura
Bartolomé Reus	PP	Matas	Conseller	No	No	Palma Arena
Joan Flaquer	PP	Cañellas, Matas	Conseller	No	No	Palma Arena
Francisco Fiol	PP	Matas	Conseller	No	No	Palma Arena
José Juan Cardona	PP	Matas	Conseller	Sí	Sí	Scala
Albert Moragues	PSIB	Antich	Conseller	No	No	Prevaricació
Miquel Àngel Grimalt	UM	Antich	Conseller	No	No	Maquillatge

Jaume Font	PP	Matas	Conseller	No	No	Prevaricació
José María Rodríguez	PP	Matas	Conseller	No	No	Over
Ana María Castillo	PP	Matas	Consellera	No	No	Over
Francesc Buils	UM	Antich	Conseller	Sí	Sí	Voltor
Margarita Nájera	PSIB	Antich	Consellera	No	No	Corrupció a Calvià
Lluís Àngel Ramis de Ayreflor	PP	Matas	Conseller	No	No	Bomsai
Joana Barceló	PSIB	Antich	Consellera	No	No	Prevaricació
Miquel Nadal	UM	Antich	Conseller	Sí	Sí	Can Domenge, Maquillatge, Voltor

CAU UN 32% LA PROTECCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

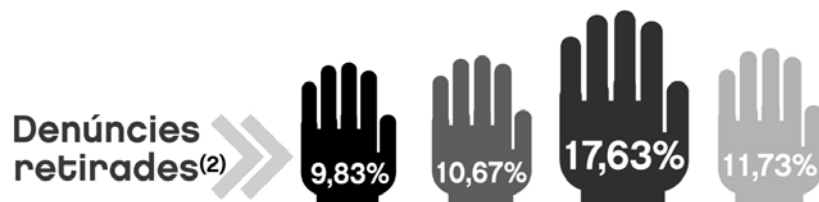
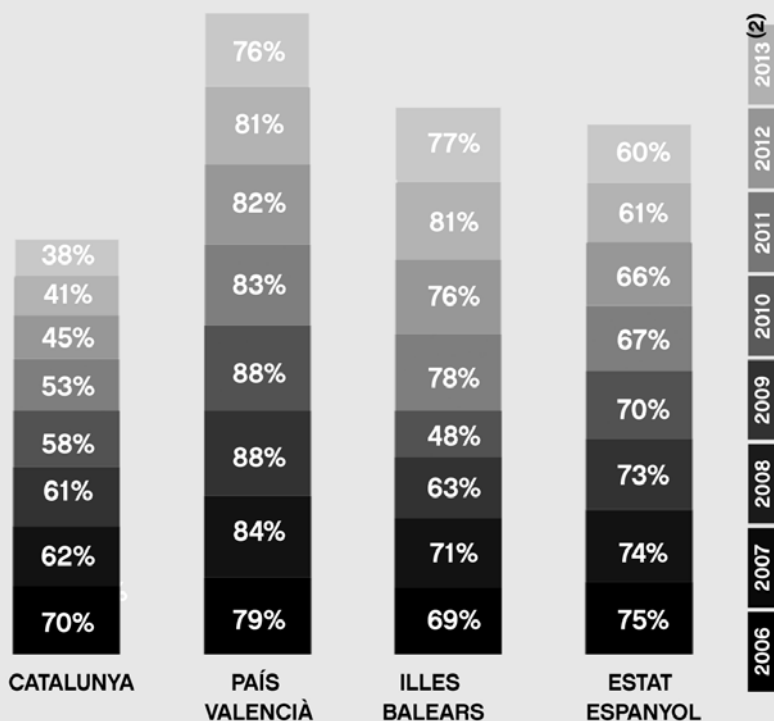
ANNA BOLUDA

**Els jutjats catalans
concedeixen sols un 38%
d'ordres de protecció, mentre
que la mitjana espanyola és
d'un 60%**

El 2014 es compleixen 10 anys de l'aprovació de la Llei orgànica contra la violència de gènere. La norma ha suposat la creació de jutjats especialitzats arreu de l'Estat espanyol i l'increment de l'atenció específica sobre aquest fenomen per part dels cossos policials. Però professionals del dret i associacions de dones denuncien manca de sensibilitat als jutjats i mancances de formació. Enmig de tot això, una dada que ningú no sembla capaç d'explicar: a Catalunya només es concedeix un 38% de les ordres de protecció sol·licitades per les denunciants, mentre que al conjunt de l'Estat la xifra és d'un 60%, i en algunes comunitats arriben fins i tot a un 90%. No sempre ha estat així: l'any 2007, els jutjats catalans en concedien un 70%, però des d'aleshores la xifra no ha parat de reduir-se.

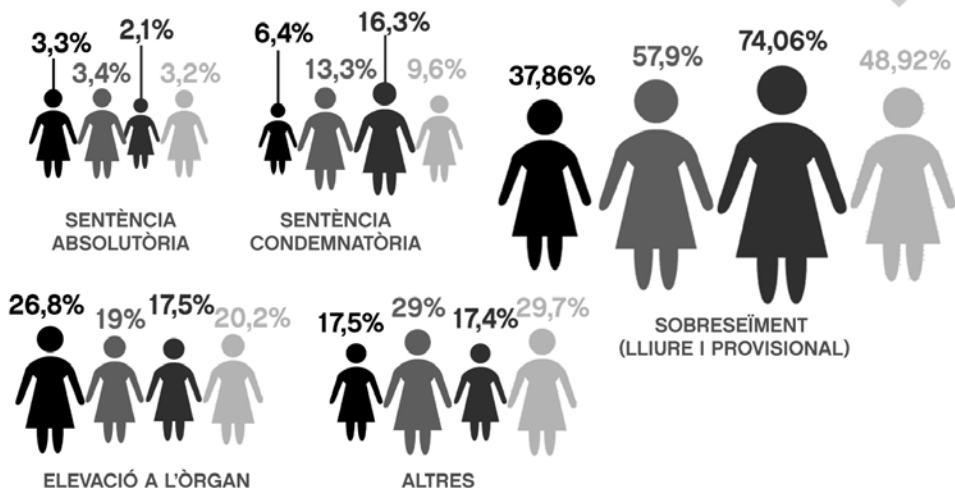
LA PROTECCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Ordres de protecció acordades⁽¹⁾

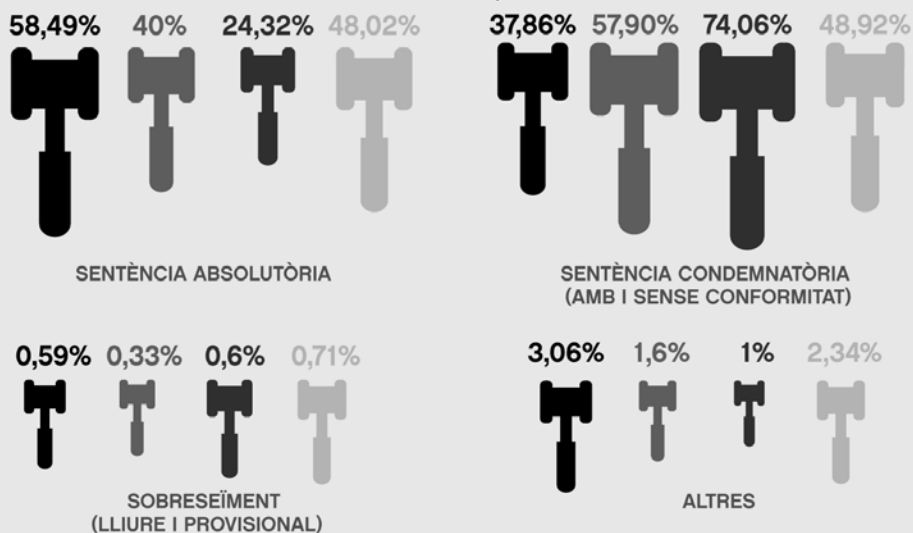

Catalunya País Valencià Illes Balears Estat espanyol

Dades dels jutjats de violència sobre la dona

Dades dels jutjats penals

Catalunya

País Valencià

Illes Balears

Estat espanyol

(1) Dades de jutjats exclusius de violència sobre les dones i dels que compatibilitzen aquesta matèria amb d'altres. Xifres arrodonides sense decimals per fer més fàcil la comparació.

(2) Les dades de 2013 corresponen al 3r trimestre, les més recents disponibles en el moment de tancar aquest reportatge.

(3) Tercer trimestre de 2013.

FONT: Observatori contra la Violència Domèstica i de Gènere del Consell General del Poder Judicial

L'ordre de protecció és una resolució judicial que es concedeix en les 48 hores següents a la denúncia per violència de gènere, per tal de protegir tant la dona com els fills, quan n'hi ha. Pot incloure mesures cautelars penals, com ara la prohibició d'apropament o de comunicació al presumpte agressor; i també civils, com l'atribució de l'habitatge, la custòdia i la pensió per als menors amb una vigència de 30 dies, temps durant el qual la dona ha de començar el procés de divorci o de separació. Rubèn Sánchez, psicòleg especialitzat en violència masclista i agent d'igualtat, explica la importància d'aquestes mesures: "L'ordre de protecció és com un passaport perquè aquestes dones puguin sortir de la situació que estan vivint. Els ofereix un alt grau de seguretat, perquè els agressors saben que trencar l'ordre es considera un delictes greu de desobediència, que té més pena que el maltractament".

Actualment, segons les dades publicades per l'Observatori contra la Violència Domèstica i de Gènere del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), al Principat només es concedeix un 38% de les ordres de protecció sol·licitades, mentre que la mitjana a l'Estat és d'un 60%. Al País Valencià i a les Illes s'aproven un 77% i un 76% de les ordres respectivament, i en indrets com La Rioja la xifra és d'un 91%. I ningú no sembla poder explicar la raó d'aquesta diferència, ni del descens que es registra a Catalunya any rere any. Fa només set anys, les xifres eren molt més igualades, i a Catalunya se'n concedia un 70%. Des d'aleshores, però, el percentatge no ha parat de minvar.

L'ANUARI MÈDIA.CAT s'ha posat en contacte amb el Departament de Justícia de la Generalitat i l'Institut Català de les Dones, que no han volgut valorar aquestes xifres, limitant-se a indicar que les ordres de protecció depenen exclusivament dels jutges. Francisca Verdejo, magistrada titular del Jutjat de Violència sobre la Dona núm. 2 de Barcelona, diu que "intentar buscar una explicació de per què a Catalunya es donen menys ordres de protecció que en altres comunitats crec que és, com a mínim, una pregunta maliciosa. I tracta de desprestigiar la feina que fem els jutges als jutjats de violència. L'any passat a Catalunya van morir assassinades quatre dones, i a Andalusia, on es va concedir un 65% d'ordres de protecció, va haver-hi 10 dones mortes. Si la violència més greu no ens arriba als jutjats, com hem de donar les ordres de protecció?".

Les entitats de dones responen que centrar-se en les víctimes mortals és mirar només la punta de l'iceberg del problema. Montserrat Vilà, coordinadora de la Plata-

forma Unitària contra les Violències de Gènere, que agrupa més d'un centenar d'entitats, es pregunta si "són diferents les dones d'Andalusia o d'Extremadura de les de Catalunya o el que és diferent és el funcionament del sistema judicial". María Isabel Morán, fiscal degana de Violència i Protecció de la Fiscalia Provincial de Barcelona, afirma que com a fiscal es limita a sol·licitar les ordres de protecció quan creu que hi concorren els requisits legals.

**A CATALUNYA ES
CONCEDEIXEN UN 38%
DE LES ORDRES DE
PROTECCIÓ. AL PAÍS
VALENCIÀ (77%) I A LES
ILLES (76%) LA XIFRA
S'INCREMENTA**

Lucía Ortiz, advocada del torn d'ofici de violència, membre del grup de recerca Antígona, de la Universitat Autònoma de Barcelona, i una de les autores de l'estudi *Violència de gènere i les respostes dels sistemes penals*, diu que no hi ha una sola causa per explicar aquest baix percentatge, però que “tenim els nivells de tolerància amb la violència molt baixos, i sembla que cada vegada es demanen més requisits per concedir les ordres de protecció”.

LUCÍA ORTIZ, ADVOCADA: “ELS NIVELLS DE TOLERÀNCIA AMB LA VIOLENCIA DE GÈNERE SÓN MOLT BAIXOS”

La denúncia, el primer pas

La decisió depèn del jutge o jutgessa i, segons la llei, s'ha de basar en l'existència d'una “situació objectiva de risc per a la víctima”. Segons Ester García López, advocada i ex-coordinadora de la comissió de violència de Dones Juristes, “quan demanen l'ordre, moltes dones –sense saber què pot ser rellevant jurídicament– argumenten que ho fan perquè tenen por, però per als jutges això és un sentiment subjectiu i no és motiu per concedir-la”.

La sol·licitud de l'ordre de protecció es fa, generalment, en el moment de presentar la denúncia a la comissaria. Gairebé totes les dels Mossos d'Esquadra disposen d'un Grup d'Atenció a la Víctima, que assessora alhora que pren declaració. Xavier Aranda, agent dels Mossos d'Esquadra del Grup d'Atenció a la Víctima de la comissaria d'Arenys de Mar, diu que “a la dona que vol denunciar li expliquem tot el procés penal i intentem recollir el que en podríem dir una denúncia «històrica», amb tot el que ha passat des que es van conèixer fins a la darrera agressió. Podem estar ben bé un parell d'hores amb ella, i després li oferim sol·licitar l'ordre de protecció. Però mai no donem ales al fet que creguin que els la donaran segur, que és el que moltes pensen quan vénen a denunciar, perquè algú els ho ha dit, o perquè tenen una amiga a qui per coses que elles consideren menys greus sí que se'ls va concedir”.

Montserrat Vilà creu que “el protocol dels Mossos ha millorat molt: estan sensibilitzats i estan salvant vides, però les campanyes de les administracions es limiten a dir a les dones que denunciïn, sense explicar-los ni com han de fer-ho ni què passarà després”. Segons l'advocada Ester García, “si la denúncia es fa malament, és pitjor. Moltes dones acostumen a no recordar fets anteriors –és un mecanisme de defensa per seguir endavant– i es limiten a denunciar l'últim episodi, que potser és el menys transcendent jurídicament. O fan servir vocabulari poc acurat. Si diuen, per exemple, que hi ha hagut un «forcejament», s'interpretarà que ha estat una baralla acceptada entre dues persones. Seria bo que s'assessorin bé abans, perquè el que es diu en la denúncia va a missa”.

La compareixença, moment crític

En un màxim de 48 hores després de fer la denúncia, la víctima i l'agressor han de compareixer, separadament, al Jutjat de Violència sobre la Dona. Com a resultat d'aquesta

compareixença, el jutge de violència sobre les dones decidirà si es concedeix o no l'ordre de protecció. Si ho ha demanat, la dona tindrà un advocat d'ofici adscrit al torn de violència de gènere. Una d'elles és Lucía Ortiz, que explica que “ens truquen el mateix dia que la dona ha de declarar, i potser, en arribar al jutjat, hem d'atendre cinc dones en un matí. Requeririen una assistència minuciosa, però en aquestes circumstàncies és complicat. I es perd l'oportunitat de presentar més proves”.

Durant la compareixença, que dura uns 7 o 8 minuts, la dona ha de tornar a explicar el seu cas davant el jutge, el fiscal i la defensa de l'altra part. “És molt habitual que l'advocat de l'agressor intenti fer veure que és una baralla per temes familiars. Com que la llei prohibeix la custòdia compartida en casos de violència, s'argumenta que les dones denuncien per evitar-la. Una de les conclusions del nostre estudi és que això és fals”, diu Lucía Ortiz.

L'advocada Ester García relata que “se les qüestiona en tot moment. A menys que presentin ferides físiques greus, es posarà en dubte tot el que diguin. Hi ha una manca brutal de perspectiva de gènere. Les dones són maltractades quasi sistemàticament als mateixos jutjats de violència. Alguns jutges i jutgesses recriminen les víctimes si ploren durant la declaració. I encara ens trobem coses com que en un cas de denúncia per violència sexual es preguntí a la dona si «a banda de violar-la, li han fet mal»”.

Les advocades coincideixen a afirmar que rarament es tenen en compte els fets anteriors, i que és molt difícil que es consideri només la paraula de la dona per provar la violència habitual que podria suposar el «risc objectiu» necessari per aconseguir l'ordre de protecció. La jutgessa Francisca Verdejo, per contra, diu que “tenim el suport dels forenses destinats als jutjats de violència sobre la dona, que fan les proves que els demanem perquè ens diguin si aquella dona pateix no la síndrome de dona maltractada, que no existeix com a tal, sinó la situació d'estrès posttraumàtic que produeix el maltractament habitual en una dona o en qualsevol persona, i això un metge ho veu”. El psicòleg Rubèn Sánchez discrepa: “No es tenen en compte la violència psicològica, les amenaces ni les coaccions si no hi ha documents gravats, o *whatsapp* o alguna cosa demostrable. Es limiten a allò «objectivable». No solament els jutges: els forenses també”.

Quan no hi ha ordre de protecció

“Tu has marxat de casa teva, has denunciat l'home que viu amb tu, demanes una ordre de protecció i, si te la deneguen, has de tornar a la casa que comparteixes amb l'agressor, que, a més, es creix perquè veu la negació de l'ordre com una victòria seva”, explica Montserrat Vilà. “S'està creant una situació d'alt risc.”

**UN 45% DELS CASOS QUE
ARRIBEN A UN JUTJAT
DE VIOLÈNCIA DE
GÈNERE ACABEN AMB
SOBRESEÏMENT**

El mossos Xavier Aranda diu que en aquests casos “intensem recomanar a la dona que marxi a casa d'un familiar durant una temporada, fins que es resolgui el judici. Si han de seguir convivint, nos-

altres no podem fer-hi res més". Aquestes circumstàncies, a més, poden portar algunes dones a retirar la denúncia. Segons Montserrat Vilà, "davant una situació econòmica complicada, si no tenen l'ordre de protecció, ni on anar, ni una pensió per mantenir els fills durant aquest temps, algunes es fan enrere. El procediment habitual seria derivar-les a serveis socials, que són els que tenen els recursos. Però en els últims anys ens estem trobant que serveis socials ens les deriven a nosaltres, a les associacions de dones –que tampoc tenim recursos–, perquè voluntàriament fem el que puguem. Això és molt greu". Si continuen patint violència, haurien de tornar a denunciar-ho. "Però quina confiança pots tenir en un sistema que t'ha tancat la porta als nassos quan ho has necessitat?", diu Lucía Ortiz.

LES DENÚNCIES FALSES SÓN UNA ANÈCDOTA: SEGONS LA FISCALIA, EL 2012 VAN SER TAN SOLS UN 0,0038% DEL TOTAL

El mite de les denúncies falses

Poc després d'aprovar-se la Llei orgànica 1/2004, contra la violència de gènere, l'aleshores degana dels jutjats de Barcelona, Maria Sanahuja, va protagonitzar una sonada polèmica en «alertar» sobre un suposat increment de denúncies falses. Deu anys després, tot apunta que no ha estat així. Les últimes dades publicades a la *Memòria de la Fiscalia General de l'Estat*, el 2012, indiquen un percentatge d'un 0,0038% a tot l'Estat espanyol.

La magistrada Francisca Verdejo diu que "parlar de denúncies falses és una afirmació falsa i tendenciosa. Jo fa gairebé nou anys que sóc en aquest jutjat i en tot aquest temps he tingut tres denúncies falses, d'un total de més de 8.000 procediments. Algú es qüestiona alguna vegada les denúncies falses de robatori que es fan per cobrar assegurances? Per què s'ha de qüestionar la denúncia d'una dona? El que no podem fer és pretendre equiparar les denúncies falses amb les resolucions de sobreseïment". I, d'aquestes, sí que n'hi ha moltes.

Dones que no declaren, sentències absolutòries i causes arxivades

Si s'entén que és un cas de violència puntual i pràcticament no hi ha més prova que les declaracions de l'una i de l'altre, es fa un judici ràpid al mateix jutjat de violència. Els casos en què es considera que hi ha violència habitual passaran als jutjats penals o a l'audiència, si hi ha previsió de penes de més de cinc anys.

Segons dades del CGPJ, de tots els casos que es jutgen als jutjats de violència sobre la dona a Catalunya, la major part acaba amb el sobreseïment de la causa: un 45,9% del total. Un 26,8% s'eleva a un altre òrgan judicial, i tan sols un 6,4% acaba en sentència condemnatòria. Francisca Verdejo explica que "pràcticament tots els casos de sobreseïment són deguts al fet que la dona fa ús de la dispensa de declarar, i els jutges ens quedem sense possibilitat de continuar endavant, perquè tot sovint l'acusació es basa només en aquesta declaració. Si ella calla, hem de tancar el procediment".

L'advocada Lucía Ortiz diu que "cada dona té el seu motiu per no declarar: des de les

pressions de les famílies a pensar què passarà amb els fills si el pare va a la presó, fins al desemparament i el propi qüestionament sobre la importància de tot el ha passat... I, si no hi ha ordre de protecció, és possible que l'agressor hagi tingut contacte amb la víctima abans del judici i l'hagi pressionada perquè no declari". Fins i tot poden trobar-se al jutjat abans del judici: "Als jutjats de Mollet, per exemple, en algunes ocasions les dones esperen al mateix passadís que l'agressor".

"Aquest temps d'espera esdevé un escenari de coacció", diu el psicòleg Rubèn Sánchez. "Cal tenir en compte la influència que pot tenir sobre la dona una sola mirada de l'agressor. I també la dependència tant econòmica com emocional, el fals perdó que pot haver fet l'agressor, fins i tot la pressió de fills i filles joves o adults, i un canvi de rols en el seu entorn que fa que es vegi la víctima com la dolenta que denuncia i l'agressor com el pobre desgraciat en aquesta situació."

Entre els casos que passen als jutjats penals, els sobreseïments són molt escassos i no superen un 0,5%. Tanmateix, una dada que crida l'atenció és que tan sols un 37,8% dels judicis acaben en sentències condemnatòries: més de la meitat dels presumptes maltractadors (un 58,4%) són absolts.

Formació, l'assignatura pendent

La millora en l'atenció que ofereixen els Mossos és molt ben valorada per jutges, advocats i associacions de dones, que remarquen la importància que ha tingut la formació que han rebut. Però això no s'estén igual a la resta dels actors implicats. Segons María Isabel Morán, fiscal degana de Violència i Protecció de la Fiscalia Provincial de Barcelona, "la Fiscalia General ofereix un pla formatiu molt complet que inclou seminaris i cursos especialitzats en violència de gènere. Són voluntaris, però els fiscals sabem de la importància d'aquesta formació i la fem molt gustosament".

Ester García López explica que "els advocats del torn d'ofici reben un curs sobre violència de gènere al Col·legi d'Advocats, però sense cap perspectiva de gènere. És el mateix curs per als advocats defensors dels agressors que per als de les dones". Lucía Ortiz va fer aquest curs i "va ser insuficient des de tots els punts de vista. Insuficient a l'hora d'explicar el cicle de la violència, o com tractar la víctima. I entre els companys es criticava o fins i tot es feia burla pel fet que moltes no declaren".

"I als jutjats, que és on s'apliquen les lleis, no s'ha fet formació. Des de Dones Juristes hem presentat un projecte per formar jutges i jutgesses, però no s'ha fet", diu Ester García López. En paraules del psicòleg Rubèn Sánchez, "els jutges i les jutgesses ignoren què és el cicle de la violència, la dependència emocional, i la indefensió apresada. Si parles de psicologia als jutges, surten corrent". Sobre això, la jutgessa Francisca Verdejo diu: "Jo em pregunto: és necessari? Els jutges hem de saber dret; per a la resta de les coses ja tenim els nostres ajudants. D'igual manera que els jutges civils no han de saber d'obres i s'ajuden dels perïts, nosaltres comptem amb els forenses".

BENVINGUTS A 'QATARUNYA'

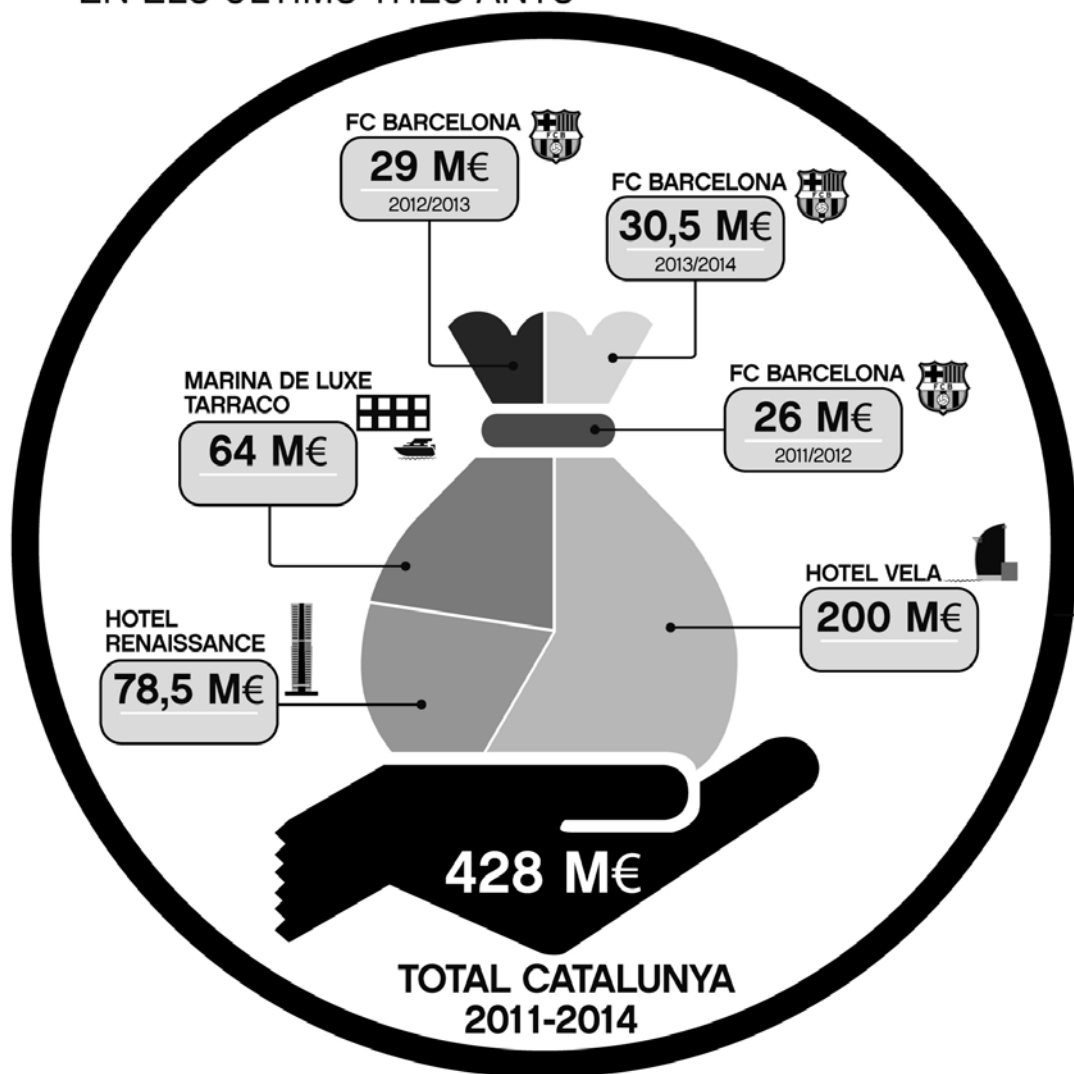
MÓN SANROMÀ

L'emirat de Qatar, governat per un règim dictatorial, ha invertit 428 milions d'euros a Catalunya en només tres anys

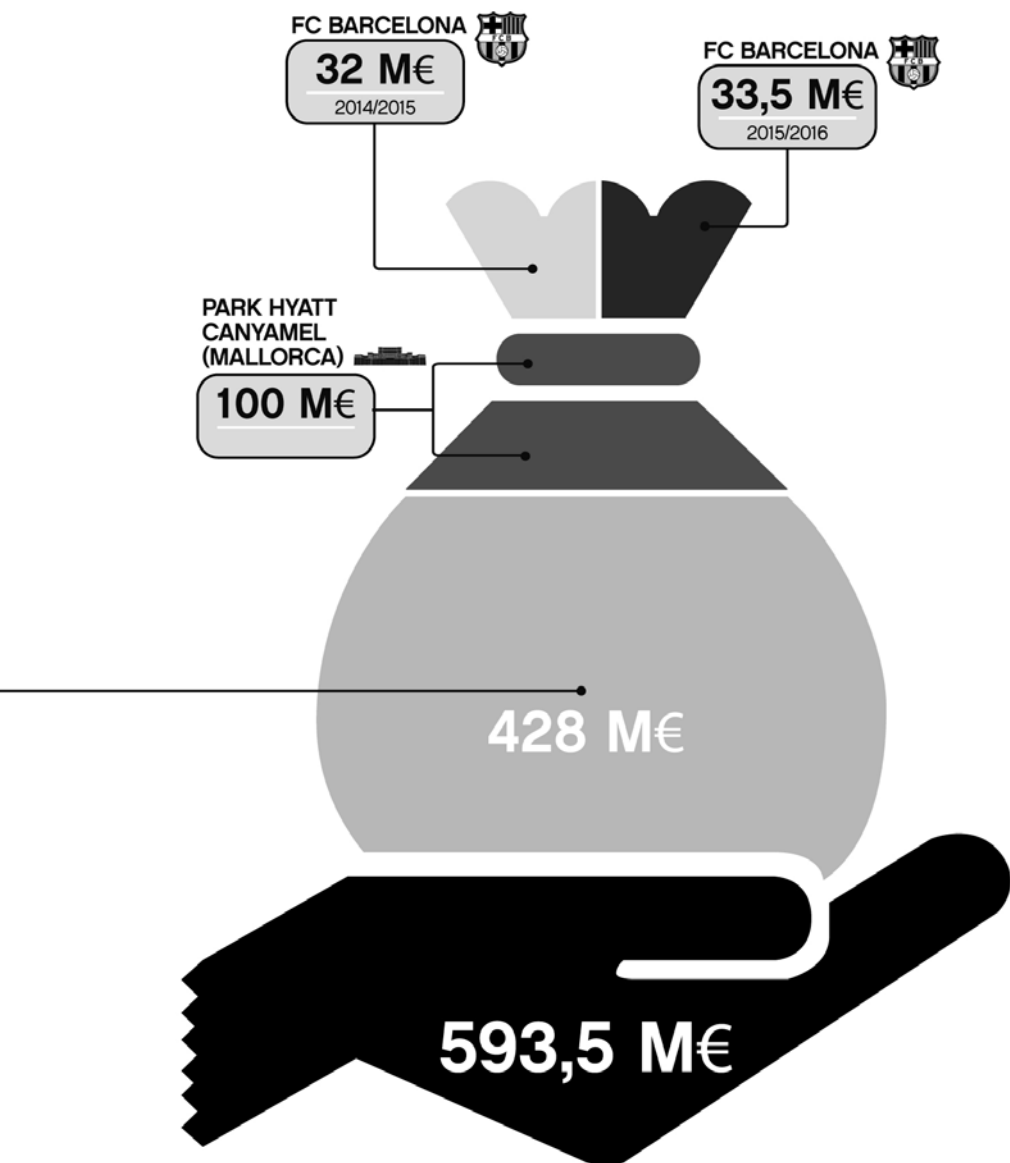
L'emirat de Qatar s'ha consolidat com un dels principals compradors als Països Catalans. Els seus fons d'inversió han adquirit la samarreta del Futbol Club Barcelona, els hotels barcelonins Renaissance i Vela, el port Marina Tarraco i un complex hotel·ler a Mallorca. Els qatarians són accionistes majoritaris d'Iberdrola i, per tant, propietaris de centrals nuclears i tèrmiques a Tarragona i a Castelló. En els últims tres anys han invertit 428 milions a Catalunya, una xifra que s'incrementarà fins a gairebé 600 milions el 2016, superant el pressupost del Departament d'Empresa i Ocupació (527 milions). L'agència pública per atraure inversions a Catalunya, ACCIÓ, assenyala que l'interès qatarià és exclusivament econòmic. Qatar ha estat denunciat per Amnistia Internacional per no respectar els drets més bàsics.

INVERSIONS DE QATAR

428 MILIONS A CATALUNYA
EN ELS ÚLTIMS TRES ANYS

QUASI 600 MILIONS ALS PPCC DEL 2011 AL 2016

Tots els instruments d'inversió de l'emirat de Qatar estan controlats per la família de l'emir de Qatar: els Al-Thani. Es calcula que el seu fons més important i el novè fons sobirà d'inversió del món, amb només nou anys de vida, té uns actius de 170 bilions de dòlars. L'informe d'ESADE *Sovereign Wealth Funds 2013*, editat per Javier Santiso, qualifica d'agressiva l'estratègia d'uns fons que empren la riquesa generada per l'exportació de gas i de petroli per fer inversions elevades en països escollits dins d'una lògica política i empresarial. Un dels llocs preferits per invertir dels qatarians és Barcelona i la seva àrea d'influència, com a pol d'atracció turístic i comercial del sud d'Europa.

El fons d'inversió dels Al-Thani té diferents divisions. Qatari Diar, que s'encarrega d'operacions immobiliàries, ha comprat recentment l'Hotel W Barcelona, conegut per Hotel Vela, a la zona del port de Barcelona, i el port d'oci Marina Tarraco, a Tarragona. Qatar Holding, que se centra en l'adquisició de tot tipus d'actius, inverteix en sectors tan diferents com els magatzems Harrods de Londres i les accions de l'empresa energètica Iberdrola. Qatar Sports Investments se centra en operacions esportives com la compra del club París Saint-Germain o l'esponsorització del Futbol Club Barcelona. L'Exèrcit de Qatar també té el seu propi fons d'inversió, el Qatar Armed Forces Investment Portfolio, amb el qual va adquirir l'any passat l'Hotel Renaissance, situat a l'Eixample barceloní.

La majoria dels moviments econòmics de Qatar a Catalunya estan succeint-se sense gaire debat públic tot i que no són operacions secretes. L'única inversió qatariana que ha creat polèmica va ser el patrocini del Barça a causa, sobretot, del fet que el club esportiu barceloní és propietat dels seus més de 170.000 socis, i que mai en la història no havia dut el nom d'una empresa privada a la samarreta. El Barcelona va trencar la seva política d'evitar posar informació comercial al centre de la samarreta del primer equip de futbol i va canviar el logotip de l'Unicef pel de Qatar Foundation, una organització que s'autodescriu com a privada i sense ànim de lucre, però que està finançada pel Govern i dirigida per la mare de l'emir. L'acord amb el Barça es va fer a canvi de 30 milions d'euros anuals i contemplava disputar diversos partits amistosos a Qatar. També incloïa un possible canvi en el logotip de la samarreta: això es va materialitzar el 2013 a favor de l'aerolínia Qatar Airways. El pacte va afegir publicitat a la façana del Camp Nou i a les graderies. Diversos mitjans també han apuntat a la possibilitat que en

el futur l'estadi pogués incloure la paraula Qatar en el seu nom oficial, un extrem que a data d'avui no s'ha concretat. Un grup de socis disconformes amb el patrocini qatarià es va unir i va crear la plataforma Consulta Qatar –ara es diu Go Barça– perquè es preguntés als socis sobre el patrocini. Finalment es va preguntar a l'Assemblea de Compromissaris, que va donar un sí rotund al pacte amb Qatar.

**QATAR UTILITZA
DIFERENTS FONS
D'INVERSIÓ, PERÒ TOTS
ESTAN SOTA EL
CONTROL DE LA FAMÍLIA
DE L'EMIR, ELS AL-THANI**

Les dues altres grans operacions del país àrab a Catalunya s'han realitzat a través de Qatari Diar, el braç immobiliari de Qatar Investment Authority. Aquest fons s'ha caracteritzat pel fet de comprar propietats destacades arreu del món, des de Suïssa fins al Sudan. Segons va publicar el diari *Expansión*, l'empresa qatariana va pagar més de 200 milions d'euros per comprar l'Hotel W Barcelona a les empreses OHL, FCC, Comsa Emte i BCN Godia. L'operació va tenir l'autorització del Port de Barcelona, propietari dels terrenys. D'altra banda, Qatari Diar també va adquirir el Port Marina Tarraco a canvi de 64 milions d'euros. La companyia qatariana controla un 95% del port i en deixa un 5% a l'empresa que el gestiona, Marina Barcelona 92. Es tracta d'una àrea de 76.000 metres quadrats que els qatarians han convertit en un port per a iots de luxe que pot allotjar fins a deu vaixells de 125 metres d'eslora.

Les compres immobiliàries en el sector turístic a la ciutat de Barcelona també han interessat al fons d'inversió de les forces armades de Qatar. Al gener de 2014, el fons va comprar l'hotel de cinc estrelles Renaissance, que es troba en una cruïlla prop del passeig de Gràcia, per 78,5 milions d'euros. També hi hauria diners qatarians darrere del projecte de construcció d'un gran complex hotelier, la urbanització Park Hyatt, a Canyamel (Mallorca). El complex hotelier, l'està construint el grup Cap Vermell; però, segons *Diario de Mallorca*, al darrere hi ha un fons d'inversió qatarià gestionat des de Londres. La inversió prevista és de 100 milions d'euros, si bé es podria arribar als 250 milions. Més enllà de la costa de Catalunya i les Illes, el cert és que els fons qatarians o els d'Abu Dhabi estan invertint en el sector turístic i en la indústria del luxe a l'Estat francès, al Regne Unit o a Alemanya. Un exemple és la compra d'un 10% d'accions del grup Hyatt Hotels Corporation per part del fons sobirà d'un altre emirat àrab, el d'Abu Dhabi.

Una altra de les inversions destacades de Qatar a Catalunya ha estat en el sector de l'energia. Qatar Holding és ja l'accionista número 1 d'Iberdrola, amb una participació d'un 9,52%. La companyia d'hidrocarburs, amb seu a Bilbao, és accionista de les centrals nuclears Vandellòs II i Ascó II, situades al Camp de Tarragona i d'una importància estratègica fonamental, i controla les centrals tèrmiques de Castelló i de Tarragona. A més, Iberdrola està construint una central hidroelèctrica al municipi valencià de Cortes de Pallás.

Qatar Airways també va estar a punt de comprar un 49% de Spanair, una línia aèria participada sobretot per un conglomerat d'empreses catalanes, i amb ajudes de la Generalitat de Catalunya. La companyia qatariana hauria demanat canviar-li el nom per Barcelona Airways i hauria exigit al Govern català que hi injectés més diners. El Govern espanyol, responsable de l'aeroport del Prat, no va veure aquesta operació de bon ull, ja que es volia convertir l'aeroport barceloní en un centre de connexions internacionals. AENA no va trencar públicament els acords internacionals que beneficien l'aeroport de Madrid –denunciats pel Parlament Europeu i explicats en un informe de la Cambra de Comerç de Barcelona–, i la ministra Ana Pastor va dir que no volia que Barcelona i Madrid competissin, sinó que els aeroports espanyols havien de ser una xarxa on cada centre tingués la seva funció. Finalment, la compra no es va portar a terme i Spanair va entrar en fallida.

Així mateix, cal destacar les moltes empreses dels Països Catalans que, en els últims anys, han anat a provar sort a Qatar. La constructora dels Països Catalans i de tot l'Estat que més contractes té al país és la valenciana Ecisa, que fa negocis a l'emirat des de l'any 2007 i que, a finals de 2013, va aconseguir un contracte per construir tres torres a The Pearl, una luxosa illa artificial al nord de Doha, per 103 milions d'euros. Mango i Desigual també hi tenen franquícies, mentre que la gelateria Farggi té intenció d'obrir-n'hi. Fira de Barcelona ha coorganitzat un saló de joieria i de rellotgeria i un altre d'automoció a Doha. En el sector dels mitjans de comunicació, la productora Mediapro cobreix molts esdeveniments esportius de Qatar i treballa estretament amb la televisió qatariana Al-Jazeera, mentre que el diari *Sport* comercialitza una edició especial per a Qatar en anglès que es distribueix amb el diari local *Gulf Times*. En el sector de l'energia, tant Gas Natural com Repsol han fet negocis per portar hidrocarburs qatarians al nostre país. Les companyies que més s'han bolcat al país han estat les constructors, com FCC, amb seu a Barcelona, que va entrar a Qatar l'any 2012 amb un contracte de 39 milions d'euros per urbanitzar una zona prop de Doha.

Possibilitat de futures inversions

La majoria dels fons d'inversió mantenen estrictes contractes de confidencialitat quan fan les seves operacions. L'informe d'ESADE *Sovereign Wealth Funds 2013* qualifica Qatar Investment Authority com un dels fons d'inversió més oberts de la regió pel que fa a la seva estratègia de relacions públiques: "Freqüentment hi ha anuncis públics d'inversions". Però, tot i això, és possible que hi hagi altres adquisicions qatarianes als Països Catalans que no siguin públiques. Això ha obert la porta a rumors de possibles inversions, entre els quals destaquen els que apunten cap a la col·laboració entre Qatar Airways i l'aeroport del Prat i els que assenyalen cap a un hipotètic canvi del nom del Camp Nou que inclogués la paraula Qatar, però que de moment no tenen base sòlida. També hi ha informacions que apunten a Qatar Investment Authority com a possible comprador del València Club de Futbol, que està actualment en fallida. Alguns mitjans de comunicació també van publicar a l'estiu de 2013 que el fons sobirà d'inversió qatarià estava interessat a comprar un 10% d'El Corte Inglés, que té diversos centres als Països Catalans. La companyia ho va desmentir.

**L'AMBAIXADA
DE QATAR A L'ESTAT
ESPANYOL NO TÉ DETALLS
DE LES INVERSIONS, PERÒ
ADMET QUE TENEN
LA INTENCIÓ
D'AUGMENTAR-LES**

L'ambaixada de Qatar a l'Estat espanyol ha explicat a l'ANUARI MÈDIA.CAT que no té detalls de les inversions del país àrab, però que creu que encara podrien augmentar "en un futur". Això va en línia amb les declaracions que va fer el representant del fons d'inversió de les forces armades qatarianes, el general Thani al-Kuwari, després que s'anunciés la compra de l'Hotel Renaissance, en les quals admetia que volien fer més inver-

sions a Barcelona. Aquestes possibles operacions futures, però, sembla que no es farien a través d'ACCIÓ, l'agència del Departament d'Empresa i Ocupació que s'ocupa, entre altres coses, d'atraure inversions a Catalunya, ja que ACCIÓ assegura que no té coneixement de cap empresa qatariana que estigui estudiant implantar-se a Catalunya.

**LURDES VIDAL,
EXPERTA EN MÓN ÀRAB:
“LES INVERSIONS SÓN
NOMÉS UNA PART D'UNA
GRAN ESTRATÈGIA
HOLÍSTICA DE QATAR”**

Diversificar l'economia

Les inversions de Qatar han arribat a tot el món, no solament als Països Catalans. Segons el Fons Monetari Internacional, la renda *per capita* de Qatar supera els 100.000 dòlars per habitant, la més alta del món, el 2012. La riquesa prové de l'extracció i exportació del petroli, i sobretot del gas, que es troben sota el desert i les aigües qatarianes. Segons informes oficials, el negoci dels hidrocarburs representa un 62% del producte interior brut del país. La dependència de l'economia de Qatar de la indústria dels hidrocarburs ha fet que els dirigents del règim hagin optat per dur a terme una estratègia de diversificació econòmica pensant en la futura influència de l'emirat al món.

La responsable de l'àrea de Món Àrab i la Mediterrània de l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed), Lurdes Vidal, explica que “per no fer-se absolutament dependent dels recursos primaris, Qatar ha intentat diversificar els ingressos a tots els nivells. Ha generat riquesa construint a casa i convertint-se en un *hub* de negocis regionals, però també amb inversions a l'exterior, sobretot en sectors estratègics i consolidats o en indústries clau com la metal·lúrgia o la logística: ports, aeroports, etc.”. Vidal no creu en teories polítiques conspiratòries i insisteix que Qatar simplement “intenta assegurar-se una sostenibilitat econòmica i financera a llarg termini”. L'analista reconeix que les inversions econòmiques, com les que fa a Catalunya, són només una part d'una gran estratègia integral i holística: “També realitza préstecs i donacions a alguns actors polítics determinats de l'àmbit àrab-mediterrani, com els Germans Musulmans, per aconseguir uns aliats fidels a la regió”. L'estratègia disposa d'una eina mediàtica potent com la televisió Al-Jazeera, i inclou fins i tot una part cultural i acadèmica: “Qatar també inverteix en art, cultura i saber, però en el món àrab es veu com una cultura artificiosa; no es veu natural o espontània. S'haurà de veure quin impacte acaba tenint perquè genera dubtes”, explica Vidal.

Des d'ACCIÓ també assenyalen els beneficis econòmics com a única causa de les inversions de Qatar. El conseller delegat d'ACCIÓ, Joan Tarradellas, explica que “a Catalunya i a tot el món, el motiu per invertir són els beneficis empresarials presents o esperats”, però hi afegeix que “la imatge de Barcelona com a destí de qualitat pot influir en algunes decisions, tot i que normalment aquestes són consideracions complementàries com tantes d'altres”. Tarradellas assenjala que el fet que vinguin inversions a Catalunya demostra que està molt ben posicionada al món com a destinació d'inversions i que té

“una imatge d’atractivitat donada pel fet de ser el motor econòmic i industrial d’Espanya i del sud d’Europa, tenir un Govern *business friendly* i estar en una posició logística privilegiada”. Algunes de les inversions que Qatar ha fet a Catalunya ja estan generant beneficis. La campanya publicitària que Qatar Airways va fer amb el Futbol Club Barcelona, per exemple, hauria multiplicat per deu la capacitat de difusió de la companyia aèria, segons el diari digital *O2B*, especialitzat en el sector turístic.

Crítiques d’organitzacions internacionals

Organitzacions de defensa dels drets humans i sindicats internacionals de treballadors han denunciat les condicions de treball de Qatar. Una altra de les causes de la inversió de Qatar a Catalunya, per tant, podria ser evitar que es parlés de la situació interna del país i de les crítiques internacionals. Tal com escrivia Víctor Malo a *O2B*, “la companyia aèria [Qatar Airways] planeja utilitzar els valors socials transmesos pels gegants catalans [F. C. Barcelona] per entrar a nous mercats”. L’any 2011, el secretari general de la Internacional de Treballadors de la Construcció, Ambet Yuson, va afirmar que l’habilitat de Qatar per organitzar el Mundial de futbol de 2022 depenia totalment de “l’explotació de treballadors estrangers que està quasi en la línia dels treballs forçats”. Es calcula que entre un 80% i un 85% dels habitants de Qatar són treballadors estrangers. La majoria es dediquen a la construcció i a l’extracció d’hidrocarburs.

Un informe especial de Human Rights Watch, publicat l’any 2012 i titulat *Construint un Mundial millor*, documentava “l’explotació i l’abús dels treballadors de la construcció a Qatar, permesa per un marc legal inadequat que dóna als empresaris un control excessiu sobre els treballadors i prohibeix que els treballadors estrangers exerceixin els seus drets de llibertat d’associació i de negociació col·lectiva”. L’organització també demanava posar fi a la Llei de patrocini, la llei qatariana que fa que els treballadors estrangers, entre altres coses, no puguin canviar de feina ni entrar o sortir del país sense el permís del seu empresari i que dificulta que els treballadors es queixin en cas de rebre abusos. Finalment, la mateixa Amnistia Internacional ha fet informes en què denuncia la vulneració dels drets humans a Qatar, sobretot els dels treballadors estrangers, però també els drets de les dones i dels homosexuals.

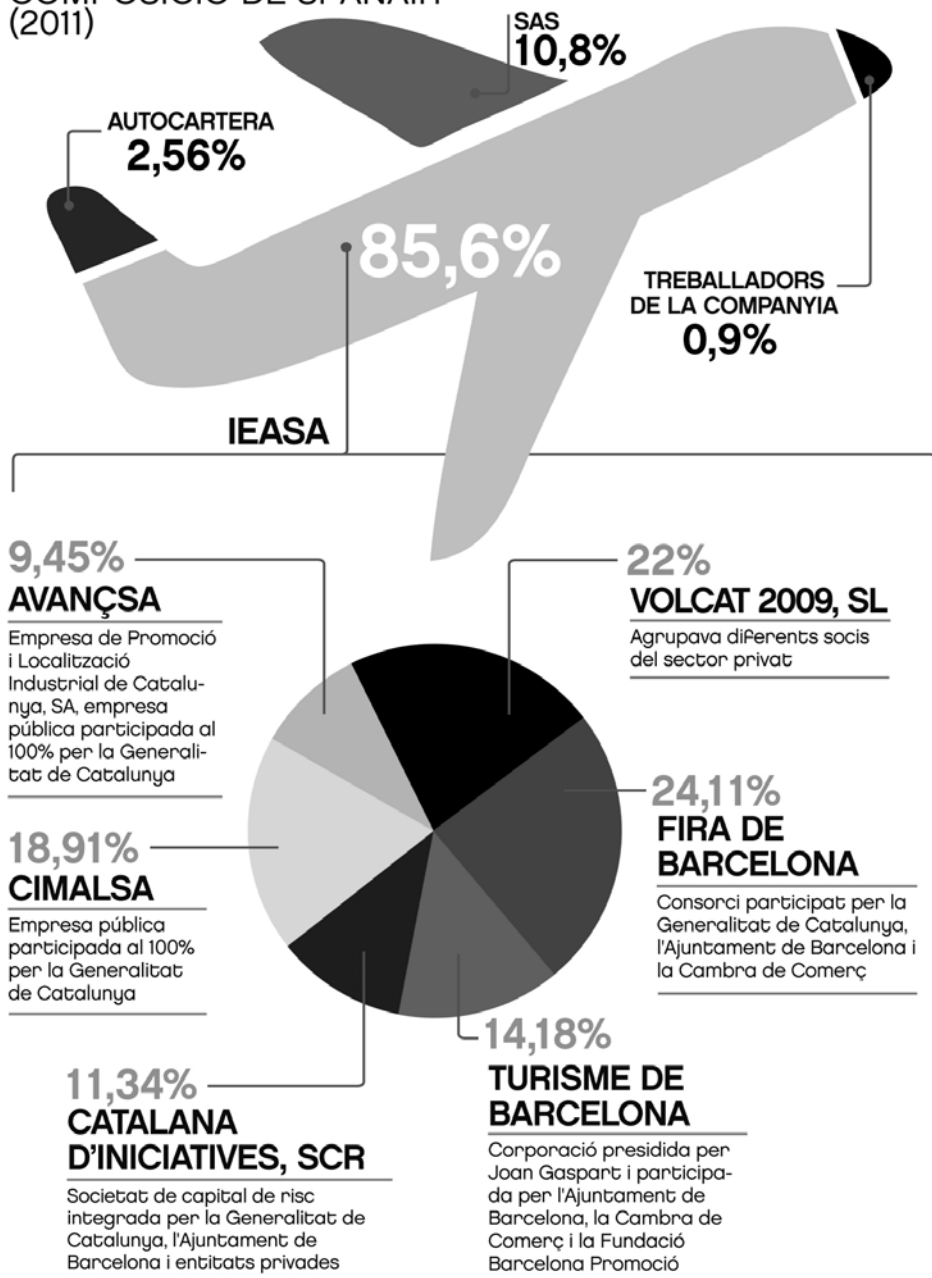
173 MILIONS D'EUROS PÚBLICS PER A SPANAIR

SUSANA PÉREZ-SOLER

La Fiscalia vol que els gestors de l'aerolínia fallida paguin 72 milions per solucionar el dèficit generat per la seva gestió

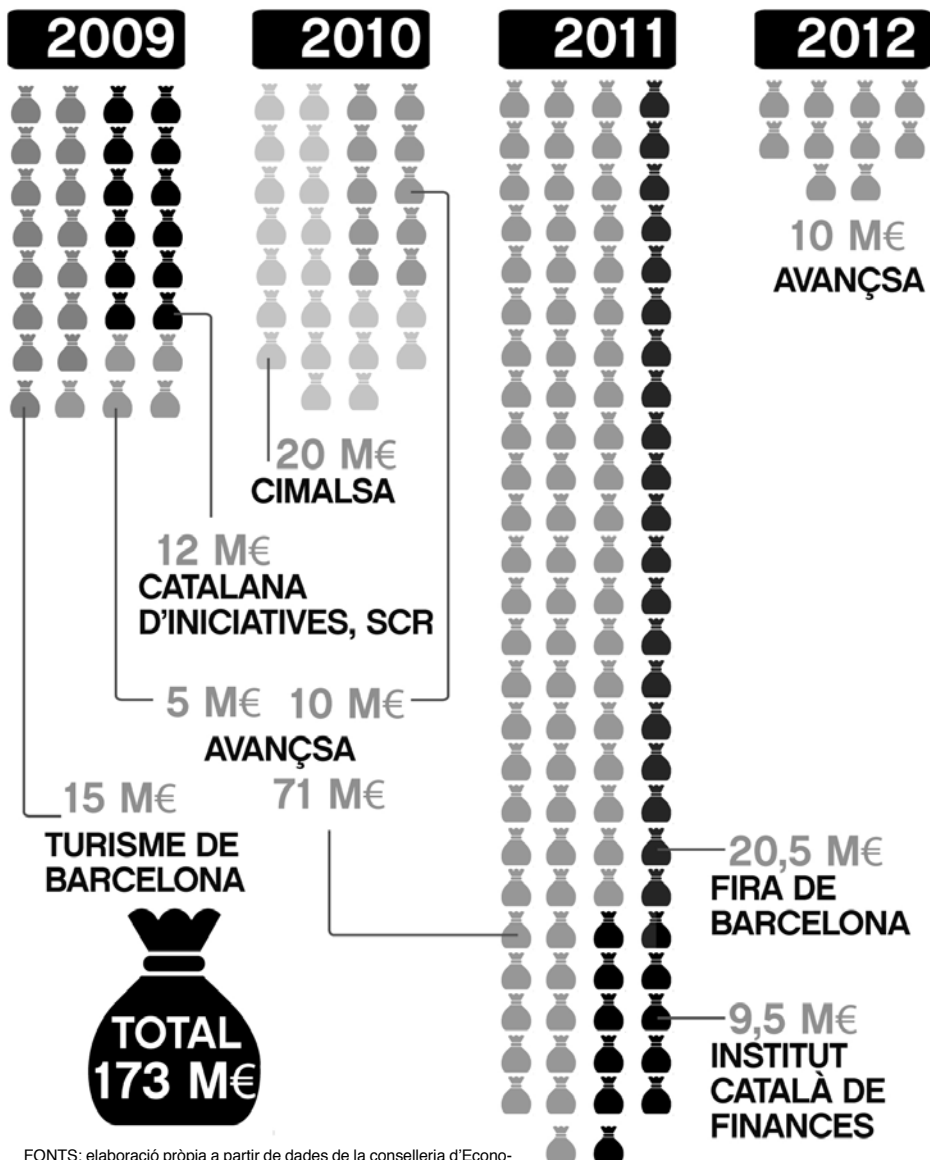
El 27 de gener de 2014 es van complir dos anys de la fallida de Spanair. L'aerolínia va ser adquirida el 2009 per un grup d'empresaris catalans que pretenien convertir-la en una companyia "de bandera" que possibilités la creació d'un *hub* a l'aeroport del Prat. Des del 2009 fins al gener de 2012, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona van contribuir de forma directa o indirecta a relançar l'aerolínia. No hi ha una xifra oficial sobre els diners que van invertir en el projecte, però s'elevaria com a mínim fins a 173 milions d'euros, segons la suma realitzada per l'ANUARI MÈDIA.CAT a partir de les dades facilitades al Parlament per la conselleria d'Economia i de la investigació elaborada per la Fiscalia de Barcelona en el marc de la instrucció del concurs de creditors de la companyia.

COMPOSICIÓ DE SPANAIR (2011)

173 M€ PÚBLICS PER A SPANAIR

INVERSIÓ DE LA GENERALITAT A SPANAIR

FONTS: elaboració pròpia a partir de dades de la conselleria d'Economia i Finances, la Sindicatura de Comptes i la Fiscalia de Barcelona.

Al gener de 2009, un grup d'empresaris catalans, amb el suport inversor de diverses administracions públiques, van adquirir Spanair amb l'objectiu de convertir-la en una aerolínia de bandera que possibilités que l'aeroport del Prat es convertís en un *hub* o centre de vols internacionals. En aquell moment, l'aerolínia era propietat de la companyia sueca Scandinavian Airlines (SAS). L'empresa no anava bé: el 2008 havia registrat pèrdues per valor de 218 milions d'euros. A més, la imatge de la marca estava fortament compromesa com a conseqüència d'un greu accident a l'agost de 2008: 154 persones van morir en no enlairar-se un vol que feia la ruta regular de Madrid cap a Gran Canària. La compra es va tancar el 30 de gener de 2009 al simbòlic preu d'un euro.

Per vehicular la participació catalana en aquesta companyia, es va crear la societat Iniciatives Empresariales Aeronàutiques (IEASA). La participació en l'empresa, la van liderar Volcat 2009, una societat patrimonial integrada per una vintena d'empresaris vinculats a la patronal FemCat, i Inversions Turístiques i Comercials, una societat creada per Turisme de Barcelona. Aquest consorci, participat per l'Ajuntament de Barcelona i per la Cambra de Comerç, és presidit per l'empresari hotelier Joan Gaspart. Cadascuna d'aquestes dues empreses va adquirir un 31,9% de les accions. La resta dels accionistes d'IEASA eren Catalana d'Iniciatives, una societat de capital de risc que tenia com a accionistes majoritaris la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona i que es va quedar un 25,5% de les accions, i Fira de Barcelona, empresa participada per la Generalitat i per l'Ajuntament de Barcelona, que se'n va quedar un 10,6%. IEASA va esdevenir l'accionista majoritària de Spanair, tot i que SAS va quedar-se'n una participació d'un 20% de les accions. Ferran Soriano, en representació de FemCat, va assumir la presidència de la companyia. Soriano, amb experiència en els sectors del turisme i de la consultoria, havia estat vicepresident econòmic del Barça fins al 2008. Tenint en compte el pes d'IEASA en el global de la companyia, més d'un 54% del capital total de Spanair va quedar en mans d'empreses o consorcis amb participació pública.

Per tal de fer possible la viabilitat de Spanair, els nous propietaris van fer una ampliació de capital per valor de 100 milions d'euros. És difícil precisar amb exactitud quina part d'aquesta inversió té un origen públic. Dels 100 milions, 80 havien d'anar a càrrec dels nous inversors catalans, i 20, a càrrec de SAS. Finalment, però, IEASA en va acabar aportant tan sols 64. El diari *Expansión*, en un article del 9 de gener de

2010, explicava que en una primera fase els socis privats de Volcat hi van aportar 15 milions; Catalana d'Iniciatives n'hi va aportar 12; Turisme de Barcelona, 15, i Fira de Barcelona, 5 milions més. En total, 47 milions, que es van fer efectius el 30 d'abril de 2009, dels quals 32 van provenir directament d'inversions de consorcis amb participació pública. La intenció d'IEASA era captar nous inversors al llarg

**EL 2009, UN 54% DEL
CAPITAL DE SPANAIR
VA QUEDAR EN MANS
D'EMPRESES O CONSORCIS
AMB PARTICIPACIÓ
PÚBLICA**

de l'any 2009 per sumar 33 milions d'euros, però finalment només en va aconseguir per valor de 17. La resta va anar a càrrec de la mateixa IEASA. Tanmateix, no ha transcendit en quina mesura els 16 milions extres aportats per aquesta societat instrumental van vehicular-se o no a través d'entitats amb participació pública.

Una gran part dels socis privats que formaven part de Volcat també van vehicular la seva inversió a partir de crèdits de l'Institut Català de Finances (ICF). Durant l'any 2009, l'ICF va concedir com a mínim una vintena de crèdits a entitats del sector privat que tenien com a objectiu finançar inversions a Spanair. Així consta en l'informe de la Sindicatura de Comptes de la Generalitat que fiscalitza l'activitat de l'ICF durant els anys 2009 i 2010, i que dedica un apartat específic a avaluar els riscos de Spanair. Amb data 31 de desembre de 2012, el capital pendent de retornar d'aquests crèdits ascendia a 20,2 milions d'euros. L'ICF també va finançar gran part de les operacions inversores amb capital públic sobre Spanair: a data de 2012, el capital pendent a reemborsar per part d'aquestes ascendia a 54,6 milions d'euros.

LA GENERALITAT VA ENTRAR L'ANY 2010 DIRECTAMENT A L'ACCIONARIAT A TRAVÉS DE LES EMPRESES CIMALSA I AVANÇSA

La Generalitat entra en l'accionariat

Al novembre de 2010, dues empreses públiques de la Generalitat van entrar al capital de la companyia: Cimalsa, que té com a objectiu la promoció, el desenvolupament i la gestió d'infraestructures per al transport de mercaderies, i Avançsa, societat per promocionar el desenvolupament industrial. Era la segona legislatura del Govern tripartit i en aquells moments el conseller d'Economia, Josep Huguet (ERC), va apostar per implicar-se més activament en la gestió de Spanair. La inversió, que va ser de 30 milions d'euros (20 per part de Cimalsa i 10 d'Avançsa), es va fer efectiva al novembre de 2010. Cimalsa i Avançsa van adquirir un 38% de les accions d'IEASA. A partir d'aquí, la participació dels inversors privats agrupats en Volcat 2009 va quedar reduïda a un 22%. I, en el global de la companyia, IEASA hi guanyava pes. En la darrera etapa, la participació de SAS va quedar reduïda a un 10%.

Amb aquesta inversió, però, no n'hi va haver prou, i, durant l'any 2011, Spanair es va veure forçada a cercar més capital per seguir operant. Tot i mitigar les pèrdues, aquestes eren encara molt considerables: la companyia va perdre 186 milions d'euros el 2009, i 137 milions, el 2010. Per al 2011, la previsió inicial de pèrdues era de 59 milions. Així doncs, amb l'arribada d'Artur Mas al Govern de la Generalitat de Catalunya al desembre de 2010, les ajudes públiques van incrementar-se. A diferència del tripartit, però, el nou Govern va optar per vehicular-les a través de préstecs participatius. Segons dades facilitades per la mateixa conselleria d'Economia, l'any 2011 la companyia va rebre 111 milions d'euros provinents de l'erari públic. La xifra coincideix amb el que consta en l'informe de la Fiscalia sobre el darrer any de vida de Spanair.

Les inversions de 2011 es van fer amb sis préstecs diferents: 9,5 milions, a través de l'Institut Català de Finances, i 10,5, a través de Fira de Barcelona al mes de gener; 56 milions, mitjançant un préstec d'Avançsa al mes de juny; 10 milions, de nou a través de Fira de Barcelona al mes d'octubre; 15 milions, a través d'Avançsa al mes de novembre, i 10 milions més, a través d'Avançsa el 4 de gener de 2012, 23 dies abans de la fallida. Així doncs, en total, durant els tres anys que la companyia va estar en mans catalanes, Spanair hauria rebut com a mínim 173 milions d'euros de diferents administracions i consorcis públics, en primera instància a través d'inversions directes o indirectes i en una segona fase mitjançant préstecs. Tot plegat, sense tenir en compte els préstecs de l'ICF als empresaris privats que van invertir a Volcat.

La recerca frustrada d'un soci industrial

El Govern argumenta que totes aquestes inversions es van fer en l'espera que fructifiqués la recerca d'un soci industrial per a Spanair. La companyia, de fet, havia signat un memoràndum d'interès amb Qatar Airways al febrer de 2011, que semblava interessada a invertir en l'aerolínia. Finalment, però, la companyia qatariana va desestimar entrar en l'accionariat per por que la Comissió de la Competència de Brussel·les multés Spanair si considerava que les inversions públiques eren en realitat subvencions encobertes, pràctica prohibida per la legislació europea. La decisió es va comunicar el 26 de gener i l'endemà mateix la Generalitat va comunicar a Spanair la impossibilitat de seguir invertint-hi.

Tot i això, és possible que, en cas que hagués tirat endavant la recerca del soci industrial, la inversió hagués estat encara major. Segons consta en l'informe de la Fiscalia, el 13 de desembre de 2011 el Govern d'Artur Mas va decidir autoritzar una inversió financera a través d'Avançsa per un import total de 215 milions d'euros entre el 2012 i el 2018. El 2012, la Generalitat tenia previst invertir-hi 35 milions, que finalment només es van fer efectius en els 10 milions del darrer préstec del mes de gener.

Les conseqüències de la fallida

Tenint en compte les pèrdues anuals de l'aerolínia i les aportacions de diners injectades, es va esperar massa a declarar la insolvència de la companyia? El Govern afirma que es va actuar de manera correcta. En la seva compareixença al Parlament, Andreu Mas-Colell va afirmar que "hauria estat tan irresponsable decidir continuar les inversions al gener de 2012 com no fer-ho al gener de 2011". La Fiscalia de Barcelona i l'administració concursal, formada pel bufet Gispert Advocats i per PricewaterhouseCoopers, no creuen el mateix. En els seus escrits consideren que el concurs de creditors es va presentar tard, ocasionant danys econòmics a la societat. Al seu parer, la fallida s'hauria d'haver realitzat al setembre de 2011.

**LA FISCALIA CONSIDERA
QUE, SEGONS LA LLEI
CONCURSAL, LA FALLIDA
DE SPANAIR S'HAURIA
D'HAVER FET EFECTIVA AL
SETEMBRE DE 2011**

ELS MEMBRES DEL CONSELL D'ADMINISTRACIÓ PODRIEN SER CONDEMNATS A PAGAR SOLIDÀRIAMENT 72 MILIONS D'EUROS

Per aquest motiu, la Fiscalia considera que els diferents membres del consell d'administració de Spanair haurien de respondre amb el seu patrimoni fins a cobrir 72 milions d'euros, la quantitat en què es calcula que es va agreujar el dèficit de la companyia durant aquests cinc mesos. A més, també en demana la inhabilitació per exercir càrrecs en empreses durant dos anys. En concret, la fiscal considera culpables del retard en aquesta

decisió el llavors president Ferran Soriano, el director general Michael Balint Szucs, el vicepresident Benny Zakrisson i els consellers en representació de Volcat 2009: Jordi Bagó, del grup Serhs, principal hòlding català de serveis turístics; Josep Mateu, president del RACC; Tatxo Benet, soci fundador de Mediapro, i Miquel Martí, de Moventia, grup dedicat al transport i l'automoció. També considera culpables Joan Gaspart, conseller en nom de Turisme de Barcelona i un dels principals impulsors de la compra de Spanair; Manuel Albanell Mira, conseller en nom de Catalana d'Iniciatives, i les empreses Avançsa i Inversions Turístiques i Comercials 2009, vehicle d'inversió de Fira de Barcelona a Spanair.

La Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona també n'haurien d'assumir responsabilitats de manera directa, ja que totes dues eren presents en l'òrgan de direcció de l'aerolínia per mitjà de Fira de Barcelona i Catalana d'Iniciatives. La Fiscalia assenyala que la situació real de l'aerolínia es va veure maquillada per les successives injeccions de capital efectuades per empreses públiques, i que l'auditor, Deloitte, va mirar cap a un altre costat davant de pràctiques incorrectes. Tenint en compte la participació de la Generalitat en tot el procés, la Fiscalia considera necessari citar a declarar el conseller d'Economia, Andreu Mas-Colell. Segons fonts de la investigació, el jutge que instrueix la causa té previst pronunciar-s'hi abans de l'estiu.

Spanair va deixar un deute de més de 500 milions d'euros, mentre que els seus actius eren de poc més de 30 milions. La fallida va afectar més de 4.000 llocs de treball, entre directes i indirectes. La conseqüència de tot plegat va ser un ERO que va afectar els més de 2.500 treballadors de Spanair a tot l'Estat espanyol. Newco, empresa de *handling* que mantenia un 80% de la seva activitat focalitzada en Spanair, també va reduir la seva plantilla, de 2.600 treballadors. Els treballadors de Spanair van cobrar les indemnitzacions a l'abril de l'any passat, segons fonts dels sindicats CCOO i SEPLA. Només el cap de setmana del cessament d'operacions, 30.000 passatgers es van quedar a terra, tot i que el nombre de clients afectats va arribar a 300.000.

Un bon projecte, una mala gestió

Dos anys després de la fallida, es pot dir que la compra de Spanair va ser un fracàs? Antoni Soy, director general d'Indústria en el darrer Govern tripartit, afirma que no:

“Un fracàs no; en tot cas, un error”. Segons Soy, “el projecte de convertir Barcelona en un *hub* intercontinental encara és necessari i imprescindible per a una estratègia de país amb avantatges competitius”. “Pel que fa a les administracions públiques catalanes, crec que haurien d’haver apostat molt més decididament pel projecte i que hi haurien d’haver dedicat molts més recursos, com han fet l’Estat i Madrid amb Iberia”. De fet, el president de la companyia, Ferran Soriano, sempre insistia en les seves compareixences públiques que l’Estat espanyol havia abocat molts més diners a Iberia que no pas la Generalitat a Spanair, i que l’Estat encara conservava una participació en aquesta aerolínia a través de la Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI). “Sóc conscient que una major implicació no és fàcil en un moment de crisi de les finances públiques i de retallades i sense tenir un Estat propi”, afirma Soy.

L’economista i expert en infraestructures aeroportuàries Germà Bel, per contra, assenyalava pocs dies després de la fallida en una entrevista al canal 3/24 que “en el moment en què la companyia no es va poder encaixar a Star Alliance, de manera que se’n pogués fer càrrec un soci més potent, es va prendre una derivació diferent: el creixement orgànic. Això va requerir unes aportacions regulars de l’Administració cada cop majors”. Segons Bel, aquesta aposta va ser un error: estava justificada una inversió de diners, però no tan gran com la que es va fer.

“La presència d’accionariat local és positiva, però cal tenir en compte que qualsevol participació pública hauria de ser transitòria i no tenir cap vocació de control en la gestió”, escrivia Bel en un article publicat a l’*Avui* l’any 2009. Bel va criticar la designació de membres del consell d’administració per part de les administracions públiques. Una implicació que per a Soy va ser insuficient: “Les administracions públiques s’haurien d’haver implicat, des de l’inici, molt més activament en la gestió de la companyia, al consell d’administració i també en la gestió del dia a dia. Però es va tenir por de les crítiques d’intervencionisme i del que dirien o farien les autoritats de la competència comunitàries”.

“El projecte de Spanair estava destinat a ser un fracàs des del primer dia”, apunten altres fonts del sector, que prefereixen mantenir-se en l’anonimat. “Desenvolupar i consolidar un *hub* requereix molt de temps; no es pot fer en un parell o tres d’anys. En aquest sentit, el compromís dels inversors hauria d’haver considerat el llarg termini, quan en realitat només estaven disposats a donar suport econòmic a l’empresa a curt termini.” A més, segons les mateixes fonts, els inversors desconeixien completament el mercat del transport aeri i no eren realistes respecte a les expectatives de la firma a curt i mitjà termini. “En resum, Spanair era un projecte polític, no empresarial.”

UN NOU 'PROJECTE CASTOR' AL BAGES

MAITE AGUILERA

Gas Natural projecta un magatzem de gas al subsòl de Balsareny que requerirà la injecció de 50 hm³ d'aigua durant 10 anys

Els terratrèmols originats pel projecte Castor a la costa de Vinaròs han fet saltar les alarmes al Bages, on Gas Natural té la intenció de construir un magatzem de gas subterrani de característiques similars. El projecte, que té l'aval del Govern però està pendent de l'aprovació definitiva per part del Ministeri d'Indústria, consisteix en la creació de vuit cavitats per emmagatzemar-hi gas al subsòl salí d'uns terrenys situats al terme municipal de Balsareny. El nou magatzem es crearia a partir de la injecció d'aigua i, un cop acabat, tindria un volum suficient per cobrir tota la demanda de gas natural a Catalunya durant 14 dies. El Govern considera que és "una infraestructura estratègica", mentre que grups ecologistes i alguns ajuntaments i partits manifesten la preocupació pels possibles efectes sísmics, pels riscos ambientals i per quin serà l'origen del volum d'aigua necessari per fer la nova infraestructura.

El projecte del magatzem de gas a Balsareny neix l'any 2008, arran d'unes prospeccions de Gas Natural a la recerca d'hidrocarburs en un espai conegut per les Pinasses. Els resultats van ser negatius, però l'empresa va constatar la idoneïtat geològica de la comarca per allotjar instal·lacions subterrànies d'emmagatzematge. Els impulsors de la iniciativa assenyalen que el projecte suposarà una inversió d'entre 300 i 350 milions d'euros i l'expectativa de la creació de 200 llocs de treball durant la construcció i 40 d'estables durant els 40 anys de vida útil de la infraestructura

Tanmateix, no tothom veu amb bons ulls el projecte del magatzem de gas. Vista l'experiència del Castor, alguns agents socials i polítics del territori demanen extremar les precaucions, més tenint en compte que hi ha falles actives a la zona. És realment estratègic per al país disposar d'aquesta infraestructura? D'on provindran els 50 hectòmetres cúbics d'aigua necessaris? Quines mesures es prendran per evacuar les salmorres, i qui les pagarà? S'ha après la lliçó del Castor i es faran els estudis d'avaluació de risc sísmic i geològic pertinents? Aquestes són les preguntes que es plantegen al Bages, una comarca que coneix i pateix els efectes de la indústria d'extracció i explotació de potassa. Després de sis anys d'estudis i tràmits, ni l'empresa ni el Govern no hi han donat resposta.

Estratègic, per a qui?

Gas Natural i el Govern català coincideixen en la necessitat de disposar d'aquesta infraestructura, un element de caràcter "estratègic" per fer front "a problemes d'abastiment i d'oscil·lacions en el preu". Tot i que el Departament d'Empresa i Ocupació admet que Catalunya té "una posició privilegiada" d'abastiment de gas per la planta regasificadora del port de Barcelona i les connexions amb la resta de la Península, recorda que la normativa obliga a disposar d'un volum de gas suficient per cobrir un nombre determinat de dies de consum.

Tot i això, la planificació energètica és competència del Ministeri d'Indústria i no de la Generalitat. I, el passat 4 de febrer, el Ministeri va establir que entre l'abril de 2014 i el maig de 2015 s'haurà de disposar de 26.281 gigawatts hora per fer front a 30 dies de consum, un subministrament que ja garanteixen els magatzems actuals. Tal com la Generalitat reconeix en el Pla de l'energia i el

canvi climàtic, el Ministeri no inclou el magatzem de Balsareny entre les infraestructures estratègiques previstes en la planificació dels sectors de l'electricitat i del gas 2008-2016, com tampoc no ho fa en l'esborrany 2012-2020. Empresa i Ocupació assenyalen que la inclusió o no del projecte en la nova planificació "sens dubte en condicionarà la viabilitat". Des del punt de vista administratiu, Gas Natural espera des

**ELS IMPULSORS DEL
MAGATZEM DE GAS DE
BALSARENY ASSENYALEN
QUE EL PROJECTE SUPOSARÀ
UNA INVERSIÓ DE 350
MILIONS D'EUROS I CREARÀ
200 LLOCS DE TREBALL**

del juny de 2012 que el Ministeri aprovi la concessió d'explotació del magatzem i, si bé fa dos anys preveia iniciar les obres durant el 2014, en aquests moments evita pronunciar-se sobre cap data.

Sense menystenir la importància del projecte, l'alcalde de Balsareny, Jaume Rabeya (CiU), creu que la generació de llocs de treball "pot ser molt elàstica". Rabeya se centra a exigir garanties sobre la seguretat del magatzem i reclama

"màxima transparència" i "veure el projecte", una petició que ja va fer fa un any i mig. Comparteix aquesta opinió l'alcalde de Navàs, Jaume Casals (CUP), la població que, sense gaudir dels possibles beneficis en forma d'impostos, seria la més propera a la instal·lació. Casals ho veu com "un projecte estratègic d'una empresa privada" i subratlla que el magatzem suposaria la creació d'un *hub* per afavorir els intercanvis de gas al sud d'Europa, especialment quan estigui enllestit el gasoducte Midcat (Martorell-Hostalric-Figuera, aturat per ara a Hostalric), que connectaria amb l'Estat francès.

De retruc, el magatzem també beneficiaria Iberpotash, l'empresa minera més important de Catalunya i filial de la multinacional israeliana ICL. Iberpotash té una concessió prèvia d'explotació minera sobre els mateixos terrenys de Balsareny. Davant d'aquest conflicte d'interessos, la Llei del sector d'hidrocarburs determina que qualsevol activitat que es dugui a terme en aquest sòl no ha de pertorbar l'activitat minera i, per tant, ha de tenir l'autorització de l'empresa extractora. Per a Gas Natural, era imprescindible aconseguir que Iberpotash no s'oposés a la construcció del magatzem, i ho ha aconseguit signant-hi un conveni de col·laboració del qual no es coneixen els detalls, ja que està subjecte a una clàusula de confidencialitat.

D'on sortirà l'aigua?

En cas que el projecte tiri endavant, un dels aspectes que més preocupen és d'on s'extraurà la gran quantitat d'aigua que es necessita per dur-lo a terme, ja que les cavitats per acollir-hi el gas es crearien per injecció de pressió al subsòl. Gas Natural i l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) calculen que per donar forma a aquestes cavitats serà necessari injectar-hi durant un període de 10 anys 160 litres per segon, cosa que suposa uns 5 hectòmetres cúbics anuals d'aigua. El volum total d'aigua emprada en l'operació s'aproparia als 50 hectòmetres cúbics (un 26,5% més que el consum de tot Manresa durant un any). Emprant una mesura més gràfica, la xifra suposa la meitat del pantà de la Baells. A més, un cop utilitzada per fer-hi les cavitats, l'aigua, carregada amb 280 grams per litre de sal, s'haurà de canalitzar fins al mar.

Ara com ara no és clar d'on sortirà l'aigua per fer possible l'obra, però *a priori* hi ha dues opcions: captar-la directament del Llobregat (a través de la canalització de la séquia de Manresa) o fer servir les aigües tractades per les depuradores d'Abrera o de

**PER TAL DE DONAR
FORMA A LES CAVITATS
ON S'EMMAGATZEMARÀ
EL GAS, CALDRÀ INJECTAR
50 HECTÒMETRES CÚBICS
D'AIGUA AL SUBSÒL SALÍ AL
LLARG DE DEU ANYS**

Manresa. Quan Gas Natural va iniciar els tràmits per dur a terme el projecte, durant el segon Govern tripartit, l'Agència Catalana de l'Aigua va descartar totalment fer servir l'aigua del Llobregat i va inclinar-se per captar-la d'una de les dues depuradores i bombar-la fins a Balsareny. Segons un informe de l'ACA al qual ha tingut accés l'ANUARI MÈDIA.CAT, al febrer de 2010 l'empresa es decantava per l'opció de la depuradora de Manresa i acceptava fer-se càrrec d'un 50% de les obres necessàries per a la captació d'aigua i la reforma del col·lector de salmorres, valorades en 148,34 milions d'euros.

Tanmateix, amb el retorn de CiU a la Generalitat al desembre de 2010, l'empresa va iniciar els contactes de bell nou per trobar una opció d'aigua més econòmica. Així, el 4 de juliol de 2012, el Govern modificava el projecte de reforma del col·lector de salmorres previst entre Cardona-Balsareny i Abrera per incloure-hi "una nova incorporació de 160 litres per segon de salmorra", i "la captació d'aigua de la séquia de Manresa a Balsareny". El mateix dia també es reunia el Consell per a l'Ús Sostenible de l'Aigua (CUSA), òrgan d'assessorament de l'ACA, per emetre un dictamen sobre la incorporació a la planificació hidrològica d'aquesta obra. En el dictamen, el CUSA es queixa de falta d'informació i manifesta la dificultat d'emetre "una decisió raonada". Joaquim Pérez, representant d'Ecologistes en Acció en la reunió, denuncia que tota la informació que s'hi va donar va ser "de veu" i que no hi van ser informats en cap moment de quins serien els punts de captació d'aigua. Malgrat el dictamen del CUSA i que la mateixa Direcció General de Qualitat Ambiental va alertar que captar l'aigua de la séquia de Manresa "no s'ajusta als objectius i principis de gestió establerts en la legislació", el fet és que el 19 de febrer de 2013 es va aprovar un acord de Govern per incorporar les obres associades al projecte de Balsareny a la planificació hidrològica.

Tres mesos després, Gas Natural conclouria que la depuradora de Manresa està situada "massa lluny de la zona del projecte" i que la "solució d'aigua adoptada" és la captació de la séquia. Amb tot, ni el Departament de Territori i Sostenibilitat, ni l'Agència Catalana de l'Aigua ni Gas Natural no han volgut fer declaracions sobre aquesta qüestió argumentant que es tracta d'un projecte en estudi. Fonts del sector de l'Administració pública de l'aigua afirmen que captar aigua de la séquia contravé a la Llei 4/90, de creació d'Aigües Ter Llobregat, i consideren "un luxe inconcebible permetre que Gas Natural utilitzi aquesta aigua per dissoldre sal".

**EL PROCÉS PRODUIRÀ UN
RESIDU DE 160 LITRES PER
SEGON DE SALMORRA
AMB 280 GRAMS DE SAL
PER LITRE, SET VEGADES
MÉS QUE L'AIGUA DEL
MEDITERRANI**

Un nou col·lector de salmorres

L'altre problema ambiental que planteja el magatzem de gas és l'evacuació de les salmorres resultants de l'operació. Un cop injectada l'aigua al subsòl salí, es produirà un residu de 160 litres per segon de salmorra amb 280 grams de sal per litre –set vegades més que l'aigua del Mediterrani–, que s'haurà de canalitzar per dur-la fins al mar.

Aquesta nova incorporació de salmorres a les que ja produeixen altres indústries de la zona fa imprescindible, segons totes les fonts consultades, la construcció d'un nou col·lector entre Cardona-Balsareny i Abrera. Tot i que el projecte del col·lector està redactat des del 2006 i l'obra és considerada urgent des del 2010, no hi ha previsió de quan s'executarà.

El cost de l'obra està valorat en uns 105 milions d'euros, però no és previst en els pressupostos de la Generalitat per al 2014. En resposta a preguntes parlamentàries d'ICV sobre aquesta qüestió, el conseller de Territori i Sostenibilitat, Santi Vila, condiona les obres del col·lector "a les disponibilitats pressupostàries". En aquest sentit, Laura Massana, diputada salentina d'ICV, demana que l'empresa n'assumeixi els costos, ja que "al segle XXI no pot haver-hi empreses que no internalitzin els riscos ambientals". Si bé la proposta de Gas Natural l'any 2010 implicava el finançament d'un 50% del col·lector, en aquests moments no hi ha una resposta oficial sobre quin percentatge hi hauria d'aportar l'empresa. L'alcalde de Navàs, Jaume Casals, apunta que l'ACA estaria disposada a pagar un 75% del nou col·lector, i denuncia que sigui justament arran d'una necessitat d'un privat que es trobi finançament per a una infraestructura reivindicada durant anys. En una comarca on la indústria de la potassa acumula més de 60.000 milions de tones de residus als runams salins (muntanyes de restes del procés d'extracció) i que pateix abocaments que provoquen la salinització de fonts, de rius i d'aqüífers, amb greus danys en l'agricultura i la vegetació de ribera, l'autorització de nous projectes que incrementen els residus salins hi és vista pels col·lectius ecologistes com la gota que pot fer vessar el got.

La lliçó del Castor

Més enllà dels problemes ambientals de l'aigua i del tractament de les salmorres, el tercer dubte que planteja el magatzem subterrani és el risc que, tal com ha passat a l'Ebre amb el Castor, hi pugui haver moviments sísmics, a més d'avaluar la seguretat de la instal·lació un cop estigui en funcionament.

Josep Maria Mata-Perelló, doctor en geologia i catedràtic de geologia i mineralogia de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), explica que, a diferència del Castor, en el cas de Balsareny, es treballaria a menys profunditat (900 metres), i això faria que el gas s'hi injectés amb menys pressió. Tot i considerar que el risc sísmic pot ser "poc important" i que les característiques del terreny fan que la zona sigui "una de les millors de la comarca", recorda que, al contrari del que s'ha dit en algunes ocasions, "sí que hi ha falles actives a la zona". Assenyala, en concret, la falla del Guix, situada al sud dels terrenys del magatzem, que a l'octubre de 2006 va ser l'epicentre d'un terratrèmol suau però perceptible en superfície d'1,8 graus a l'escala de Richter. És per això que

**EL MAGATZEM S'HA
PROJECTAT EN UNA ZONA
AMB FALLES ACTIVES, PERÒ
A MENYS PROFUNDITAT QUE
EL PROJECTE CASTOR. ELS
RISCOS SÍSMICS AL BAGES
SERAN MENYS IMPORTANTS**

recomana que es facin estudis sísmics a càrrec d'una entitat al marge de Gas Natural, com, per exemple, l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. Mata-Perelló assegura que Gas Natural va fer un primer contacte amb el Departament de Mineria i Recursos Naturals de la UPC perquè participés en els estudis tècnics i ambientals del projecte al juliol de 2012, però fins ara no n'ha tornat a tenir notícies.

Gas Natural assegura que els magatzems en cavitats salines “no suposen cap risc per a la població”. Tret d'Alemanya, les opcions més utilitzades pels països europeus per a aquesta mena d'infraestructures són els aqüífers o els jaciments esgotats. Als Estats Units, amb més de 400 magatzems subterranis, només un 7% es troba en cavitats salines, i en aquestes instal·lacions s'han registrat una desena d'incidents, entre fuites i explosions, que en la meitat dels casos han provocat víctimes mortals o ferits greus. La més recent és l'explosió del magatzem de Yaggy a Hutchinson (Kansas), l'any 2001, on van morir dues persones. John M. Hopper, director general de l'empresa promotora del magatzem de Yaggy, subratlla que a les cavitats salines cal tenir en compte que “la fallada d'una sola peça pot provocar una pèrdua catastròfica”.

El Parlament hi posa condicions

Amb l'alarma generada per l'experiència del Castor, el Parlament i el Consell Comarcal han volgut anticipar-se i posar condicions per garantir que, si el projecte tira endavant, es faci amb les màximes garanties ambientals i per a la població. El 29 de gener de 2014, tots els grups parlamentaris van aprovar una resolució en la Comissió de Territori i Sostenibilitat en què es demanava al Govern “un estudi sísmic i geològic que assegurí que no hi haurà cap risc de moviments a la zona” i que no autoritzi el projecte si no preveu “un sistema segur d'evacuació de les salmorres” i si no es construeixen les cavitats amb “aigua residual o reutilitzada”, descartant així la possibilitat de captar l'aigua de la séquia.

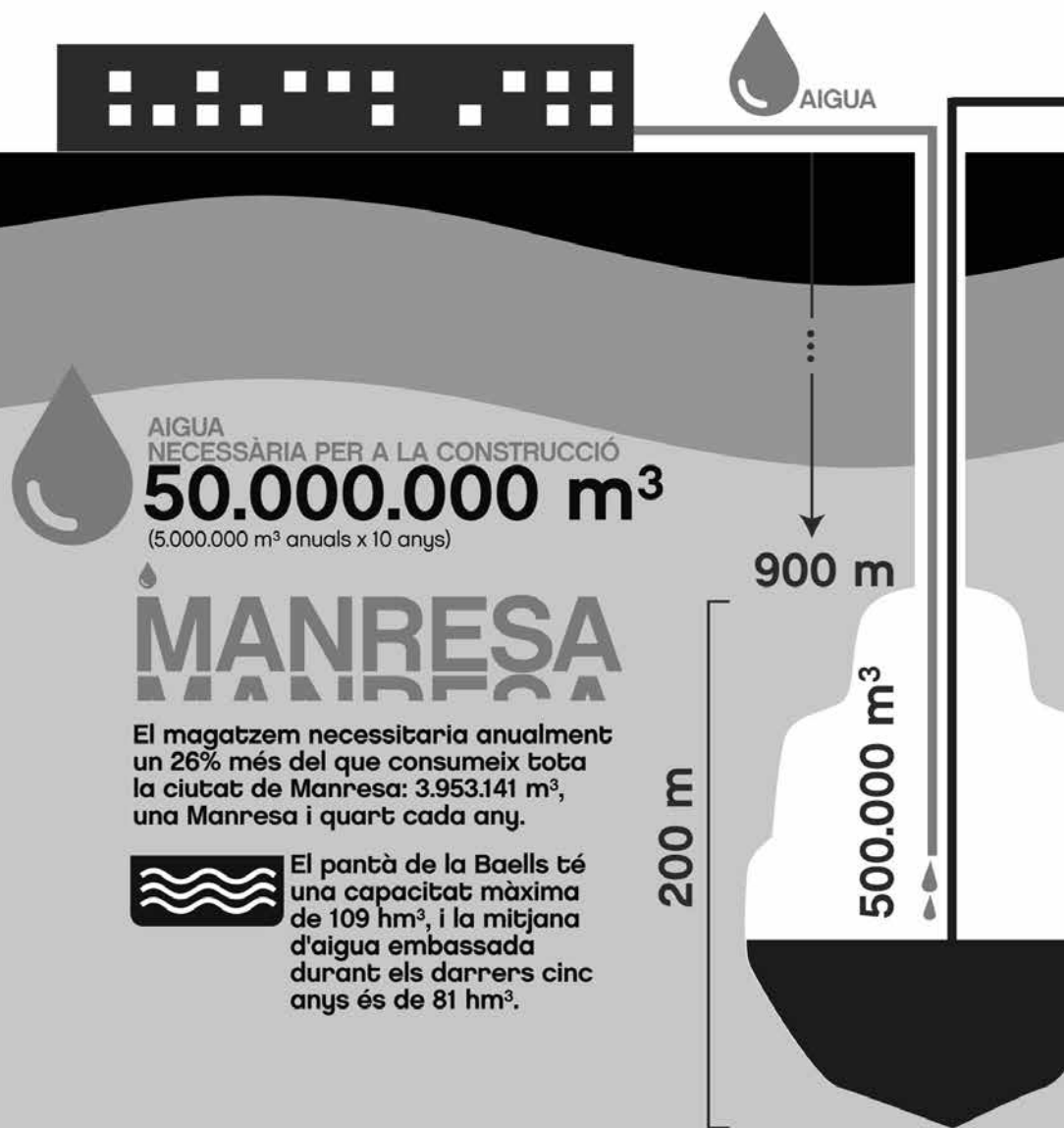
L'aprovació de la resolució del Parlament ha tranquil·litzat el conseller comarcal de Medi Ambient, Xavier Codina (ERC), que veu interessant disposar d'aquesta infraestructura en el context d'una Catalunya independent, però la condiciona als riscos ambientals i sísmics. Per la seva part, el Consell Comarcal també ha instat el Govern a demanar un estudi de perillositat sísmica fet per un organisme independent.

Malgrat la resolució del Parlament, Ecologistes en Acció s'estima més no abaixar la guàrdia davant la possibilitat que, arribat el moment d'autoritzar el projecte, el Govern decideixi fer-ho encara que no es compleixin les condicions establertes per la cambra. A preguntes de l'ANUARI MÈDIA.CAT Gas Natural ha declinat respondre si, al seu entendre, els criteris de la resolució afecten la viabilitat del projecte.

**GAS NATURAL ASSEGURA
QUE ELS MAGATZEMS EN
CAVITATS SALINES “NO
SUPOSEN CAP RISC PER A LA
POBLACIÓ”, TOT I QUE
A EUROPA PRÀCTICAMENT
NO N'HI HA**

En aquest context d'incerteses i de manca d'informació a la població, tant Josep Puig, enginyer industrial expert en tècniques energètiques, com Josep Maria Mata-Perelló apel·len al Conveni d'Aarhus sobre accés a la informació, participació del públic en la presa de decisions i l'accés a la justícia en matèria de medi ambient, i invoquen el dret a decidir, també en aquest àmbit. Reclamen donar a la població la informació necessària per jutjar, i obrir un procés participatiu perquè siguin Balsareny i els pobles de la rodalia qui decideixin si hi pesen més els avantatges o els inconvenients i si els convé, o no, que es construeixi el magatzem de gas subterrani.

CONSUM D'AIGUA I RESIDUS DE LA CONSTRUCCIÓ DEL MAGATZEM

AIGUA

SAL

RESIDUS DESPRÉS DE LA
CONSTRUCCIÓ DEL MAGATZEM

280 gr/litre

7 vegades més sal que a l'aigua
del Mediterrani, que té 38
grams de sal per litre.

x8

El màxim que suporta
l'aigua són 357 grams per
litre.

El màxim per al consum
humà segons l'OMS són
0,2 grams per litre.

CAÑETE I MATUTES, ELS MÉS BENEFICIATS PER LA LLEI DE COSTES

ALBA VERA

La reforma de la legislació sobre el litoral aprovada pel Govern del PP podria afavorir els interessos empresarials d'actuals i antics membres del partit

El ministre Miguel Arias Cañete, responsable de la reforma de la Llei de costes que retorna una part del territori de la costa a les mans de sectors privats, pot convertir-se ell mateix en un dels principals beneficiaris del canvi legal. Un informe elaborat per Greenpeace assenyala que el canvi de la llei de Zapatero beneficiarà negocis de Cañete i d'empresaris vinculats al PP com Abel Matutes o Juan Bautista Soler. La nova normativa modifica l'espai de domini públic maritimoterrestre i amnistia una desena de municipis de la costa espanyola. Diferents organitzacions ecologistes han denunciat l'arbitrarietat de la nova legislació i els possibles beneficis per a l'explotació en mans del sector privat.

El president del Govern espanyol, Mariano Rajoy, va situar Miguel Arias Cañete al capdavant del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient l'any 2011. Cañete ja havia estat ministre del mateix ram durant el segon Govern de José María Aznar. Els negocis petrolers i immobiliaris del mateix Cañete van provocar reaccions crítiques per part del moviment ecologista arreu de l'Estat. Un dels seus objectius era frenar l'anunciat canvi de la Llei de costes i, per això, es va crear la plataforma en defensa de la llei No a Costa Nostra, que va arribar a aglutinar més de 200 organitzacions. Una d'aquestes organitzacions, Greenpeace, va publicar al desembre de 2012 una investigació sobre els possibles interessos del sector privat al darrere de l'actual Llei de costes sota el títol *Amnistia a la destrucció*. La investigació denuncia diferents polítics i empresaris espanyols, vinculats al PP, com a principals beneficiaris de la reforma.

Arias Cañete va compatibilitzar el càrrec de diputat a l'oposició amb els seus negocis en el sector privat. Com a ministre, hi va haver de renunciar. Segons el diari digital *elplural.com*, l'aleshores diputat tenia accions de la petrolera Ducar SL i de Petrologis Canarias SL, empresa que va presidir fins al 22 de desembre de 2011 i de la qual posseeix, segons Greenpeace, fins a 85.349 participacions valorades en més de 165.120 euros. El seu cunyat, Miguel Domecq Solís, és l'actual president de les dues petroleres en substitució de Cañete.

El ministre també ha estat conseller de diferents empreses involucrades en la promoció i la inversió en habitatges. L'any 2009 va ser nomenat conseller de Bami Newco, immobiliària presidida per l'empresari Joaquín Rivero. Bami Newco va ser fundada després de la separació de Metrovacesa, la immobiliària més important de l'Estat, segons apunta l'informe de Greenpeace. Metrovacesa està vinculada a sectors del Partit Popular. Arias Cañete va coincidir allà amb empresaris com Joaquín Rivero o Ignacio Martínez del Hierro, marit de María Dolores de Cospedal. Cañete diu adéu a la potent Bami tot just abans d'assumir la cartera ministerial, però es reserva una acció a l'empresa. Greenpeace, però, segueix denunciant les relacions i els interessos del ministre vinculant-lo a empreses amb interessos al litoral de la Península i de les Canàries.

Matutes, l'empresari d'Eivissa

"És una llei en la qual jo mateix hi he treballat molt", va declarar Abel Matutes, exministre d'Exteriors durant el Govern d'Aznar i propietari del Grupo Matutes, després de l'aprovació de l'actual Llei de costes. La norma inclou un nou apartat que preveu que "aquells terrenys inundats artificialment i controladament com a conseqüència d'obres o instal·lacions realitzades a aquest efecte i que estiguessin destinats a activitats de cultiu marí o a salines marítimes s'exclouen del domini públic marítimoterrestre, encara que siguin naturalment inundables". Aquest punt va beneficiar els interessos de Matutes a l'illa d'Eivissa. A part d'exministre, la carrera de Matutes es completa amb el seu càrrec com a vicepresident del Consell de Turisme de la patronal CEOE. A més a més, Matutes és el president de la Taula de Turisme, un *lobby* format per diversos empresaris vinculats al sector que defineixen la seva actuació "amb la inten-

ció d'aportar una eficaç i positiva acció d'influència en favor del turisme”.

El Grupo Matutes, una societat amb interessos hotelers i projectes de golf prop de les salines d'Eivissa, va crear l'any 1981 Cupimar (Cultivos Piscícolas Marinos), una empresa dedicada a l'aqüicultura a la badia de Cadis. Segons indica

l'organització Greenpeace al seu informe, en l'actualitat aquesta empresa gaudeix de concessions a 25 anys a les salines de la badia que passarien a ser de la propietat del Grupo Matutes gràcies a l'actual Llei de costes. Una altra empresa, Cultivos Marinos Pitiusos SA, té la titularitat del subarxipèlag dels illots de Ponent a Eivissa, declarats Reserva Natural, formats per sa Conillera, s'Espartar, s'illa des Bosc i ses Bledes. La resta de les illes són propietat d'importantes empreses immobiliàries d'arreu d'Europa amb interessos per edificar, ja que, com apunta l'informe de Greenpeace, “la franja de la costa és prou sucosa per donar via lliure als interessos empresarials”. Cal esperar, però, fins al desenllaç d'aquesta relació entre les illes propietat del Grupo Matutes i l'actual Llei de costes. En l'actualitat, Matutes duu al cap un “pla d'excel·lència” faraònic a l'illa d'Eivissa que ell mateix ha comparat amb el projecte d'Eurovegas i que pretén ubicar a l'àrea perifèrica de protecció del Parc Natural de ses Salines.

Abel Matutes Juan nasqué a Eivissa l'any 1941, fill del polític i comerciant Pedro Matutes. Aviat, però, va arribar a Barcelona per cursar estudis empresarials i formar-se com a advocat a la Universitat de Barcelona i, fins i tot, va arribar a jugar com a professional al planter de l'RCD Espanyol de Barcelona. Anys més tard, després de créixer en el sector empresarial, Matutes va arribar a la política. L'any 1996 entrà al Govern de José María Aznar com a ministre d'Exteriors fins a l'any 2000. Abans havia estat diputat a les Corts Generals per Balears des del 1982 fins al 1985. També ha estat senador per Eivissa a la mateixa cambra durant el període 1977-1982. Finalment, Matutes va ocupar un escó com a eurodiputat al Parlament Europeu de 1994 a 1996. Fins i tot, va ser alcalde d'Eivissa l'any 1970.

Matutes no és l'únic polític i empresari vinculat al Partit Popular que sortirà beneficiat de la nova Llei de costes. Gabriel Cañellas Fons, que va ser president del Govern balear entre el 1983 i el 1995, també es va decidir per compaginar els negocis del sector privat amb la carrera política dins del Partit Popular. Va ser imputat pel *cas Túnel de Sóller* per prevaricació i suborn en l'adjudicació de les obres tot i que en va sortir absolt perquè el cas va prescriure. En l'actualitat, és el president de Salinera Española SA, una societat propietària de les salines d'Eivissa i de les salines de San Pedro del Pinatar, a Múrcia. L'objecte social de l'empresa, segons recullen ells mateixos, és “l'explotació de les salines, venda i comercialització de productes que dimanen de l'activitat descrita; adquisició, arrendament, alienació de finques rústiques i urbanes, urbanització, parcel·lació de terrenys i construcció d'obres”. En definitiva, una empresa que es dedica a tots els negocis d'explotació possibles al llarg de tota la costa balear.

**“ÉS UNA LLEI EN LA
QUAL JO MATEIX HI HE
TREBALLAT MOLT”,
VA DECLARAR
L'EXMINISTRE MATUTES**

Del capital de Salinera Española neix Ibifor SA, una altra empresa que posseeix la major part dels terrenys que envolten les salines d'Eivissa i els llacs saliners al nord de Formentera que amb l'actual llei deixen de formar part del domini públic i perden els 100 metres de perifèria de protecció. L'illa de Formentera també queda amnistiada i queda fora del domini públic amb una disposició addicional al text legal "a causa de l'especial configuració geològica de l'illa". Aquest apartat significa el retorn a mans privades de totes aquelles propietats bloquejades per la delimitació de 1988. El principal empresari de l'illa de Formentera és Gabriel Cañellas, propietari de les principals salines de l'illa i part interessada en la resolució final de la normativa. Cañellas ha recuperat la propietat i lliure disposició i explotació dels territoris saliners que gestionen Salinera Española SA i Ibifor, on s'emplacen desenes d'habitats antics o negocis de restauració.

Altres poblacions dels Països Catalans han estat amnistiades amb la reforma de la llei. Platja d'Aro i Empuriabrava (Baix Empordà), Oliva (Safor), Xilxes (Plana Baixa), la serra Grossa (litoral de la ciutat d'Alacant) i el port de Santa Pola (Baix Vinalopó) i, a petició expressa de Convergència i Unió, la part costanera de Sitges (Garraf). El ministeri ha exclòs els municipis anteriors del domini públic maritimoterrestre al·legant que "no tenia cap sentit que zones bastant poblades i consolidades durant dècades siguin propietat de l'Estat".

La urbanització, el cavall de Troia del litoral

L'article 18 de la nova Llei de costes preveu la possibilitat de legalitzar les urbanitzacions sobre un terreny d'una maresma o dels passeigs marítics construïts en domini públic immediatament després de la vora del mar. Segons apunta l'informe de Greenpeace, aquesta disposició és un "truc utilitzat al llarg del litoral de tot el país".

La platja de la Patacona, a Alborià (Horta del Nord, a València), és un exemple del que ha comportat el fenomen de la urbanització al País Valencià. Segons l'Associació de Veïns de la Patacona, la ribera del mar abans era ocupada per petites barraques i baixes finques de pescadors. En l'actualitat, és ocupada per multitud d'apartaments destinats a ser explotats a l'estiu. El 1994, una ordre ministerial aprovava la platja de la Patacona com a territori de domini públic, de manera que protegia la zona de la ferotge construcció.

Abans, el 1991, durant el mandat de l'alcalde del PP Manuel Álvaro s'aprovà el Pla general d'ordenació urbana per a la construcció d'un passeig marítim a la Patacona. Al llarg de la primera dècada del segle XXI, el grup municipal del PP a Alborià ha intentat aconseguir que la zona de protecció hagi de situar-se tot just al darrere del passeig marítim, facilitant, així, l'expansió de la construcció a la ribera.

La cadena de fets poc esclaridors i

**JUAN BAUTISTA SOLER,
UN DELS CONSTRUCTORS
VALENCIANS MÉS
BENEFICIATS, VEU COM SE
SALVARAN DEU EDIFICIS
A LA PLATJA DE LA
PATACONA**

transparentes de l'Ajuntament va permetre que un empresari del sector de la construcció en sortís beneficiat aconseguint diferents llicències d'obres en terrenys públics. Juan Bautista Soler és un dels empresaris valencians més beneficiats dels efectes de la bombolla immobiliària a Espanya, segons indica l'informe de Greenpeace. És el propietari de Lasho, la immobiliària promotora dels 10 edificis

situats de forma il·legal a la platja de la Patacona. A més a més, a través de la mercantil Mercado de Construcciones e Inmobiliaria, Lasho va aconseguir aixecar al darrere dels 10 edificis anteriors 1.500 habitatges més al llarg de tota la costa, com assegura l'informe de l'organització ecologista.

CAÑELLES, EXPRESIDENT BALEAR, RECUPERA OPCIONS DE NEGOCI A LES SALINES DE FORMENTERA, QUE HAN PERDUT LA PROTECCIÓ QUE TENIEN

Com es connecten els protagonistes de la Llei de costes?

Al llarg de la història de les immobiliàries espanyoles trobem dues societats que marquen un abans i un després en el sector de la construcció. Metrovacesa va ser l'empresa immobiliària més gran de l'Estat espanyol. Aquesta companyia va absorbir el 2003 la constructora Bami. En el període de Metrovacesa, Bautista Soler fa amistat amb Joaquín Rivero, i també comparteixen consell d'administració amb Ignacio López del Hierro, actual marit de María Dolores de Cospedal. El 2007, Bautista inicia una lluita interna pel control de Metrovacesa que significa la reaparició de Bami renovada com a Bami Newco en un intent de convertir-la en una empresa independent. Finalment, López del Hierro es converteix en el vicepresident de Bami aconseguint alhora un 25% de les accions de Metrovacesa. En l'actualitat, el marit de De Cospedal és conseller de Gecina i de Bami Newco.

Aquests episodis mostren, segons Greenpeace, l'avinença entre els polítics populars i els magnats del sector de la construcció. L'any 2008, Arias Cañete entra a formar part de Bami Newco com a conseller, al costat de López del Hierro, Rivero i Soler. Tres anys més tard, al desembre de 2011, Cañete abandona la societat immobiliària renunciant al seu càrrec per entrar a formar part del Govern de Mariano Rajoy com a ministre d'Agricultura i Medi Ambient.

El context de l'elaboració de la llei

El 29 de maig de 2013 entrava en vigor la nova Llei de costes aprovada, únicament, pels vots del Partit Popular i amb l'abstenció del grup de Convergència i Unió, per modificar la llei anterior. Segons Arias Cañete, així "s'evitaran noves construccions al litoral espanyol i es comptabilitzen tots els usos mediambientals, econòmics i socials amb equilibri". La llei ha estat descrita a l'informe de Greenpeace com un assalt al domini públic maritimoterrestre. El text relaxa els nivells de protecció de la ribera marítima "en favor de l'ocupació i de les activitats econòmiques", segons l'informe de l'organització ecològica.

gista, i disminueix la servitud de protecció de 100 metres a 20 metres. La portaveu de Greenpeace en la campanya per la defensa de la costa, Pilar Marcos, assegura que es tracta d'una normativa feta a mida "pel criteri dels amics que han tingut accés a l'esborrany del seu disseny".

Cap organització ambiental o científica, segons Greenpeace, no ha tingut participació en el text, ni tan sols aquelles que formen part del Consell Assessor del Medi Ambient, l'òrgan de consulta del Govern en aquesta matèria. "És una legislació que no atén les demandes de la comunitat científica i dels grups ecologistes, és totalment hermètica", assenyala Marcos dins l'informe *Amnistia a la destrucció*. Els membres del Consell Assessor només van tenir accés a l'esborrany el dia que es va presentar al davant del Consell de Ministres al mes de juliol. A més, Marcos destaca que la CEOE (Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresariales) va acceptar el text en la seva primera versió, i això els fa pensar que "els empresaris van poder participar en l'elaboració".

MANGO PAGARÀ PER L'ACCIDENT DE BANGLA DESH

JAUME PORTELL

L'empresa catalana s'afegeix en l'últim moment al fons internacional per compensar econòmicament les víctimes després de rebre pressions arreu del planeta

El 24 d'abril de 2013, Rana Plaza, un edifici ple de tallers tèxtils a Dacca (Bangla Desh), va desplomar-se. Hi van morir 1.133 treballadors i n'hi van quedar ferits uns 2.000. Va ser el pitjor accident laboral de la història del país. L'empresa catalana Mango, amb producció a la planta, ha negat cap responsabilitat en la tragèdia i, només en l'últim moment i després de rebre tot tipus de pressions, va acceptar afegir-se al fons de compensació internacional supervisat per l'Organització Internacional del Treball. La marca presidida pel multimilionari Isak Andic rebutja, a preguntes de l'ANUARI MÈDIA.CAT, fer pública quina ha estat la seva aportació al fons. Les reaccions de marques com Primark, El Corte Inglés o Inditex –que no tenia producció al Rana Plaza– van ser molt diferents: des del primer moment, van acceptar ajudar econòmicament les víctimes.

Mango va publicar un comunicat on declarava que la seva relació amb Phantom Tac, una de les cinc factories tèxtils presents a l'edifici, no l'obligava a fer-se càrrec de res, ja que, segons assegura, estava fent una auditoria social –amb alguns encàrrecs de peces com a prova– abans de firmar qualsevol contracte amb l'empresa. Un article al diari *The New York Times* publicat al desembre passat qüestionava la versió oficial. A més, el testimoni de la infermera Laboni Khanom, de 21 anys, que treballava al taller situat a la cinquena planta de l'edifici i que va perdre el braç esquerre, assenyalava de forma molt clara la marca catalana: “Calia acabar una comanda de Mango aquella mateixa nit”, va afirmar al diari *El País* des de Bangla Desh.

Finalment, Mango va acceptar formar part del fons de compensació, però insistint que només ho feia pel “caràcter caritatiu” de l'ajuda. L'acord de confidencialitat signat impedirà que es pugui saber quant aporta cada empresa a les víctimes. IndustriALL Global Union, un sindicat internacional encarregat de coordinar esforços per recollir els fons de compensació pertinents, estima que són necessaris 30 milions d'euros. Pocs dies després de l'accident del Rana Plaza, Mango va anunciar que havia tancat l'any 2012 amb un benefici després d'impostos de 113 milions d'euros –gairebé quadruplicant els diners de tot el fons de compensació. Millorava en un 79% els beneficis de l'any anterior, que van ser de 63 milions.

Mango, el gran èxit empresarial català

El propietari de Mango és Isak Andic, l'home més ric de Catalunya i el tercer en el rànquing estatal, amb 4.150 milions, segons la llista de *Forbes*. La Generalitat, durant el Govern d'esquerres de José Montilla, li va concedir la Creu de Sant Jordi qualificant-lo com a “heroi contemporani de Catalunya”. Els indicadors mostrats en la memòria de Mango de 2012 –l'última publicada– deixen clar que es tracta d'una empresa a l'alça als mercats exteriors –amb un 84% de vendes–, i amb uns resultats econòmics positius: 1.691 milions d'euros de facturació. Andic, durant el discurs anual als accionistes, va dir que l'objectiu és “multiplicar per cinc l'empresa durant els pròxims anys, comptant amb el nostre equip, gent honesta i professional”. El 2013 no podia començar d'una manera millor: hi havia prevista l'obertura de més de 200 nous punts de venda.

Mango cita en la seva memòria que més d'un 70% de la seva producció es basa en el sistema de compra: és a dir, l'empresa local s'encarrega d'adquirir les matèries primeres per a la producció, i a continuació rep l'encàrrec i una data límit per entregar les peces de roba. Pel que fa a la localització d'aquests proveïdors, la memòria mostra com el continent asiàtic (amb més d'un 60% de la producció) és la zona on podem trobar més empreses treballant per a ells. Bangla Desh, amb un 5,8%, ja és prop de situar-se entre els cinc països on Mango es proveeix més –Espanya se situa en quarta posició, amb un 7,6%.

Una dada destacable en la memòria és l'edat dels assalariats de Mango, i la diferència substancial que hi ha quan canviem de continent. A Espanya un 14% es troba en una franja d'edat entre 16 i 25 anys, mentre que a la resta del món aquesta franja arri-

ba fins a un 51% dels obrers. Albert Sales, activista de la campanya internacional Roba Neta i professor de ciències polítiques i socials a la Universitat Pompeu Fabra, comenta el perquè d'aquestes dades: "El tema del treball infantil va sorgir als anys noranta a la premsa i això va ocasionar un boicot. Les empreses tenen pànic que això es conegui, i fan servir gent a partir dels 16 anys. Hi ha hagut un descens del nombre de criatures treballant en la confecció... però a les fàbriques subcontractades o en canals de roba que no arribarà als grans mercats sí que hi ha treball infantil".

El fons de compensació del Rana Plaza

L'accident del Rana Plaza és el més greu de la història de Bangla Desh i un dels més mortífers del món. Les causes principals, segons les ONG i els sindicats, són la manca de seguretat en els edificis de la indústria tèxtil al país, i com a problemes latents, les males condicions laborals dels treballadors i les pressions i amenaces que reben si intenten millorar-les. Segons Juan Hernández Zubizarreta, professor de dret i relacions laborals a la Universitat del País Basc, especialista en empreses transnacionals i autor de diversos llibres sobre el tema, la responsabilitat legal de les empreses multinacionals en aquest tipus d'accidents és "una mena de dret tou: normes voluntàries, sense exigibilitat jurídica. Això implica que puguin morir més de 1.000 persones i cap empresa no en sigui responsable".

Al mes de febrer passat, Mango va canviar la postura que havia mantingut durant tot el 2013. L'empresa tèxtil havia assegurat, des del col·lapse del Rana Plaza, que no formaria part del fons de compensació a les víctimes, ja que no tenia cap tipus de vincle legal amb Phantom Tac. El passat 23 de febrer, però, Mango va anunciar que acabaria aportant diners al Rana Plaza Donors Trust Fund. En declaracions a l'ANUARI MÈDIA.CAT, el departament de premsa de la marca afirma que "aquest és un fons humanitari creat amb caràcter solidari" i que "Mango hi participa de forma voluntària". Deixen clar, doncs, que "des de la companyia reafirmem el nostre criteri inicial".

Abans del canvi d'opinió, Mango no havia volgut fer més declaracions sobre el tema més enllà del comunicat publicat poc després de l'esfondrament: "Mango sempre porta a terme una auditoria social a tots els proveïdors abans d'establir qualsevol relació comercial amb ells [...]. Mango no havia realitzat aquesta auditoria a Phantom perquè Phantom no era proveïdor de la companyia. Si les mostres que Phantom havia de realitzar per a Mango haguessin complert els estàndards de qualitat i l'auditoria social hagués estat positiva, aquest proveïdor hauria realitzat una comanda de 25.000 peces per a la companyia". La companyia, però, reconeix que "malgrat aquesta auditoria social, hauria estat impossible constatar les insuficiències estructurals de l'edifici, ja que Mango no hauria pogut detectar que la propietat d'aquell edifici havia construït tres pisos més dels permesos".

L'acord per aportar diners al fons de compensació està signat, de moment, per sis empreses –Mango, El Corte Inglés, Inditex, la canadenc Loblaws, la britànica Bonmarché i la danesa Mascot–, però IndustriALL reclama encara, sense resposta, la participació d'una vintena d'empreses més, entre les quals hi ha Carrefour, Auchan, Wal-

mart o Benetton. La dificultat per incorporar Mango havia estat, durant els 10 mesos posteriors a l'esfondrament, considerable. L'assistent del secretari general d'Indústria-ALL Global Union, Monika Kemperle, explica que Mango no havia participat en cap de les seves reunions i que no havia respost a cap de les seves trucades. IndústriaALL –que representa 150 milions de treballadors en 140 països– s'ha assegut a una taula on negocia amb les grans marques tèxtils mundials, organitzacions com Roba Neta i el Govern de Bangla Desh per aconseguir una retribució per als afectats.

Fins ara, les relacions entre les empreses i el sindicat han estat poc fructíferes, tot i que Kemperle insisteix a recordar un dels seus triomfs: la signatura de l'Acord sobre seguretat contra incendis i dels edificis, que pretén millorar les condicions estructurals de les factories per evitar més esfondraments i preveu inversions de 10 milions de dòlars per formar inspectors. El tractat legal, en vigor durant els pròxims cinc anys, obliga que un inspector independent comprovi les condicions dels edificis abans que els treballadors hi puguin entrar: “Ja s'han donat casos de treballadors que s'han negat a treballar després de rebre l'informe de l'inspector, i l'empresa ha hagut de reparar els problemes de la fàbrica. Durant els dos dies que han passat, els treballadors han seguit cobrant els seus salaris. És un pas endavant significatiu”, expliquen des d'IndústriaALL. L'acord compromet, a dia d'avui, 140 grans firmes, entre les quals hi ha Mango.

Kemperle, exdiputada socialdemòcrata austríaca amb una llarga experiència al món sindical, reconeix les diferències que s'han trobat a l'hora de tractar amb les multinacionals. La firma de l'acord sobre seguretat ha reunit les grans marques del sector tèxtil, però la dificultat va aparèixer a l'hora d'actuar sobre el terreny en l'assumpte del Rana Plaza. “Tothom va dir que hi havia la intenció de pagar, però ningú no va dir quant s'havia de pagar”, comenta. L'única donació considerable i des del primer moment havia estat la de Primark, que va destinar 3 milions d'euros en salaris per als treballadors ferits. L'especialista en la matèria Hernández Zubizarreta esmenta que l'actuació de les multinacionals ve marcada per la manca d'implicació i per un sentit de la responsabilitat unilateral i voluntari, sense cap tipus de lligam legal o d'obligació penal.

No és el primer accident a Bangla Desh

La tragèdia del Rana Plaza se suma a una llista llarga d'esfondraments, incendis o al·laus humanes per la manca de condicions de seguretat. Des del 2005, més de 1.500 persones han mort a causa d'accidents mentre treballaven en la indústria tèxtil.

Els afectats per l'incendi de la fàbrica de roba Tazreen Fashion –novembre de 2012–, amb 112 morts i 200 ferits, encara esperen la compensació de Walmart o de Sears, segons *The New York Times*. Altres casos recents van ser el de Spectrum –col·lapse, 64 morts, 80 ferits– o el de That's It Sportswear –incendi, 29 morts. Dos incendis en edificis com el

**DES DEL 2005, MÉS DE 1.500
PERSONES HAN MORT
A CAUSA D'ACCIDENTS
MENTRE TREBALLAVEN EN
LA INDÚSTRIA TÈXTEL**

Tung Hai Sweater i l'Aswad han sumat en total 19 morts més.

La presència de la indústria tèxtil a Bangla Desh s'entén a partir del procés de deslocalització empresarial iniciat a la dècada dels vuitanta. L'any 2013, el país tenia 163 milions d'habitants, quatre milions dels quals, treballant en el tèxtil –3,2 milions dels quals són dones. El sector representa un 7% del PIB del país i significa fins a un 76% de les exportacions. Amb una superfície tres vegades inferior a la

d'Espanya, el país aporta un 6,5% de la roba que es fabrica a tot el món i un 13% de les importacions tèxtils a la Unió Europea. És el segon exportador tèxtil, darrere de la Xina. Els seus costos laborals, però, són dels més baixos del món.

Un informe recent d'Asia Floor Wage, una associació de sindicalistes, comparava els salaris mínims de diferents països amb els que haurien de cobrar per viure dignament. Bangla Desh era el país que en sortia pitjor parat: els 3.000 takas del salari mínim (28,6 euros) representaven un 11% de la quantitat que es considerava digna, situada al voltant dels 28.000 takas (260 euros) tenint en compte el cost de la vida al país. Al desembre passat, després de pressions sindicals locals i internacionals, el salari mínim dels treballadors del tèxtil va créixer fins a 51 euros.

Segons el reportatge de *The New York Times*, Phantom Tac podria considerar-se com l'intent fallit de crear un proveïdor tèxtil socialment sostenible. Tenia dos copropietaris, David Mayor, de nacionalitat espanyola i veí de Reus, i Aminul Islam, de Bangla Desh i actualment empresonat després de l'esfondrament de l'edifici. La teòrica voluntat humanitària de Mayor –crear un sistema educatiu per a les teixidores, dignificar la seva feina– es va anar diluint a mesura que s'acceleraven les presses per entregar els encàrrecs. Més de 3.000 persones treballaven al Rana Plaza. El dia anterior a la seva caiguda s'hi van detectar problemes estructurals i un inspector va demanar que l'edifici romangués tancat. Aminul Islam, copropietari de Phantom Tac, va demanar als seus treballadors que tornessin a la feina, explicitant la pressa que hi havia per entregar les comandes, sobretot per assegurar futures contractacions. L'endemà al matí, l'edifici es va esfondrar.

L'edifici del Rana Plaza estava construït, segons una informació de l'agència Reuters, en sòl públic, sobre un terreny pantanós i usant un ciment de baixa qualitat. Era propietat de Sohel Rana, el líder juvenil del partit del Govern, la Lliga Awami, actualment detingut i en l'espera de judici. L'edifici, que en un principi havia de tenir cinc plantes, va anar afegint-ne més a mesura que augmentava la demanda. En el moment de l'esfondrament, l'edifici tenia vuit pisos: allotjava bancs, apartaments i tallers tèxtils.

Aquesta no és l'única situació al llindar de la legalitat que ens podem trobar a Bangla Desh: tal com indica l'activista Albert Sales, la presència dels sindicats a les empre-

“PODEN DIR QUE PAGARAN I DESPRÉS NO FER-HO. PODEN DIR QUE EN PAGARAN 100 I DESPRÉS PAGAR-NE 23. NO ES POT ANAR A CAP TRIBUNAL A PROTESTAR”, ASSEGURA UN EXPERT

ses és molt residual –un 1% dels treballadors en formen part– per diverses causes. Segons ell, la por de sindicar-se és un dels motius que provoquen aquesta situació: les diferents manifestacions per exigir millores laborals han acabat sovint amb la policia tirotejant els manifestants. Monika Kemperle, des d'IndustriALL, indica que s'estan finançant nous sindicats, però que la divisió entre les associacions existents dificulta el reforç del món sindical.

Més enllà dels fons de compensació, Hernández Zubizarreta insisteix que el cas del Rana Plaza ha deixat clara la asimetria legal entre els drets i els deures de les multinacionals i proposa que les empreses en qüestió se ceneixin al dret internacional allà on vagin. Tot i això, l'especialista admet les dificultats que hi ha a l'hora de compensar les víctimes: "Poden dir que pagaran i després no fer-ho. Poden dir que en pagaran 100 i després pagar-ne 23. No es pot anar a cap tribunal a protestar perquè no hi ha cap normativa que impliqui una multa o una responsabilitat", opina. La seva conclusió implica que, en el millor dels casos, el problema de la producció de roba al sud-est asiàtic encara seria lluny de resoldre's: "Si fos decent la indemnització, podríem aplaudir. Però, si demà hi ha un accident a Cambodja? O un altre al Vietnam? L'acord és només per a Bangla Desh; per tant, ens tornàrem a trobar en una situació de buit legal. Tenen una arquitectura de la impunitat molt ben muntada", rebla.

ELS PAÏSOS CATALANS, A LA CUA D'EUROPA EN ACOLLIDA DE REFUGIATS

BERTRAN CAZORLA

L'Estat espanyol només acull l'últim any 725 sirians dels 2,5 milions que han fugit de la guerra. Tan sols uns quants centenars viuen València i a Barcelona

Els Països Catalans, des del port d'Alacant fins a les platges d'Argelers, han estat terra d'exiliats. Avui dia, però, no són aixopluc per a refugiats. L'Estat espanyol és un dels més restrictius de la Unió Europea a l'hora de concedir asil. La crisi a Síria, que aquest 2013 s'ha agreujat, ho ha tornat a posar en evidència. Dels 2,5 milions de sirians que han fugit del seu país segons l'ACNUR, només uns pocs centenars han sol·licitat asil als Països Catalans. Per contra, Suècia, amb una població similar a la de Catalunya, el País Valencià i les Illes, és el país de la UE amb més refugiats sirians: 22.000. En total, l'Estat espanyol només ha va tenir 725 sol·licituds l'any 2013. Mentrestant, les organitzacions que donen suport als refugiats alerten dels efectes de les retallades en la xarxa d'acollida. A Catalunya, és una incògnita si el primer Pla de protecció internacional de la Generalitat, que neix sense pressupost, contribuirà a enfortir la xarxa.

Interromp de sobte la conversa. Resta cinc, deu, vint segons en silenci. L'home es mira fixament el colze: s'esforça a no plorar. Però els ulls se li amaren de llàgrimes. Li ve al cap la primera imatge que va tenir del seu germà quan el va retrobar, en una comissaria de policia, 70 dies després d'haver-li perdut la pista. Era al maig de l'any passat a Damasc. "Havia perdut 30 quilos", recorda quan aconsegueix recuperar-se. Ho narra a Barcelona. Aquest home de 46 anys va arribar-hi al juliol de l'any passat amb la dona i les filles de deu, nou i dos anys. Convidats pel germà del pare, amb un visat de turistes i bitllets de tornada per al setembre. Però ja fa set mesos que la família viu a Catalunya. Esperen que l'Estat tramiti la sol·licitud d'asil que han presentat.

Aquesta és una de les desenes de famílies que han arribat a Barcelona i a València fugint de la guerra a Síria. Hi arriben amb por dels espies del règim de Baixir al-Assad que, sospiten, els observen també lluny del seu país; per això l'home tria el nom fictici d'Abdullah per aparèixer en aquest reportatge. La presència de sirians arribats els últims tres anys als Països Catalans és discreta, gairebé invisible. Però aquesta també és la darrera demostració d'una realitat que organitzacions com l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR) i la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR) fa anys que constaten: l'Estat espanyol –la protecció internacional és una competència estatal–, i els Països Catalans amb ell, són cuers a Europa en el seu compromís amb l'article 14.1 de la Declaració dels drets humans: el del dret a l'asil.

La d'Abdullah és una de les últimes famílies sirianes arribades. Aquest èxode sirianès ha provocat un canvi important en l'evolució de les xifres d'asil a l'Estat el 2013. Després que el 2012 registrés un mínim històric de sol·licituds en el darrer quart de segle, amb 2.588, el 2013 es va tancar amb un repunt: 4.513 demandes, segons el primer recompte de la representació a l'Estat de l'ACNUR. El nombre de sirians s'ha triplicat, i això que el 2012, quan van començar a arribar-hi de manera sostinguda, els 254 sol·licitants d'aquell país ja van esdevenir el grup nacional més nombrós entre tots els demandants per davant de Mali o de la Costa d'Ivori. El 2013 hi ha hagut 725. Només ha aconseguit arribar a l'Estat, però, una ínfima part dels ja dos milions i mig de persones que, calcula l'ONU, han fugit de Síria des del març de 2011.

L'onada s'ha sentit als Països Catalans, tot i que conèixer les dades exactes és impossible perquè l'Oficina d'Asil i Refugi (OAR) estatal encara no ha publicat la seva memòria. Tanmateix, les dades de les principals entitats que atenen els sol·licitants i presenten els seus expedients són una bona orientació.

**SUÈCIA, AMB UNA
POBLACIÓ INFERIOR A LA
DELS PAÏSOS CATALANS, ÉS
EL PAÍS DE LA UE QUE MÉS
SIRIANS HA ACOLLIT: 22.712**

El 2013, la Fundació ACSAR, que atén els refugiats que s'adrecen al Servei d'Atenció a Immigrants, Emigrants i Refugiats de l'Ajuntament de Barcelona, va presentar 28 sol·licituds de persones sirianes; un 42% de les 91 que aquesta entitat va tramitar en total en tot l'any, segons els primers càlculs. La Comissió Catalana

CAP DELS REFUGIATS REASSENTATS A L'ESTAT DES DEL 2010 NO HA ESTAT ALLOTJAT A CATALUNYA

d'Ajuda al Refugiats (CCAR) va presentar 37 peticions d'asil de ciutadans sirians, un 29% de les 129 que va registrar en total. Aquestes 65 sol·licituds ja doblen les 27 peticions de sirians (d'un total de 200) a la demarcació de Barcelona el 2012 que va registrar l'OAR. A València, el 2012 es van

registrar 15 sol·licituds de sirians d'un total de 151. A la resta de les demarcacions dels Països Catalans (incloent-hi les Balears, on hi va haver 12 casos), el 2012 les sol·licituds va ser testimonials: dos dels tres sol·licitants d'asil a Girona eren sirians, per exemple.

Barcelona i València són, de fet, uns dels principals pols d'atracció de refugiats a l'Estat, juntament amb les zones frontereres d'Andalusia i Ceuta i Melilla. Tanmateix, són molt per darrere de Madrid. Les xifres revelen, doncs, que les dues principals ciutats dels Països Catalans tenen un rol testimonial en l'esforç mundial per pal·liar el patiment de l'èxode de Síria. Les xifres a l'Estat queden molt lluny dels 22.712 refugiats sirians que, segons l'ACNUR, ha acollit Suècia des de l'inici de la crisi. Tot i tenir una població similar a la dels Països Catalans, és el país de la UE que més s'hi ha compromès. La UE, però, no ha acollit ni un 3% de tots els refugiats de Síria. La immensa majoria es concentra als països fronterers: uns 938.000 al Líban, que té una població inferior a la de Catalunya, de 4,4 milions d'habitants; uns 619.000, a Turquia; 577.000, a Jordània; 224.000, a l'Iraq, i 134.000, a Egipte.

Tant l'ACNUR, en unes recomanacions de l'octubre passat, com els ministres d'Afers Exteriors dels països veïns de Síria al setembre passat van reclamar suport de la comunitat internacional. L'Estat espanyol ha dedicat més de 7 milions d'euros a assistir els refugiats a la zona propera a Síria, però torna a ser a la cua en un altre tipus d'ajuda: el reassestament, és a dir, l'acollida de contingents de refugiats al propi territori. Espanya admet contingents de reassestament des del 2010, i el 2013 va admetre 30 places. Altres països, com Itàlia o el Regne Unit, no en van oferir cap; però Alemanya en tenia 10.000. Catalunya, segons lamenta el Pla de protecció internacional de la Generalitat, no ha rebut mai cap dels reassestats a l'Estat.

“Vergonyós”: crítiques d'ONG i crides de l'ACNUR

“Lamentable” i “vergonyós”: així va qualificar Amnistia Internacional aquesta situació en un informe al desembre passat. L'opinió és unànime. De fet, la CEAR va llançar la campanya “Obre les teves portes a Síria”, després de denunciar que “les polítiques de l'Europa fortaleza estan tancant les portes a persones que fugen de la violència i de la guerra, especialment als i les refugiades sirianes”. “Som una mica miserables”, hi afegeix José Luis Nvumba, l'advocat de l'ACSAR que s'encarrega d'assistir els sol·licitants que s'adrecen al servei barceloní. “Les respostes de la Unió a crisis de desplaçaments poden i han de ser reforçades”, resumia a finals de 2013, en el to de la diplomàcia, l'ACNUR en les recomanacions que va fer a la presidència grega de la UE, que té lloc durant el primer semestre de 2014.

“La llei és clara, en l'àmbit europeu i internacional: les persones que poden necessitar protecció han de rebre accés al territori i als procediments per examinar les seves peticions d'asil”, assenyalava l'organisme de l'ONU en aquest document. D'aquesta manera tocava el viu del que ja denunciaven les ONG: el blindatge de les fronteres mediterrànies d'Europa, una preocupació molt present en l'opinió pública europea el 2013, no afecta només migrants. Entre els milers de persones que tracten d'atansar-se a la UE des del sud de la Mediterrània, hi ha un gran grup ocult: el dels potencials sol·licitants d'asil. Ells també van patir tragèdies sonades com els naufragis de Lampedusa. I també pateixen el blindatge de les fronteres a Grècia: la BBC va relatar al novembre que 12 sirians havien mort en naufragar la seva pastera a la mar Jònica. Amnistia Internacional ha denunciat, de fet, que “diversos centenars” de sirians han estat retornats irregularment a Turquia durant el 2013 després de ser interceptats en territori grec. Davant d'això, l'ACNUR ha recordat que es tracta d'una pràctica il·legal.

“Garantirem sempre el respecte als drets humans i a la dignitat de les persones amb independència de la seva situació legal i administrativa”, es va comprometre l'actual Govern del PP en el seu programa electoral, que només esmenta un cop la paraula *asil* i cap el mot *refugiat*. El cert és que el blindatge fronterer de la UE s'estén també a Ceuta i a Melilla. Allà va quedar bloquejada Manar Almustafa, una dona que tenia un 90% del cos cremat, i la seva família, fins que el 28 de desembre van poder arribar a Barcelona, on la dona va ser tractada. Ho va aconseguir gràcies a la denúncia feta per alguns mitjans de comunicació del seu cas. Però rere seu se n'amagaven molts més, menys cridaners: des de l'estiu passat, més de dos centenars de sirians esperen als dos enclavaments africans, bloquejats, esperant passar a la Península. El cas d'Almustafa va catalitzar l'inici dels seus trasllats, però ja molt abans, al gener de 2013, el relator especial de l'ONU sobre racisme, Mutuma Ruteere, i l'ACNUR ja havien instat l'Estat espanyol a evitar que refugiat sirians quedessin bloquejats a Ceuta i a Melilla, tot recordant-los el seu dret a sol·licitar asil i el dret dels sol·licitants a moure's per tot l'Estat.

Visats que separen famílies

Però l'entrada clandestina per mar o a través de Ceuta i de Melilla és només una, i no la principal, via d'entrada que han usat els refugiats sirians que són a Barcelona o a València, molts dels quals hi han arribat amb avió. Abdullah i la seva família van aterrar al Prat provinents de Beirut via Frankfurt.

La via és més discreta que creuar la Mediterrània, però també és plena d'obstacles, segons denuncien les ONG. L'Estat espanyol, lamenta Pascale Coissard, de la CCAR, va respondre a la crisi humanitària a Síria instaurant un visat de trànsit aeroportuari per a ciutadans d'aquell país el 2011. Volia evitar que sirians que feien escala a Barajas amb destinacions

**EL CENTRE D'ACOLLIDA
DE LA CEAR A CULLERA
HA PERDUT 24 PLACES;
ELS PISOS DE LA CCAR A
SABADELL, 11**

llatinoamericanes aprofitessin l'estada per demanar asil. I els que volen roman- dre a l'Estat necessiten un visat de turista. L'expedeix l'ambaixada a Beirut. Però no sempre és fàcil: "Ens estem trobant que separen les famílies", i alguns membres obtenen el visat i d'altres no, denuncia José Luis Nvumba. Relata, per exemple, el cas d'una dona de 31 anys que va arribar a Barcelona amb el fill de dos anys, però sense el marit, un palestí refugiat a Síria que no va obtenir visat.

LA GENERALITAT APROVA EL SEU PRIMER PLA DE PROTECCIÓ INTERNACIONAL I LES ENTITATS RECLAMEN QUE SIGUI "UN TEMA DE PAÍS"

L'acollida, amb retallades

Un cop arribats aquí, els refugiats poden ser un actiu, segons opinen treballadors d'ONG consultats per l'ANUARI MÈDIA.CAT. "Síria era un país preparat per a la democràcia", i això es nota en el perfil dels sol·licitants d'asil als Països Catalans, indica Nvumba. Solen ser "professionals alts o molts empresaris", hi afegeix Pascale Coissard. Arriben a Barcelona convidats per parents que fa anys que hi viuen i hi treballen, generalment com a professionals liberals. És el cas d'Abdullah, un enginyer civil que enyora el tren de vida que duia a Síria amb la seva esposa, psicòloga, i que va arribar a Barcelona convidat per un germà que fa 22 anys que hi viu. Lamenta que encara no té el permís per treballar. De fet, la seva principal queixa és la manca d'ajuda per aconseguir estabilitat laboral i, per tant, financera.

El compromís dels estats amb la protecció internacional inclou, també, el manteniment d'una xarxa que ajudi els asilats en l'assoliment d'aquesta estabilitat en el seu nou país. La *joia de la corona* d'aquesta xarxa als Països Catalans és el Centre d'Acollida de Refugiats (CAR) de Mislata; l'únic centre públic del Ministeri d'Ocupació que hi ha en aquests països i un dels quatre que hi ha a l'Estat. El centre manté, malgrat la crisi, les seves 120 places. Però "les llistes d'espera per entrar-hi cada cop són més llargues", lamenta l'advocat de la CEAR al País Valencià Daniel Sanjuán. El gruix de la xarxa d'acollida, en canvi, la mantenen les ONG gràcies a unes subvencions que, denunciien, han caigut des del 2011.

Al País Valencià, a més del CAR de Mislata, destaca el centre de la CEAR a Cullera. En els últims tres anys, ha passat d'oferir 69 a 45 places, segons relata la responsable d'intervenció social de l'equipament, Mercedes Ena. L'augment de demanda en un moment de rebaixa de places fa que cada cop hi hagi més pressió perquè els i les sol·licitants abandonin els centres aviat. Per això es pot produir, segons Ena, "la paradoxa que hi ha persones que en surten en condicions bastant vulnerables i amb molts riscos d'exclusió social". A Catalunya l'oferta d'habitatge també s'ha reduït. La CCAR mantenia a Sabadell quatre pisos per a 21 persones, i ara en resten dos per a només 10, segons indica Coissard.

Més enllà de l'allotjament, la xarxa d'acollida també té eines per a l'acompanyament que han patit retallades que, sobretot el 2012, "van ser importants", diu Ena. L'ACSAR, segons relata el director, Enric Royo, "oferia fins fa dos anys servei d'orientació i inserció laboral amb força bons resultats, però la manca de finançament va fer que s'hagués de tancar aquest programa així com les activitats de sensibilització i incidència política a favor del dret d'asil". Amb tot, l'entitat ha pogut mantenir sense retallades el seu servei d'assessoria jurídica. En canvi, una altra ONG de l'àmbit, l'ACCEM, va atendre els casos catalans des de la seva seu a Madrid, perquè l'entitat no tenia cap advocat disponible a Catalunya. El 2013, va ajudar 232 sol·licitants a tot l'Estat, 63 dels quals, sirians. Enguany tornarà a tenir un advocat al Principat.

Alguns refugiats, a més, han patit maltractaments als seus països, i necessiten una assistència psicològica que a Barcelona els presta el centre Exil. El 2013, aquest centre va atendre 52 sol·licitants d'asil i 16 refugiats. Cap d'ells no era sirià, tot i que vaticinen que començaran a arribar-hi aviat. Exil té 13 treballadors per atendre'ls, i els ha pogut mantenir tots, però a canvi que tots ells fessin mitja jornada, tal com explica Patricia Jirón.

Un pla "d'intencions"

Una eina que pot servir per millorar la situació a Catalunya és el pla d'acollida que la Generalitat ha preparat amb les entitats durant el 2013, i que va presentar a inicis del 2014. Aquest pla reconeix que contribuir a donar resposta a la demanda de protecció internacional "esdevé, per a Catalunya, una obligació i una ocasió d'obertura democràtica". I per això reivindica les competències de la Generalitat en matèria d'acollida i preveu que el Govern "ha de procurar aportar recursos i finançament propi, així com instar que l'Estat incrementi la seva aportació".

El president de la CCAR, Miguel Pajares Alonso, va indicar en una compareixença al Parlament a l'estiu passat que "seria molt important que aquest Pla de protecció adquirís una dimensió tan política com fos possible". Ara bé, també va assenyalar que aquest "és un Pla de protecció sense pressupost; és un pla d'intencions, i s'ha de fer un pas més".

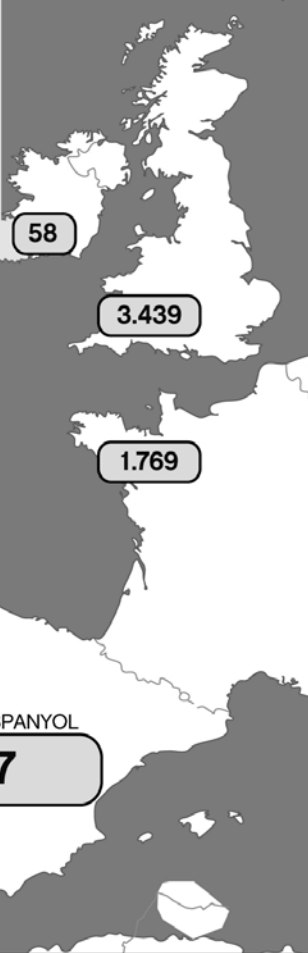

L'asil de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals: la llei d'una banda, la realitat de l'altra

L'epítet polític acompanya sovint el terme asil als mitjans. Però no són inseparables: ja el 1951 la Convenció de Ginebra preveia que la protecció internacional incloïa també altres “grups socials determinats” perseguits als seus països. Com les persones lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals (LGTB): l'ONU va reconèixer el seu dret a asil el 2007 en els Principis de Yogyakarta. Coherent amb això, l'Estat espanyol va incloure aquest col·lectiu en la reforma de la Llei d'asil de 2009. També el Tribunal de Justícia de la UE va recordar la vigència d'aquest dret al novembre passat.

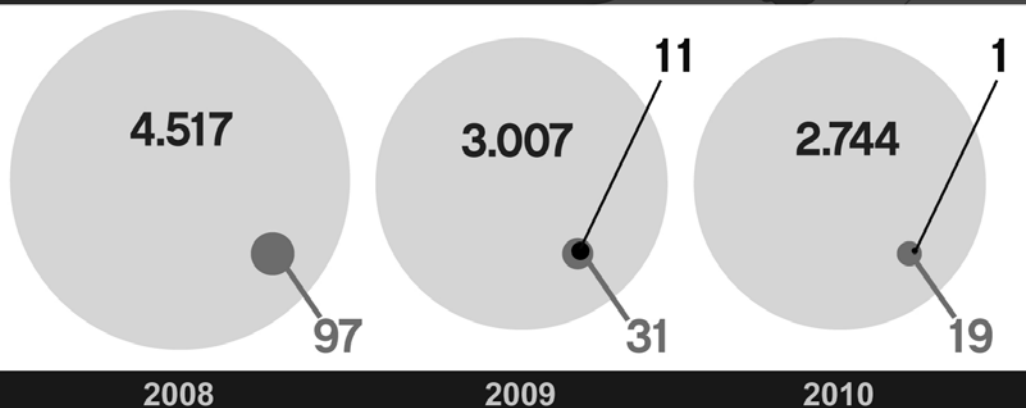
Avui, les ONG que els atenen calculen que una cinquena part dels sol·licitants a l'Estat al·leguen, entre d'altres o exclusivament, persecució per motius d'orientació sexual. Que la llei els reconegui, però, no vol dir que ho tinguin fàcil. “La persecució per diversitat sexual no s'està tenint en compte a la pràctica en la majoria de les sol·licituds”, van denunciar la CEAR i la Federació Estatal de LGTB a la primavera passada, tot citant dos casos de deportacions de persones LGTB abans de poder sol·licitar asil.

SOL·LICITUDS D'ASIL DE CIUTADANS SIRIANS

FONTS: ACNUR i l'Informe Anual de l'Oficina d'Asil i Refugi de l'Estat espanyol.

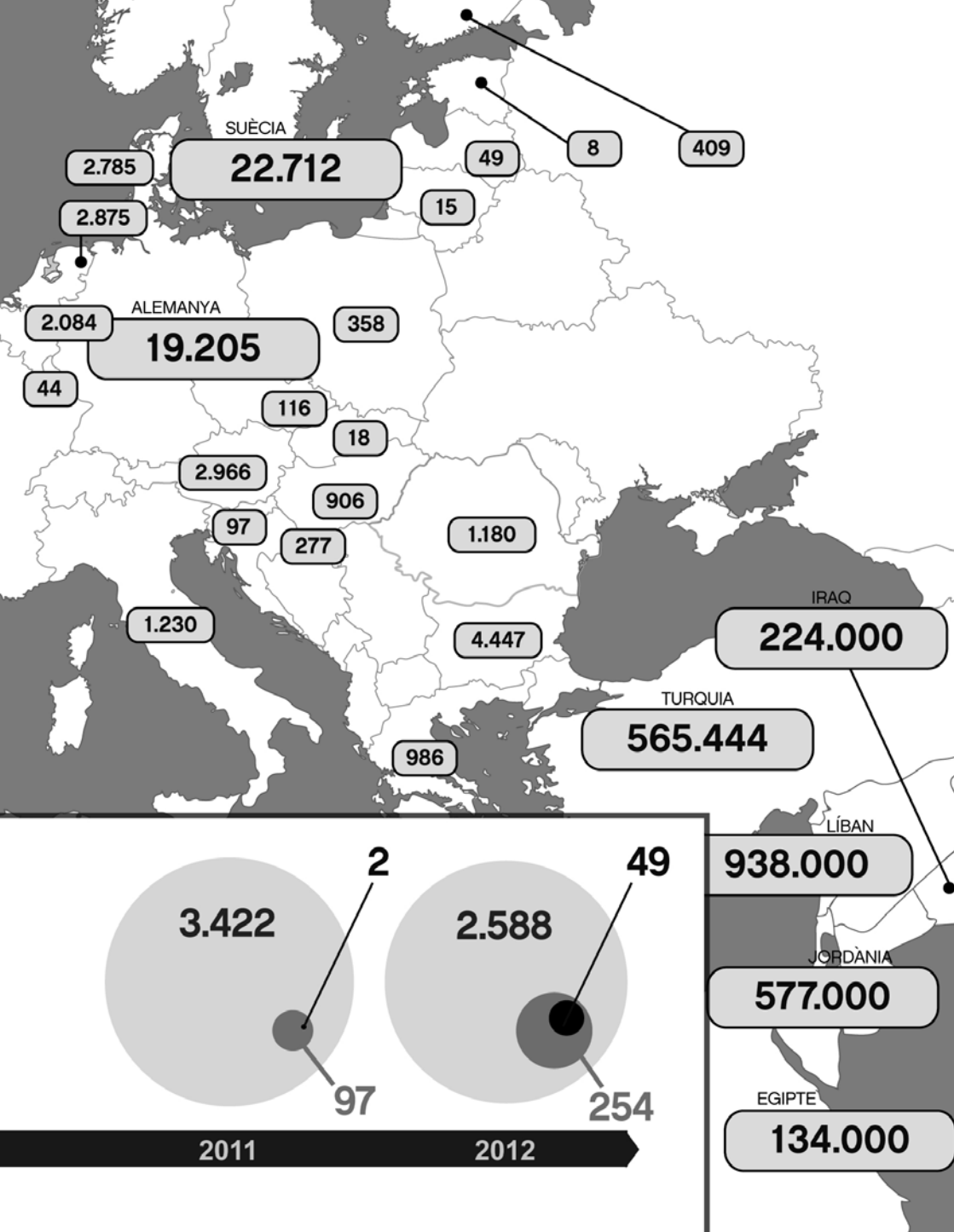
Dades europees: abril 2011-desembre 2013.

● TOTAL REFUGIATS A L'ESTAT ESPANYOL

● REFUGIATS SIRIANS A L'ESTAT ESPANYOL

● REFUGIATS SIRIANS ALS PAÏSOS CATALANS

DENÚNCIES D'ASSETJAMENT LABORAL A MERCADONA

SANDRA TEMPRADO

**Treballadors de la cadena
de supermercats valenciana
relaten diversos casos
d'abusos i de repressió sindical**

Mercadona és capdavantera al País Valencià i un referent en l'àmbit estatal. El 2013 va augmentar el seu benefici un 1%, sumant 515 milions d'euros, donant feina a 74.000 treballadors. L'empresa ha sigut qualificada com la segona millor companyia per treballar-hi a l'Estat espanyol i és la segona més valorada en qualitat laboral i quarta en marca ocupadora segons la llista de *Merco Personas 2013*. El seu nou conveni, vigent des de principis de 2014 i un referent en l'àmbit europeu. Tot i això, els sindicats CGT i CNT denuncien que rere la imatge de l'empresa s'amaguen casos d'assetjament laboral i de repressió sindical. L'ANUARI MÈDIA.CAT ha parlat amb treballadors i sindicalistes de Mercadona favorables i contraris a l'empresa, que expliquen la seva experiència en la companyia de Juan Roig.

Es va atrevir a denunciar-ho i va guanyar. Així ho confirma la sentència 45/2014, de 17 de gener de 2014, del Tribunal Superior de Justícia de Madrid (TSJM). Azucena era una treballadora d'un supermercat de la cadena Mercadona des del 2001. Gerent categoria A, amb un sou de més de 1.700 euros el mes, un dia va rebre una carta en el seu domicili. No era del banc, ni tampoc de la seua companyia telefònica: era de qui li permetia guanyar-se el pa.

Mercadona va comunicar a Azucena el seu acomiadament disciplinari amb efectes immediats per haver comès una falta molt greu segons l'estipulat en el conveni de l'empresa. Acusada de frau, deslleialtat i abús de confiança, el seu pecat va ser usar el seu codi d'empleada per agafar un paquet de clòtxines i una ampolla de refresc, fer un tiquet i oblidar-se de pagar. Poc li quedava per perdre i ho va denunciar. El jutjat Social núm. 30 de Madrid va estimar la demanda per acomiadament improcedent, però Mercadona no va acatar la sentència i la va recórrer davant el TSJM. Recurs desestimat. La justícia va tornar a somriure a Azucena. Es va desestimar el recurs interposat per Mercadona i es va confirmar l'acomiadament improcedent que comportava la readmissió de la treballadora o l'abonament d'una indemnització superior a 30.000 euros.

El relat dels treballadors

Aquesta és la història que il·lustra el refrany "l'excepció que confirma la regla". Tot i que sindicats com la CGT o la CNT afirmen que les situacions com les d'Azucena són habituals, poques són les denúncies que s'arriben a presentar. L'ANUARI MÈDIA.CAT ha parlat amb alguns treballadors de Mercadona, que han relatat la seva experiència treballant per a la companyia, però han requerit guardar l'anonimat per fer-ho. L'ANUARI també s'ha posat en contacte amb Mercadona, que ha declinat participar en el reportatge per rebatre les acusacions dels treballadors, remetent-se a la seva memòria anual d'activitat per a tot el que faci referència a la seva política laboral.

Té 46 anys i s'identifica sota el pseudònim de Juana. No vol donar el seu nom davant la por de perdre el seu treball. "Han vulnerat els meus drets com a treballadora i com a persona", afirma l'empleada del supermercat. El seu calvari, segons relata, va començar en 2009 i es va perllongar durant tres anys. L'arribada d'un nou coordinador de tenda va ser l'inici d'amenaques verbals com "no t'oblides que fora fa molt fred", amb referència a un possible acomiadament.

**L'EMPRESA HA HAGUT
D'INDEMNITZAR
UNA TREBALLADORA
ACOMIADADA PER OBLIDAR
PAGAR UN REFRESC
I UNES CLÒTXINES**

Juana recorda estar atenent a la peixateria del supermercat, quan va ser cridada pel seu coordinador, que la va convidar a signar un document. Es resigna sabent que no va actuar bé, perquè, encara que va preguntar al seu superior què estava signant, no va llegir el paper. Va agafar el bolígraf i, quan va voler adonar-se'n, havia rubricat un escrit en el qual reconeixia que havia comès diverses faltes com no

portar davantal o equivocar-se en la cartelleria. “Algunes coses eren certes, som persones i ens podem equivocar, però la majoria no”, matisa. Juana es va plantejar denunciar-ho. Es va posar en contacte amb el sindicat CCOO i amb el seu advocat personal; però, finalment, el consell dels

LA CNT DENUNCIA QUE “HI HA MOLTS CASOS DE PRESSIÓ A TREBALLADORS MENTRE ESTAN DE BAIXA”

companys li va fer no iniciar cap acció judicial: “Quan tens fills i pagaments a fer, les coses es veuen diferents”, confessa. No obstant açò, sí va tenir la valentia de cridar el coordinador de zona i revelar que el seu cap en l'establiment l'obligava a fer coses que anaven contra els interessos de l'empresa i dels clients. “Estàs ficant-te on no et criden”, va tornar a amenaçar-la el coordinador de tenda, que la va privar de la prima aquell any.

Aquesta és l'experiència de Juana, però no tots els empleats la comparteixen. Un jove treballador que es fa dir Miguel, en plantilla des de l'estiu de 2012, està content de pertànyer a l'imperi de Juan Roig. Assegura que ha rebut sempre un tracte favorable. Mai no ha sentit vulnerats els seus drets i qualifica de rumors les històries sobre treballadors als quals se'ls falta al respecte. “Si existeixen, han de ser casos aïllats”, comenta.

Pressió als treballadors de baixa

El sindicat CNT és actiu des del 2005 en la interposició de demandes per millorar la situació i destapar els abusos patits pels treballadors de Mercadona. El secretari d'Acció Sindical de la Federació Local de la CNT a València, Antonio Ruiz, destaca especialment un tipus de problemes: la pressió als treballadors de baixa. “S'han donat multitud de casos de pressió a treballadors mentre es trobaven de baixa perquè acudiren al seu lloc de treball”, assegura. Trucades diàries als seus domicilis, assetjament per part dels coordinadors i acomiadaments durant baixes per depressió són algunes de les pràctiques denunciades per aquest sindicat.

“Són freqüents els acomiadaments per estar de baixa, encara que t'hagen d'indemnitzar”, confessa Juana. Des de la CNT apunten que “ha augmentat l'ús de l'acomiadament disciplinari a treballadors que reclamen els seus drets”. De fet, són diverses les sentències de tribunals espanyols que es dicten a favor de Mercadona en casos d'acomiadaments disciplinaris. El contracte estipula una sèrie d'ítems que s'accepten quan se signa, com la necessitat de cuidar la imatge. Dones maquillades, homes sense barba, prohibició d'ensenyar tatuatges. És açò legal? Sí. El professor de dret del treball de la Universitat de València Jesús García Ortega assegura que l'empresari té facultat per decidir en el disseny de la pròpia imatge del treballador en l'empresa i sol estar recollit en el règim disciplinari i en els convenis col·lectius. Fins i tot, la jurisprudència del Tribunal Superior permet no contractar personal per raons d'imatge.

Una altra veu, la d'un extreballador que vol identificar-se amb el nom de Marcelo i que va deixar l'empresa en 2010 “per l'estrès al qual em sentia sotmès”, afirma que, quan un empleat agafava una baixa de més de tres dies, “el pressionaven per donar-se d'alta o l'amenaçaven amb l'acomiadament”. Mercadona té un sistema mèdic propi,

com en moltes grans multinacionals. El *modus operandi* consisteix en el fet que, quan un empleat cau malalt, ha de posar-se en contacte amb el coordinador de tenda. És ell qui s'encarrega d'avisar el metge, que crida el malalt per esbrinar què li ocorre. Miguel relata que una bona relació amb el coordinador ajuda al fet que no hi haja cap problema a l'hora d'agafar la baixa de manera ocasional. Fins i tot, reconeix haver demanat vacances per motius personals i no haver-hi tingut cap problema. "Si agafes la baixa de manera reiterada al·legant malaltia, el metge avalua les teues capacitats per comprovar si vols estafar l'empresa."

No obstant això, no totes les opinions són favorables a aquesta branca del *model Mercadona*. Una altra treballadora que es fa dir Eva María explica que un company seu està treballant amb un pegat de morfina. "No volen que anem al sistema de sanitat públic i et recomanen que no agafes la baixa, aconsellant-te que uses dies de descans", afirma. Eva María, Juana i Marcelo coincideixen que les trucades per veure si t'hi incorpores són diàries en cas d'estar de baixa. "Et pressionen", sentència la secretària general del sindicat CGT-PV, Emilia Moreno, que denuncia que "hi ha treballadors que estan treballant amb hèrnies i amb altres lesions", la qual cosa ha suposat, segons matisa, que molts empleats que no han pogut tenir el repòs necessari desenvolupen patologies cròniques. "Si demanes la baixa, és la teua mort en l'empresa", culmina Juana.

Plusos de productivitat i "tenda familiar"

Guarderies, bons plusos, una bona política de maternitat i conciliació, un bon sou, estabilitat... "La gent s'accontenta i no demana altres drets", remarca Moreno. Des de la CGT, sindicat minoritari en l'empresa i sense veu per participar en negociacions com el conveni col·lectiu, al·ludeixen als plusos de productivitat i al concepte de la "tenda amb empleats familiars" com dos mecanismes per impedir el sindicalisme i minvar, per tant, els drets dels treballadors que la llei recull.

D'una banda, la prima per aconseguir objectius de productivitat, que es lliura al març, suposa una gran alenada d'aire fresc per als treballadors. Segons la memòria de Mercadona, en 2013 es van repartir 257 milions de prima variable als treballadors per aconseguir els objectius de millora de productivitat i d'eficiència. L'última que va cobrar Juana va ser de 2.800 euros. Des de la CGT, denuncien que els plusos de productivitat es donen a la tenda en el seu conjunt, de manera que la mala actuació d'un treballador repercuteix en tota la plantilla. Això fa que els mateixos treballadors

es controlin perquè tots complisquen els seus objectius: "No solament et vigila el cap, sinó tots els companys, la qual cosa fa més difícil eixir del camí estipulat per l'empresa", afirmen al sindicat. No obstant açò, segons els testimonis dels treballadors, les primes són individuals i no afecten l'ambient de treball. "Hi ha un bon clima entre companys, fins i tot quedem

**UN DELEGAT DE LA CGT
A MÀLAGA AFIRMA QUE
VA SER ACOMIADAT PER
MUNTAR UNA SECCIÓ
SINDICAL**

fora del treball ocasionalment per fer esport”, comenta Miguel.

D'altra banda, la CGT destaca la política de “la tenda familiar” com una altra manera de retallar els drets dels treballadors, en impedir-los la llibertat d'actuació en matèries com la sindical. Així, Moreno relata que és una pràctica recurrent que Mercadona contracte familiars de treballadors, fet que després serveix per coaccionar-los. La secretària de la CGT-PV explica el cas de Francisco Enríquez, exdelegat sindical de la CGT-Màlaga, que assegura que va ser acomiadat per muntar una secció sindical a la regió. Ho va denunciar, i finalment, dies abans del judici, que se celebrava el 29 de gener, va acceptar una elevada indemnització de l'empresa (120.000 euros). Relata que durant el camí es va sentir assetjat i fins i tot van arribar a parlar amb familiars que tenia dins de l'empresa perquè no continuara avançant amb el procés judicial que tractava de demostrar les pràctiques antisindicals de la corporació.

Encara que cap treballador no esmenta els plusos o el concepte de tenda familiar com a eines de control, els testimonis sí parlen de l'escassa vida sindical en l'empresa. “Tenen un paper descafeïnat”, assevera Marcelo. Eva María va estar afiliada a la UGT i se'n va esborrar perquè els treballadors de l'empresa li van assegurar que el sindicat no faria res per ella si ho necessitava: “És una central propera a la direcció; a Mercadona l'acció organitzada dels treballadors és molt difícil”.

El secretari general de la secció sindical UGT-Mercadona, Rafael Caparrós, assegura que sí que s'hi treballa de manera activa i que en “cap moment no han sigut perseguits per l'empresa” per açò, sinó al contrari, i afirma que “Mercadona es nodreix de les aportacions dels sindicats”. En sintonia s'expressa el secretari general del Sindicat Independent a Mercadona, Pepe Pintado, que defensa que la relació entre el sindicat i l'empresa és “fluida a través del diàleg i la negociació col·lectiva”.

Un conveni millorat

El diàleg es materialitza en accions com l'aprovació d'un nou conveni d'empresa, vigent des de principis de 2014 i que tindrà una validesa de cinc anys. El nou text incorpora aspectes com una millora del salari, l'augment dels permisos retribuïts, el foment de la creació d'ocupació o la millora de la política de conciliació entre la vida familiar i laboral. Així, el text, presentat davant el Comitè de Diàleg Social Sectorial per al Comerç, ha sigut catalogat en la Unió Europea com un referent en gestió de recursos humans i de creació d'ocupació.

També hi ha, però, qui critica el nou text. Aquest és el cas de la CNT, que el defineix com “un rentat d'imatge de l'empresa” utilitzat per “aconcentrar la UGT i CCOO”. Ruiz puntualitza que els actors de representació s'accontenten amb una pujada salarial, deixant de banda els acomiadaments, els casos d'assetjament i la repressió sindical.

**DES DE LA UGT ES
REITERA QUE “NO HI
HA PERSECUCIÓ” I QUE
LA RELACIÓ ENTRE
L'EMPRESA I ELS
SINDICATS “ÉS FLUIDA”**

En la mateixa línia es manifesta Moreno, de la CGT, en asseverar que a l'empresa en el context de crisi li és "molt fàcil quedar bé donant dues engrunes". Fonts d'aquests sindicats afirmen que el conveni no s'aplicarà íntegrament a causa de les interferències amb altres textos de l'empresa com el resultat de la formació oferta als treballadors de "Qualitat Total".

A Mercadona no hi ha crisi

Juan Roig, president de Mercadona, posseeix la segona major fortuna d'Espanya segons la revista *Forbes*. D'una empresa humil a ser l'empresa capdavantera a Espanya i la número 42 en el comerç mundial segons el recent informe *Global Powers of Retailing 2014*. Els rànquings i els resultats dels balanços empresarials semblen demostrar que a Mercadona no ha esclatat la crisi. Els treballadors, de la seva banda, no opinen el mateix i destaquen l'augment de l'exigència i de l'estrès. Eva María assegura que cada dia va disminuint la plantilla a la tenda i que el treball ha de tirar endavant igual. Comparteix la seva opinió Juana, que afirma que "ara collen més" i al·ludeix al fet que s'està desvirtuant el concepte clàssic de Mercadona en què l'autèntic cap era el client: "Som menys gent a la tenda i no podem atendre igual de bé".

Malgrat la presumpta persecució per les accions sindicals, els casos d'assetjament i els problemes amb les baixes i les excedències, els treballadors continuen en l'empresa i no són visibles. Els implicats tenen por: "Si s'assabenten que he explicat això, m'acomodien", assegura una de les treballadores, que hi afegeix: "L'últim que desitjaria seria que els meus fills treballessin en l'empresa".

El salari, que tots destaquen que reben amb puntualitat, i l'estabilitat d'un contracte indefinit són els dos pilars bàsics que mantenen cohesionades les tendes. Treball indefinit, guarderies en centres logístics, possibilitat de treballar prop de casa per millorar la conciliació familiar, són els trets que destaquen de l'empresa i que empra Pintado, del Sindicat Independent, per explicar per què recomanaria treballar a Mercadona.

"Juguen amb la por i la dependència que tenen de l'empresa. Cal guardar silenci", sentència Eva María, que fa més de 20 anys que treballa en la companyia. Juana és molt taxativa: "Si ixes del model, saps el que hi ha; ara sé què volien dir quan parlaven de Mercadona com una secta".

UN CENTRE DEL MÓN DESÈRTIC

ESTEVE VALLS

La gran superfície comercial de l'estació del TGV de Perpinyà registra una ocupació de tan sols un 15% de les botigues

Perpinyà va estrenar al desembre de 2013 la connexió ferroviària directa amb alta velocitat cap a l'Estat espanyol. Aquest nou enllaç situa la capital del Rosselló a tan sols 1 hora i 19 minuts de Barcelona. Tanmateix, les dificultats del centre comercial El Centre del Món, inaugurat el 2010 i ubicat a la mateixa estació del TGV, il·lustren el difícil encaix del nord amb el sud i una certa desorientació de la zona. Aquest gran espai, de 45.000 metres quadrats i construït per la promotora barcelonina Metrovacesa, presenta un aspecte gairebé desèrtic, amb tan sols un 15% de les botigues ocupades. El Centre del Món ha tingut tres directors en quatre anys i segueix sense perfilar una proposta pròpia. Una clau de futur passaria per trencar la dinàmica tradicional —que mira cap a París— i obrir-se cap al sud.

La nova fesomia de Perpinyà, modelada per l'anelhada connexió a Barcelona a través de l'alta velocitat, és un *work in progress* d'encerts reconeguts i determinats fracassos. Com a punt neuràlgic de la ciutat d'ara i de demà, el centre comercial i de negocis El Centre del Món, adossat a la flamant estació on els TGV freguen els AVE, no acaba de trobar el ritme. Aquest espai, amb una superfície total de 45.077 metres quadrats, treu el nom d'una facècia de Salvador Dalí, que el 1963 va declarar que l'estació —ara vella— de Perpinyà era el “centre de l'univers”, abans de repetir la broma el 1965, en una visita amb tren i cotxe de cavalls. L'ampli ressò mediàtic francès d'aquell *happening* va promoure Perpinyà a tot França, on l'estrafolària declaració daliniana, que va ser pronunciada en francès, es coneix més que a Figueres o a Girona.

El nou centre, amb tons blaus, grocs i taronja, en un entorn urbà més aviat clàssic, és una nau gegantina, de 350 metres de llarg i 45 d'amplada. Està ubicat en un sòl públic que ocupava des del 1944 l'estació frigorífica de la Societat de Transports i Emmagatzematge Frigorífics (STEF), filial de l'SNCF, la companyia pública de ferrocarrils francesa. Aquesta zona havia acabat convertint-se en un descampat urbà, i amb la construcció del nou centre ha viscut la metamorfosi més important de la ciutat des dels anys seixanta. La ubicació geogràfica del projecte resulta cabdal per entendre la seva manca de projecció: està adossat a l'estació històrica, inaugurada el 1858 fora del centre de la ciutat, en un sector aleshores aïllat, a un quilòmetre del Castellet. De fet, aquest Centre del Món que ha de polaritzar un segon centre de la ciutat de 35 hectàrees no obeeix els hàbits comuns, perquè està encarat cap al Canigó i no cap a la mar, al revés de l'àrea urbana. A l'Estat francès, a més, els barris pròxims a les estacions tenen sovint fama de ser zones de trànsit amb punts d'inseguretat: pel que fa a la capital del Rosselló, cal tenir en compte especialment els anomenats “crims de l'estació de Perpinyà”, una sèrie d'informacions conegudes a tot França —i desconegudes al sud de l'Albera— que fan referència a un seguit de successos macabres ocorreguts entre el 1995 i el 2001. L'imaginari més comú situa, per tant, el centre darrere de la ciutat, al barri de Sant Iscle, on l'ambient més de poble voreja ara una modernitat que s'apropa a la del districte tecnològic barceloní 22@.

Aglutinant adversitats

El Centre del Món va obrir les portes al desembre de 2010, tot just 10 dies abans de l'estrena del tram d'alta velocitat de 44 quilòmetres que uneix Perpinyà i Figueres. L'aixopluga la vidriera fotovoltaica, que permet autosuficiència energètica. El projec-

te inclou un aparcament de 969 places i dues plantes de 55 locals comercials, que en aquests moments són ocupats tan sols en un 15%, després d'haver assolit un 35% el 2012. L'espai va ser concebut per Jos Galán, president del gabinet barceloní L35 Arquitectos, que també ha projectat

**EL CENTRE DEL MÓN
VA SER INAUGURAT
EL 2010 I JA HA TINGUT
TRES DIRECTORS**

EL PROJECTE HA COSTAT 107 MILIONS I HA ESTAT IMPULSAT PER LA PROMOTORA METROVACESA

el futur Estadi Santiago Bernabéu, de Madrid. La implementació ha anat a càrrec de l'empresa catalana Sacresa, propietat del Grup Sanahuja. No obstant això, el 2007 el va recuperar la promotora Metrovacesa, controlada en un 80% pels Sanahuja. A Perpinyà no ha transcendit en excés la notícia de la condemna aplicada

per la Comissió Nacional del Mercat de Valors espanyola als Sanahuja i a Sacresa, al desembre de 2013, per manipular entre 200.000 i 450.000 euros d'accions de Metrovacesa, el 2008. Tampoc no ha traspuat la multa de 210.000 euros imposada el 2011 al principal accionista de Metrovacesa, Román Sanahuja Pons.

Metrovacesa inverteix 2 milions cada any en despeses de funcionament i de promoció, sense resultats gaire exitosos. Les crítiques al nou projecte han arribat fins a l'Ajuntament de la capital del Rosselló. L'alcalde de la ciutat, Jean-Marc Pujol, argumenta que El Centre del Món "és una obra que hem assolit per part d'un inversor privat, que ha proporcionat 107 milions d'euros. No hi entra ni un euro de diner públic". Els veïns dels dos barris, de l'estació convencional i de Sant Iscle, ara ajuntats pel mateix centre, no acaben de trobar interès als serveis comercials que ofereix l'espai, ja àmpliament disponibles a la perifèria de la ciutat. Cal tenir en compte que la Catalunya del Nord supera els 0,7 milions de metres quadrats destinats a supermercats convencionals i especialitzats, un rècord de densitat en l'àmbit de l'Estat francès destacat per la Cambra de Comerç i Indústria del Llenguadoc-Rosselló.

La inestabilitat marca la pell del projecte perpinyanenc, on s'havien d'incorporar, segons el pla inicial, els 1.000 agents de la delegació de l'Estat a Perpinyà, la *Préfecture*, repartits en 10.000 metres quadrats d'oficines. Enfront de l'edifici, a la part nord, es perfilava construir-hi els nous Jutjats de Perpinyà, però finalment l'Administració de justícia ha optat per remodelar les instal·lacions històriques del centre de la ciutat, amb el suport de l'Ajuntament. Es planejava edificar 1.700 habitatges en el barri Sant Iscle, i l'alta velocitat havia de ser realitat el 2009, però s'ha fet esperar gairebé quatre anys, amb desoris variats i verdaderes fallides comercials.

Un director especialista de la gestió de crisis

A aquest context, s'hi afegeix el fet que El Centre del Món ha tingut tres directors en tres anys. El primer a ocupar-se'n, al febrer de 2011, va ser Gilles Devendeville, antic director d'implantacions immobiliàries del grup d'hipermercats Auchan. Li va succeir, a partir del març de 2012, Francisco Javier Solé Ibars, que, després de 15 mesos abocat al projecte, va passar a dirigir al juliol de 2013 l'exitós centre Gran Jonquera. El director actual des d'aquella data de 2013 és Robinson Osorio, que es defineix com a "exresponsable de projectes i gestió de crisis a Anglaterra, Espanya, l'Amèrica del Sud i Àfrica". Aquest "parisenc de soca-rel", com destaca el seu equip de comunicació per marcar ruptura amb el seu antecessor, ens remarca primer que "la crisi és mundial" i

que “Metrovacesa va heretar un projecte mal concebut” perquè és “desproporcionat” en una ciutat de 120.000 habitants.

Osorio també critica el “problema de càsting” original, perquè unes grans franquícies de París “no hi tenien res a fer en el barri de l’estació de Perpinyà”. Ell ha optat per botigues de productes locals, per ser “l’aparador de la regió” en l’àmbit alimentari i gastronòmic. L’error en la selecció de la tipologia comercial, també ens el destaca l’alcalde, que es pregunta “què hi fan botigues de roba en una estació”. Malgrat la dificultat, Metrovacesa preveu invertir 1,3 milions d’euros per equipar 2.500 metres quadrats d’oficines modulables, que es comercialitzaran el 2015, i els agents comercials, segons Osorio, “multipliquen els contactes al sud per incitar empresaris a instal·lar-se aquí”. El nou director vol convertir el centre en una “eina de catalanitat, que ensenyi que hi ha productes qualitatius a França”, i aposta per la novetat, fomentant la idea de “pujar a un tren que funciona” i situant-se “en l’àmbit de Catalunya”. Li donen la raó les dades de la primera setmana de funcionament del TGV-AVE entre Barcelona i París, que va suposar la baixada a Perpinyà de 1.641 passatgers d’un total de 8.140, un 20%, mentre que el 80% sobrant es va aturar més amunt.

Estratègia diferent a Carcassona

El nou mapa ferroviari situa la capital nord-catalana en un escenari purament ibèric. No obstant això, els visitants del sud vinguts amb alta velocitat, quan pugin al nord, trobaran a El Centre del Món una botiga de “productes gourmet del sud”, perquè Perpinyà “la Catalana” —com destaca el lema municipal— ho és en relació amb París. Aquest perfil, que sovint ha generat malentesos a la Catalunya “del Sud”, no impedeix voler “vincular-nos amb Barcelona des del punt de vista econòmic i fer un partenariat”, com remarca Osorio, seguint la línia dels actors polítics locals. Tanmateix, tot i el nou mapa de l’alta velocitat, no hi ha prevista cap campanya promocional d’El Centre del Món al sud, com fan Figueres i Girona envers Barcelona, o la *Cité* de Carcassonne cap a Catalunya.

En vincle amb aquest últim exemple, Alain Coste, el director de l’Agència de Desenvolupament Turístic Aude País Càtar, que gestiona la *Cité*, ens confirma la jugada: “Durant sis anys hem posat cartells en el metro de Barcelona, amb un pressupost de 30.000 euros per 15 dies de presència, hem estat al Maremagnum i hem comprat anuncis a RAC 1”. Aquesta estratègia inclou cada hivern paradetes d’informació al Portal de

l’Àngel de Barcelona i, a la primavera de 2014, l’edició d’un suplement de *La Vanguardia* “per 12.000 euros”, perquè “la clientela catalana i sobretot barcelonina és molt present a la ciutat de Carcassona, en pretemporada d’estiu i durant la festa espanyola de la Puríssima”. També, Coste ens avança una estratègia a Madrid a través de “60 empreses turístiques de

**A LA CATALUNYA DEL
NORD HI HA 0,7 MILIONS
DE METRES QUADRATS DE
SUPERMERCATS, RÈCORD A
L’ESTAT FRANCÈS**

Montpeller, Carcassona i Narbona”, amb el suport de l’agència de promoció turística estatal Atout France.

Aquesta estratègia no té equivalent al Rosselló, on no es capitalitza encara activament l’hora i 19 minuts que ofereix l’AVE des de Barcelona. La Réserve Africaine de Sigean, també situada fora de la

Catalunya del Nord, a 45 quilòmetres de Perpinyà, compra abundants espais publicitaris de vora de carreteres principals i secundàries, de Girona a Barcelona, des de fa 15 anys. Amb l’òptica inversa, trobem el cas del centre comercial Gran Jonquera, que no estalvia esforços per promoure’s a Perpinyà i més enllà. Els anuncis sovintejats a la premsa de més tirada i els cartells viaris són habituals, perquè “si no comuniqués el que ets, no existeixes”, ens manifesta la seva cap de màrqueting i comunicació, Lena Mataró. La nova zona impulsada pel Grup Escudero, del mateix municipi de l’Albera, continuarà les campanyes durant diversos anys i ja pot reivindicar la presència d’un “70% de francesos i un 30% de gent de la província de Girona i més enllà”.

JÉRÔME COLL: “ELS CATALANS DEL NORD PENSEM QUE LA PROMOCIÓ AL SUD ES FA SOLA”

“Perpinyà la Catalana” ja és prou

La singular absència de política promocional nord-catalana al sud és un àmbit d’investigació del socioantropòleg Jérôme Coll, que s’atreveix a afirmar que “a la Catalunya del Nord estem tan segurs de ser catalans que ens pensem que la nostra promoció a la Catalunya del Sud és òbvia, es fa per si sola, sense invertir-hi”. Aquesta espera, gairebé passiva, sembla venir condicionada en bona part per la gènesi del concepte turístic de Perpinyà, fruit de la política estatal de la “missió Racine” impulsada el 1960 pel Govern del general De Gaulle. Aquest pla d’orientació econòmica va suposar vendre sol i platja a estiuiejants, en principi únicament francesos del nord. Coll, doctor de l’Escola d’Alts Estudis de Ciències Socials de Marsella, és autor de l’informe *Turistes i visitants sud-catalans a la Catalunya del Nord, una oportunitat de desenvolupament econòmic*, editat el 2009. Hi afegeix: “Enfoquem la promoció a la Catalunya del Sud pensant que tot ja està fet i no cal invertir-hi”, una postura que permet esbrinar una part de la problemàtica d’El Centre del Món.

La publicitat cap al sud, una revolució després de cinc dècades de promoció al nord, també la promou l’associació perpinyanenca Energie TGV, que anticipa els efectes de la nova era ferroviària. El seu president, Claude Auger, ens confessa que és partidari d’una “comunicació eficient i contínua”, perquè la Catalunya del Nord “té elements extraordinaris per atreure gent de l’altre costat de la frontera”. Esmenta les abadies del Conflent, els museus d’art modern de Cotlliure i de Ceret, l’esquí i la platja, el festival de fotoperiodisme Visa pour l’Image i el monumental Teatre de l’Arxipèlag, de Perpinyà, però també els clústers d’empreses d’energies renovables i el mercat immobiliari, “més atractiu a Perpinyà que no a Barcelona”. Insisteix que Perpinyà es troba “en el corredor industrial que vincula Tolosa amb Barcelona” i que cal “fidelitzar la clientela

espanyola; si no, veurem passar trens amb gent que anirà més amunt, cap a París". Ara bé, els TGV i AVE no tindran "ritme de creuer" fins al 2017, segons Auger, que vol accelerar el canvi mental, de moment lent i dolorós al Rosselló. De la seva banda i amb optimisme, Robinson Osorio posa de manifest els actuals "400.000 visitants anuals" d'El Centre del Món i anuncia un futur "lloc ineludible", tot puntualitzant que "és una qüestió de paciència".

AUTOCRÍTICA ALS MOSSOS D'ESQUADRA

VÍCTOR SAURA

Policies i experts en seguretat reclamen, des de dins, una policia catalana més democràtica i respectuosa amb els drets cívics

Càrrecs intermedis dels Mossos d'Esquadra que parlen des de l'anonimat, experts policials d'alt nivell i caps polítics de la seguretat catalana critiquen per primer cop des de dins els comportaments fora de la llei, no ètics o d'abús de poder dels seus companys. Asseguren que aquestes actituds són molt minoritàries, però a la vegada reivindiquen una policia catalana democràtica, respectuosa amb els drets cívics i allunyada dels tics d'altres policies del passat. L'ANUARI MÈDIA.CAT ha tingut accés a un article inèdit d'un mossos d'esquadra que denuncia aquesta passivitat còmplice davant les males pràctiques d'alguns agents i que demana que la policia catalana tingui "vocació de servei" al ciutadà. Alguns d'aquests policies anònims reconeixen que "hi ha poca cultura crítica i la dissidència es viu com una heretgia".

Les males praxis professionals existeixen en una organització per sobre de les 15.000 persones; és una qüestió estadística. Detectar-les, denunciar-les i també redirigir-les cap a bones pràctiques hauria hagut de ser una prioritat organitzativa, una vertadera iniciativa corporativista que hauria enfortit l'organització enfront d'unes individualitats aïllades. En comptes d'això, s'ha mirat cap a un altre costat en tots els nivells de l'organització". Aquest és un fragment d'un article inèdit escrit per un quadre dels Mossos d'Esquadra fa alguns mesos, arran de la polèmica per la detenció i mort de Juan Andrés Benítez al Raval. L'autor lamentava que els Mossos estiguessin caient en els mateixos tics que la resta de les forces de seguretat, quan "ho havíem tingut tot de cara per fer una policia diferent, no érem esclaus de la història ni de cap dinàmica viciada".

L'article continuava així: "Ja s'ha fet fosc al Cos dels Mossos d'Esquadra, ja és tard. La policia de Catalunya està instal·lada davant de la societat en lloc de ser al seu costat... i no hi ha marxa enrere! L'oportunitat s'esvaeix; tenim una organització amb un immens capital humà però sense valors col·lectius ni vocació de servei. Davant les crítiques ens defensem, i fem cosa de tots actuacions individuals que tenen resultats esfereïdors [...] per lamentables que siguin, per molt injustificables que s'evidenciïn... Ens defensem, ens blindem i, el que és més greu, no fem res internament perquè tots som companys i existeix el temor que «algun dia em pot passar a mi»". L'article no va veure mai la llum perquè l'entorn del seu autor el va frenar.

El virus de *l'aquell podria ser jo* explica en part la cultura del tancament de files, i la forta pressió que la majoria dels sindicats policials exerceixen sobre el responsable polític que doni credibilitat a una denúncia de mala praxi. Pels Mossos, *l'aquell* és sempre un presumpte innocent. "A priori, s'intenta justificar el paper d'un company perquè no pots creure que un policia actuï perjudicant conscientment i voluntàriament un ciutadà", apunta Jordi Samsó, intendent de policia local i director general de Seguretat Ciutadana en temps de la consellera Montserrat Tura, "però també demanen que tota la veritat aflori als tribunals, als quals atribueixen una major imparcialitat que als mitjans de comunicació".

Com la resta dels policies entrevistats, Samsó entén que als agents "els preocupa la seguretat física en les seves intervencions, però també, i molt, la seguretat jurídica", i

està convençut que "cap no vol riscos innecessaris per actuacions fora de la llei". Però, segons reconeix ell mateix, hi ha excepcions. "Jo despatxava cada quinze dies amb Afers Interns i signava unes quantes sancions pel que considerava que eren excessos o males pràctiques –diu–. Alguns mossos sancionats em van portar al contenciós i fins i tot vaig perdre algun judici. Em vaig poder equivocar, però considero que no s'ha de ser ni dur ni tou: s'ha de ser just i sancionar allò que s'ho mereix".

**LA MAJOR PART D'AGENTS
INVESTIGATS PER AFERS
INTERNS PER UN CAS DE
MALA PRAXI HO SÓN ARRAN
DE LA DENÚNCIA D'UN
COMPANY, PERÒ LA XIFRA
NO ES CONEIX PERQUÈ ÉS
MATÈRIA RESERVADA**

La xifra anual d'agents dels Mossos d'Esquadra investigats o expedientats per haver incorregut en un cas de mala praxi és matèria reservada. No es fa pública i, per tant, es desconeix si puja o baixa, malgrat que aquest podria ser un indicador de qualitat democràtica. La major part dels mossos expedientats ho són arran de la denúncia d'un company, policia com ell, que no està d'acord amb un determinat excés del seu col·lega. Afirmer els Mossos que cap altre cos policial de l'Estat no és tan estricte amb el règim disciplinari; però, si això és cert, no es visualitza perquè, de portes enfora, la consigna és tancar files.

Entorn (mediàtic) hostil

Un comandament, que demana anonimat a l'ANUARI MÈDIA.CAT i que és conegut al cos pel fet de tenir una ideologia d'esquerres, explica que "un missatge contundent d'intolerància davant d'una mala praxi no hauria d'estar renyit amb la prudència, que és no avançar-se ni a condemnar ni a avalar cap actuació fins a tenir-ne tota la informació". Però titubejar, segons ell, també és donar armes als qui, suposa ell, busquen minar la moral del cos. Aquest càrrec intermedi admet que "hi ha poca cultura crítica i la dissidència es viu com una heretgia", però a la vegada pensa que "el corporativisme mal entès s'alimenta sobretot dels atacs sistemàtics mal fonamentats".

Un altre quadre de la policia catalana, que col·labora habitualment amb el Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya (CEEC), el *think tank* sobre temes de seguretat que presideix Miquel Sellarès, culpa d'aquest corporativisme el fet que alguns agents imputats després han estat absolts per l'Administració o pels jutjats: "En situacions d'agressivitat –manifestacions o detencions violentes– és difícil mesurar fins a quin punt un comportament en un moment determinat ha estat el millor. Els mitjans de comunicació són molt receptius a aquest tipus de notícies. Jo mateix m'he trobat amb una denúncia per maltractaments que va sortir en titulars. El judici va arribar dos anys més tard, però que vaig ser absolt ja no ho va publicar ningú. En un entorn hostil com aquest, molts agents tendeixen a aixoplugar-se col·lectivament".

La tesi de bona part dels policies consultats és que hi ha denúncies per abusos certes i denúncies falses, i que la premsa tendeix a no fer gaires distincions. Al final, consideren, els presumptes excessos d'uns mossos es converteixen en els excessos *dels* Mossos. Aquest és el caldo on es conreen els anticossos del corporativisme policial, que entén la informació crítica com una campanya de desprestigi.

El braç executor

El col·laborador del Centre d'Estudis Estratègics també opina que "en general, les actuacions són correctes, si bé, de casos aïllats, se'n donaran sempre" i alerta que els policies són "un simple braç executor del poder". Segons ell, "centrar-se només en la nostra actuació és fer un favor a les elits dirigents". El seu raonament és que "les manifestacions i les protestes al carrer són contra l'ordre establert, contra les elits, que per defensar-se usen una capa de població d'estrat baix-mitjà (per ser mosso, només cal el graduat escolar i tenir 18 anys) a la qual han atorgat el grau d'agents de l'autoritat i

paguen bastant bé per fer una tasca ingrata". Tal com publica anualment la Generalitat, el sou del mosso d'esquadra de la categoria més baixa ascendeix a 2.419 euros mensuals, mentre que el d'un sergent supera els 3.000 euros i el d'un inspector arriba als 4.000 euros mensuals. Segons el seu parer, caldria demanar explicacions als polítics i al poder empresarial, i no als Mossos: "Són les elits –insisteix– les culpables que la policia dispari trets de bales de goma contra la multitud! Qui va ordenar desallotjar la plaça de Catalunya va ser el conseller Felip Puig, no el comissari dels Mossos de Barcelona o el cap de la Brimo!".

El comandament conegut per ser d'esquerres, en canvi, opina que "els agents que s'extralimiten, que n'hi ha, no ho fan seguint instruccions superiors o perquè els vagi la marxa, sinó per mancances pròpies. Segurament no tenen el perfil per encarar algunes situacions d'estrès o la maduresa per mitjançar en conflictes particulars". Explica que dins del cos hi ha especialitats que requereixen perfils diferents i que, per tant, "és important que cada policia trobi el lloc adient". Com altres experts, aquest policia atribueix molts dels mals intrínsecs dels Mossos d'Esquadra a les pressions amb què se'n va fer el desplegament.

Seguidisme polític

No ho veu exactament igual el magistrat Carlos González Zorrilla, que entre els anys 2006 i 2010 va ser director de l'Escola de Policia. Al llibre publicat l'any passat *¿Quién controla a los controladores?*, sosté que el corporativisme policial s'ha imposat al control polític, i com a exemples posa la incapacitat de fer complir les normes que han dictat (com dur el número d'identificació personal en un lloc visible), l'arbitrarietat amb què es concedeixen indults a condemnats per abusos (al maig de 2013, el Grup d'Estudis de Política Criminal va proposar, sense èxit, una modificació de la normativa que regula els indults), o la rebel·lió contra el Codi ètic i l'òrgan de nova creació que el va redactar en temps del conseller Joan Saura. Tot i no tenir capacitat sancionadora, el Comitè d'Ètica "va ser vist per una part important del cos policial com una ingerència intolerable en la seva tasca i un signe de desconfiança incompatible amb la seva abnegada i generosa entrega al servei públic", ironitza l'autor. Una de les primeres mesures del conseller Puig quan el 2011 va prendre el relleu a Saura va ser fulminar el Codi ètic;

tot seguit van dimitir la major part dels membres del Comitè d'Ètica, i aquest no s'ha reactivat fins al febrer de 2014, sota el conseller Espadaler i amb una composició renovada. Els sindicats policials l'han rebut ara amb menys escarafalls, però amb idèntic escepticisme.

González Zorrilla assegura categòric que la major part del cos actua amb ètica, però apunta que la "solidaritat intergrup" i el "seguidisme" dels polítics acaben

EL MAGISTRAT CARLOS GONZÁLEZ, EXDIRECTOR DE L'ESCOLA DE POLICIA DE CATALUNYA, CREU QUE EL CORPORATIVISME S'HA ACABAT IMPOSANT AL CONTROL POLÍTIC

provocant que “l’activitat policial no es regeixi per criteris clars, decidits pel Govern i pel Parlament, sinó, a la pràctica, per un embull d’instruccions internes, protocols i procediments normalitzats de treball, normes desconegudes pel públic que converteixen la tasca de control de l’activitat policial en quelcom de pràcticament impossible”.

Les estadístiques de la conselleria d’Interior podrien ajudar al rendiment de comptes, hi afegeix, però són poc útils perquè es fixen més en l’activitat infracto-

ra que en la policial. Escriu el magistrat que amb unes altres estadístiques es podria saber el nombre d’identificacions que es fan i el perfil ètnic de les persones identificades, o quantes són traslladades a comissaries, o amb quina freqüència fa falta l’ús de la força física o d’una arma de foc, per citar alguns exemples, però en comptes d’això ens parlen de l’evolució de la delinqüència, de la percepció ciutadana en matèria de seguretat o de la valoració social dels diferents cossos policials.

A l’*Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya*, edició 2013, els Mossos van obtenir una puntuació de 6,9 sobre 10, una dada que podria matisar la suposada mala imatge de la policia catalana. Els resultats d’aquest sondeig revelen també que la ciutadania demana més “mà dura” en casos de treball sexual al carrer o de sorolls a la nit que en “manifestacions que pertorben la normalitat”.

L’ordre públic

“L’ordre públic és extraordinàriament complicat”, admet Jordi Samsó: “A mi em va tocar dirigir els Mossos quan el Barça va guanyar la Champions de Rijkaard. Es van concentrar 125.000 persones a Canaletes; alguns manifestants van començar a trencar aparadors i saquejar botigues, i vam fer uns 100 detinguts. Però, malgrat les demandes, no vaig ordenar carregar perquè no volia una allau humana amb víctimes: era ple de pares amb criatures! Ho vaig explicar, però les crítiques van ser ferotges”.

De totes les espècies de policia, l’antiavalots és la que té més mala premsa, perquè la seva intervenció és generalment violenta. “Molt poques de les 10.000 manifestacions anuals acaben en batusses. En aquest context, potser hi ha agents que van al límit, però costa de creure que algú vagi predisposat a oprimir manifestants”, opina el col·laborador del Centre d’Estudis Estratègics. Jordi Samsó hi coincideix. Per l’exdirector general de Seguretat Ciutadana, “els antiavalots estan formats per mantenir el control en situacions extremes, mentre els insulten, els escupen i els llancen pintura; una altra cosa és que al mig d’una manifestació no comunicada i sense servei de seguretat, amb manifestants que aprofiten l’anonimat per danyar persones i béns, se’ls demani l’impossible, que és destriar els bons dels dolents, i que actuïn quirúrgicament deixant a

SEGONS L’EXDIRECTOR GENERAL JORDI SAMSÓ, QUAN ELS ANTI-AVALOTS REBEN L’ORDRE DE CARREGAR “NO HI HA MANERA HUMANA QUE PUGUIN DIFERENCIAR ELS MANIFESTANTS PACÍFICS DELS VIOLENTS”

la seva esquena gent que els pot agredir; quan una manifestació esdevé violenta, els ciutadans pacífics han de separar-se'n i aïllar els violents”.

Eradicar el corporativisme

La pregunta és: si, segons les fonts policials consultades, la majoria obra correctament i només una minoria no ho fa, per què no és possible aïllar els policies violents? “El corporativisme és consubstancial a qualsevol cos policial –opina l'exfiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya José María Mena–, però és un deure dels polítics establir criteris d'intransigència absoluta amb els excessos, que generalment són delictes”. En els casos de violència sobre els detinguts, Mena estén aquesta exigència “als jutges, als metges forenses i al personal sanitari dels centres on són traslladats els lesionats, ja que de vegades cedeixen a la conveniència d'evitar incomoditats posteriors”.

Joan Boada, que va ser número dos d'Interior amb Saura, hi afegeix que “el més còmode per a un polític és ser condescendent; ho hem vist amb el cas de Ceuta. Nosaltres no vam actuar així; la policia és una institució fonamental per a la democràcia, i una mala praxi individual s'ha de denunciar, entre altres raons, per no embrutar la imatge del col·lectiu”. La mesura que va aixecar més polseguera en els temps d'ICV a Interior va ser la generalització de les càmeres de vigilància a les comissaries de policia. Molts agents les van rebre com una ofensa a la seva professionalitat, en part perquè es van estendre com a reacció a l'escàndol de les pallisses a la de les Corts. Ara les càmeres són vistes com una garantia de treball i alguns les voldrien també a l'interior dels cotxes patrulla. José María Mena adverteix, però, que “les càmeres són compatibles amb l'existència d'*espais negres* aptes per a il·legalitats; la seva prevenció és gairebé impossible i, per tant, la seva repressió ha de ser severa i ha d'anar acompanyada d'un rebuig polític que contribueixi a provocar el rebuig corporatiu”.

Boada reconeix que ell va forçar que la denúncia per suposats maltractaments a les Corts sortís a la llum malgrat l'oposició dels comandaments i de Joan Delort, l'exsecretari de Seguretat Pública. Amb el retorn convergent al poder, Delort va fer unes explosives declaracions a *El Punt Avui*: (“Hi ha qui va voler presentar el servei públic de policia com una mena de caverna de malfactors i torturadors”), donant la raó a la tesi, àmplia-

ment propagada, segons la qual els ecosocialistes no podien dirigir Interior perquè eren més amics dels *okupes* que de l'ordre (tot i que el moviment *okupa* pensa just tot el contrari). El conseller Puig ja havia proclamat que, per posar fi a la suposada impunitat antisistema, s'arribaria “fins al límit de la llei i una mica més enllà”.

Si la relació entre la direcció política i la cúpula policial mai no és fàcil, la malifiança recíproca va ser especialment aguda en els temps d'ICV. Boada recorda que “al-

**LA REPRESÀLIA A UN
MEMBRE DEL COS QUE
SURT DEL GUIÓ ÉS TAN
FÀCIL COM “ENVIAR-LO A
LA QUINTA FORÇA QUAN
PUJA A L'ESCALAFÓ”, DIU
JOAN BOADA, EXNÚMERO
DOS D'INTERIOR**

guns comandaments s'apunyalaven entre ells, filtrant notícies per perjudicar un company o un polític; el comissari portaveu Capell n'era el rei, i la gent progressista del cos que donava suport al que fèiem era sistemàticament bandejada". En una organització jerarquitzada, explica, la represàlia "és tan fàcil com enviar-te al costat de casa o a la quinta punyeta cada cop que pugues a l'escalafó, que és quan et poden traslladar".

I per això aquell mosso abatut pel pessimisme que escrivia l'article citat a l'inici d'aquest reportatge sobre l'oportunitat perduda de fer una policia diferent va seguir el consell dels seus amics. I va desar les seves reflexions al calaix.

FIGARÓ, EL 'PORTO ALEGRE' CATALÀ

ALLOSA AJANOVIC

El poble del Vallès Oriental practica des de fa deu anys la democràcia participativa i sotmet un 18% del seu pressupost a votació dels veïns

El 2013 va estar marcat per reivindicacions que demanaven una democràcia més participativa. A Figaró-Montmany, un poble del Vallès Oriental, això és una realitat des de fa més d'una dècada. Des de l'arribada de la Candidatura Activa del Figaró a l'alcaldia, l'any 2003, la participació ciutadana és l'eix vertebrador de les polítiques municipals. Seguint l'exemple de la ciutat brasilera de Porto Alegre, ha arribat a sotmetre un 18% del pressupost a la voluntat dels seus veïns i aconsegueix mitjanes de participació en les seves consultes d'un 30%. El poble ha remunicipalitzat l'aigua, contra corrent de la política de privatitzacions de l'Ajuntament de Barcelona o de la Generalitat. La crisi els ha obligat a aturar-se i reinventar el seu model durant l'últim any. Ara, però, la reforma de les administracions locals del Govern espanyol amenaça d'engegar a rodar el seu model.

Figaró-Montmany és un municipi que, fent de frontissa entre el Vallès Oriental i Osona, s'aixeca a tocar de l'autovia C-17. El fet de tenir estació de tren pròpia l'ha fet molt atractiu per a aquells que treballen a Barcelona però volen viure fora de la gran ciutat. El poble destaca, a més, pel seu privilegiat entorn natural, a la falda del Montseny. Tot això, però, no fa del Figaró, com se l'anomena popularment, una localitat diferent de la resta de les viles del voltant. Figaró és especial perquè, després de ja fa gairebé 10 anys de gestió dels recursos municipals de manera compartida, s'ha convertit en una mena de Porto Alegre català. L'Ajuntament i els veïns estan construint amb èxit un model propi de democràcia directa lluny dels focus mediàtics.

Tot va començar amb la votació dels primers pressupostos participatius, l'any 2005. El nou parc, la instal·lació d'una xarxa oberta d'Internet sense fils o l'arranjament de la piscina municipal han estat algunes de les propostes realitzades després que els seus veïns les votessin en una consulta. Però Figaró no és ni el primer ni l'únic lloc que sotmet una part del pressupost a la voluntat dels seus habitants. Arenys de Mar, Callús, Parets del Vallès, Santa Cristina d'Aro, Terrassa o Vilafranca del Penedès en són alguns dels exemples. Altres municipis catalans estan sospesant entrar a aquest grup, encara reduït.

La idea d'obrir els pressupostos a la voluntat popular no és nova, sinó que beu de l'experiència del municipalisme llatinoamericà, en especial del Brasil. La ciutat pionera, convertida en símbol d'una nova democràcia, va ser Porto Alegre. L'any 1989, amb l'arribada al poder del Partit dels Treballadors, es va optar per aquesta fórmula a causa dels pocs recursos i de les moltes necessitats de la població. Calia fer una llista de prioritats, i el partit de Lula da Silva va considerar que el més just era que l'elaboressin els qui se n'havien de beneficiar. Tot i partir d'aquest referent, a Catalunya l'ús d'aquest mètode de gestió respon més a una qüestió de regeneració política. La major part dels municipis que el van adoptar van fer-ho durant la legislatura 2003-2007, amb la victòria de forces d'esquerres i en ple creixement econòmic.

L'experiència de Figaró, amb els seus 1.100 habitants, ha estat la que més interès ha suscitat al món acadèmic. La seva mitjana de participació de més d'un 30% del cens és l'enveja de molts consistoris, on arribar a un 10% ja es considera una gran fita. Segons un estudi de la Generalitat de Catalunya sobre pressupostos participatius a Catalunya

el 2011, a Figaró hi va votar un 22,3% dels habitants (un 30% del cens, que inclou majors de 16 anys i estrangers), mentre que a Arenys de Mar i a Parets del Vallès, els dos llocs següents del rànking, la participació només va arribar a un 4,5% i a un 4,1% respectivament. Una xifra que, a més, resulta sorprenent si en fem una comparació amb unes eleccions: l'any 2010, un 32,4% dels electors va votar en

**LA IDEA D'OBRIRELS
PRESSUPOSTOS A LA
VOLUNTAT POPULAR
BEU DE L'EXPERIÈNCIA
DEL MUNICIPALISME
LLATINOAMERICÀ**

els pressupostos participatius, mentre que un any abans, en les eleccions europees, al poble va anar a votar un 37,3%. El resultat és sorprenent perquè les preguntes que es fan en la consulta són d'una certa complexitat: no es tracta de votar-hi "sí" o "no", sinó d'escollir-hi un total de 10 propostes entre una llista de 50 a 69.

Malgrat que la participació ha baixat una mica en l'última edició "per manca d'efectius tècnics per incentivar el vot", l'alcalde actual de Figaró, Lluç Pelàez, està orgullós de les dades d'implicació dels veïns en les consultes. El seu partit, la Candidatura Activa del Figaró (CAF), ha estat qui ha bastit el projecte des que arribà a l'alcaldia el 2003. Pelàez governa amb majoria absoluta des del 2011. Just després de guanyar, va posar el seu programa electoral a debat amb els veïns per elaborar conjuntament el Pla d'acció municipal (PAM), un document que recull les grans inversions del quadrienni. Assegura que la part positiva de la participació ciutadana és aquesta: que també és exigent amb els governants. "Cal comprometre's amb els resultats, i, encara que no hi estiguis d'acord, has de complir el que la gent decideix". Per això, l'Ajuntament va haver de contractar més personal de vigilància, tot i que l'equip de govern considerés que per tenir més seguretat el que calia era "fomentar la cohesió social i la convivència".

Figaró-Montmany també és un cas especial pel que fa a la part del pressupost sotmesa a votació. Segons un estudi encarregat a la Diputació de Barcelona, el municipi vallesà és el que permet decidir sobre una major part dels comptes: un 17,55%, més de 10 vegades més que el segon, Sant Boi de Llobregat, amb un 1,46%. La mitjana de les set edicions puja fins a un 8,20% de la despesa; però, si hi sumem les grans inversions del PAM, que també són participades, la xifra arriba a un 12,37%. "És obvi que els sous que té el personal o les despeses en electricitat o aigua són intocables", argumenta l'alcalde per destacar que aquest percentatge és una gran part dels diners dels quals l'Ajuntament pot disposar realment.

La impossibilitat d'executar a temps les mesures escollides en les últimes dues edicions (2011 i 2012) per la falta de subvencions ha portat a suspendre els pressupostos participatius per a l'any 2013 per fer tot el que tenen endarrerit. Tanmateix, aprofitaran aquest *impasse* per avaluar i redefinir el mètode. El mètode impulsat per la CAF va ser dissenyat a consciència i va sorgir per donar resposta a una política local d'immobilisme i de tancament. "Es va iniciar tot un programa pilot pioner en participació ciutadana", diu Pelàez, que inclou la creació d'una Comissió Permanent de Participació Ciutadana (CPPC) formada per representants de tots els partits, ciutadans i entitats, i que coordina i regula els altres mètodes de participació, com la consulta del canvi de nom del municipi, on va guanyar el "no" després d'un 41,39% de participació.

Per tota aquesta complexitat teòrica i pels bons resultats, el de Figaró és el cas "més interessant de Catalunya d'aplicació pràctica de la radicalitat democràtica". Així ho creu

EL MUNICIPI VALLESÀ ÉS EL QUE PERMET DECIDIR SOBRE UNA MAJOR PART DELS COMPTES: UN 17,55%, MÉS DE 10 VEGADES MÉS QUE EL SEGON

Mauro Castro, un dels autors de l'estudi que la gestora política i social Sòcol ha fet, per encàrrec de la Diputació de Barcelona, per estudiar la viabilitat dels pressupostos participatius a Figaró. L'estudi assegura que, després de set edicions, aquest mecanisme ha esdevingut "patrimoni del poble". Fins i tot l'oposició, que en les dues primeres legislatures de la CAF hi era contrària, defensa ara que el que cal és millorar-los. Albert del Amor, líder de l'únic partit de l'oposició amb representació (Figaró Progrés-Partit dels Socialistes de Catalunya), creu que "cal explicar també el que no es pot fer, ja que, quan hi ha pocs recursos, s'han d'abandonar les propostes inviables". A més, coincideix amb l'informe en el fet que els pressupostos participatius se centren massa en la votació i massa poc en la fase de propostes. Segons Del Amor, "cal fomentar el debat, l'opinió i la proposta per part dels col·lectius ciutadans i de les entitats" abans de votar. Aquesta fase prèvia de propostes, al principi oberta als ciutadans, s'ha anat restringint als òrgans participatius; és per això que han caigut de 150 el 2005 a 49 el 2010.

Per impulsar i mantenir un canvi tan radical, ha estat bàsica la coherència de totes les accions municipals. Amb aquest objectiu, no s'accepten propostes que generin exclusió social o un impacte negatiu en el medi ambient. A més, Figaró adopta el sistema de ponderació de Porto Alegre. Els vots, que compten un 65%, es combinen amb un 25% de valor afegit per les propostes que responguin coherentment a la planificació estratègica i un 10% que premia les necessitats bàsiques. Altres municipis han mirat de buscar la inspiració en Figaró, però la idea massa estesa que en grans ciutats no funcionaria tira molts ajuntaments enrere. "És cert que l'assemblea és més fàcil en un lloc petit, però avui en dia no és ja una qüestió de límits tècnics", assegura Castro, que posa els exemples que van de Nova York a Rosario per negar el que qualifica de "fal·làcia". Per ell, es tracta d'una qüestió de "voluntat política", i no pas tècnica, ja que els mitjans que dona la xarxa per vehicular les votacions la fan més accessible i barata que mai, trencant el mite que la democràcia és cara.

La política, un joc de nens

Les urnes, la política i les decisions vinculants són un terreny normalment vedat als menors d'edat. De fet, és complicat trobar una cosa més allunyada dels jocs i de la des preocupació dels infants. Però els nens de l'Escola Montmany tampoc no encaixen en la normalitat. Seva és la responsabilitat de decidir, cada any, a què es destinen 8.000 euros procedents de les arques del poble. "És un experiment que no hi ha ningú que

no trobi interessant", assegura Castro, "i que, a més, és pioner". Amb uns 50 votants anuals –tots els nens i nenes de P5 a sisè–, és un procediment molt exigent per a l'escola. El fet de veure que els resultats han estat molt satisfactoris, sobretot veient l'evolució en la mentalitat dels alumnes, anima els mestres. "El primer any demanaven fer coses per a nens, i es van gastar

**ELS NENS TENEN
LA RESPONSABILITAT
DE DECIDIR, CADA ANY,
A QUÈ ES DESTINEN 8.000
EUROS DEL PRESSUPOST**

tots els diners a fer una Fira de Nadal. Més endavant, han anat sortint propostes amb impacte en l'àmbit del poble", explica l'alcalde. És amb aquesta consciència de comunitat que els nens van començar a parlar d'inversions que es queden i no pas de consum puntual, com una pista de skate o fer millores al pati de l'escola. Fins i tot han arribat a organitzar partits polítics i una campanya electoral, amb propostes concretes, per permetre als nens "amarar-se de cultura democràtica".

L'ANY 2013 ES VA DECIDIR CONGELAR LES TARIFES DE L'AIGUA PER ESTUDIAR COM FER UN NOU SISTEMA TARIFARI PER PATRONS DE CONSUM

Si això fos poc, els nens també participen en els pressupostos "per a adults". A través del quadern familiar, una llibret il·lustrat d'aspecte infantil, s'intenta que els nens ajudin a decidir les necessitats de Figaró. La idea és que se l'enduguin a casa i, juntament amb la família, identifiquin mancances i es conscienciïn dels serveis que dona el poble. Així "es potencia el debat de política local a les famílies de manera distreta", assegura Castro, al mateix temps que s'aporta informació interessant perquè sobretot la gent que té Figaró com a ciutat dormitori "faci poble". De 28 quaderns, amb 67 participants sumant-hi els familiars, l'any 2005, s'ha passat a 43 quaderns (gairebé un per nen), que, en total, fan participar-hi 137 persones. Amb tanta implicació entre els més joves, el drama és ara el dels d'edat compresa entre 12 i 16 anys, que són els únics que no hi poden participar.

L'aigua torna a ser del poble

Un 98% del terme municipal es troba en zona protegida, i és allà, al Parc Natural del Montseny, per on passa la riera de Vallcàrquera, que proveeix des de sempre els veïns de Figaró. La gestió de l'aigua i les irregularitats en la privatització progressiva del sector han estat el centre de moltes lluites reivindicatives, amb el paradigma de la polèmica d'Aiguës Ter Llobregat. A Figaró va ser gestionada fins a 2009 per l'empresa privada CASSA. Va ser llavors quan l'Ajuntament es va llançar cap a una operació sense gaires precedents a Catalunya: la remunicipalització de la gestió de l'aigua.

L'alcalde explica l'operació denunciant que van voler trencar amb un cercle viciós que es dona en molts municipis. "Les concessions poden ser de 5 o 10 anys, però el finançament és a 20 anys de vista; per això, quan s'acaba la concessió, estàs gairebé obligat a atorgar-la a la mateixa empresa, perquè li hauràs de seguir pagant". Les deficiències en la gestió i el poc compromís de la companyia en el cabal ecològic de la riera van fer que s'hi decidissin. Ara l'Ajuntament forma part del CONGIAC, un consorci que agrupa una sèrie de municipis catalans que encara mantenen la gestió de l'aigua, com Manresa o Reus. Des de llavors, és el consistori, amb l'assessorament d'Aiguës de Mataró, qui decideix què i com cal gestionar la xarxa d'aigua. Per posar al dia la xarxa i adaptar-se als requisits del CONGIAC, va caler una pujada progressiva i forta del preu

de l'aigua. L'any 2013, però, es va decidir congelar les tarifes els tres anys següents. Durant aquest temps, s'analitzaran les dades per tal d'establir un nou sistema tarifari "per patrons de consum amb un biaix social", segons l'alcalde. No és el mateix una casa amb un consum regular que una altra on a l'estiu es gasta molta més aigua regant la gespa i omplint piscines.

Segons dades de l'Agència Catalana de l'Aigua, només un 25,5% dels municipis de 1.000 a 5.000 habitants gestionen l'aigua ells mateixos, mentre que en un 55,9% ho fan les empreses privades. Però Figaró no està sol: segons la plataforma Aigua és Vida, també Alfés, Arenys de Munt, Viver i Serrateix, Carme i Vilalba Sasserra han remunicipalitzat l'aigua. Són cada cop més els ajuntaments que aprofiten la fi de la concessió per tornar a la gestió pública, per evitar els abusos tarifaris o l'abandonament al qual a vegades els sotmeten les grans companyies privades del sector.

Amenaça de reforma

A propòsit d'això, els pobles encaren el futur amb inseguretat creixent. La reforma de les administracions locals del Govern de Mariano Rajoy té com a suposat *leitmotiv* la racionalització de l'Administració pública. A la pràctica, però, els municipis de menys de 5.000 habitants –un 80% dels catalans– podrien desaparèixer *de facto*. D'això precisament es queixa Lluc Pelàez: "Que els municipis no tinguin competències ni capacitat de fer coses: aquest és el mosaic ideològic que volen imposar, ja que donar-nos poder va en contra del bipartidisme i de la concentració de poder polític". Segons l'Associació Catalana de Municipis, els serveis prestats pels municipis s'hauran de cenyir a les seves competències bàsiques, sense poder anar més enllà si estan en mala situació econòmica. "Fa molts anys que ens ofeguen econòmicament, i ara ens diuen que, si no som eficients, ens han d'eliminar", diu Pelàez. La Generalitat els deu 1,5 milions d'euros de la Llei de barris, que és més del pressupost anual de la localitat, i el Govern espanyol finança una part d'aquest import donant crèdit amb un 5% d'interessos. "Els municipis petits són inviablès si els fas inviablès", creu l'alcalde.

Espanya va al revés d'Europa. Avui dia ja té un percentatge d'impostos gestionats pels ens locals més baix que la mitjana de la Unió Europea. Amb la reforma, aquesta diferència s'accentuarà. Moltes competències en sanitat, educació o serveis socials s'han de cedir a la Diputació o als consells comarcals, dos òrgans no escollits democràticament, abans de 2016. D'altres, com l'escola bressol de Figaró, quedarien en uns llimbs legals encara per aclarir. El que és segur és que, si es dona aquest traspàs de competències, no tindrà cap sentit seguir preguntant a la ciutadania, ja que no hi haurà res sobre què decidir.

Figaró, mentrestant, seguirà apostant per la participació. Aquest any 2013 s'hi han votat els pressupostos participatius per als anys 2014 i 2015. L'Ajuntament aprofitarà aquest marge de temps per decidir si adopta les recomanacions que li fa la Diputació en el seu informe, com la rendició de comptes d'anys anteriors més exhaustius, afavorir la transparència o millorar la comunicació. En tot cas, malgrat el buit dels mitjans i totes les amenaces, els veïns de Figaró continuaran tenint, almenys durant aquest any 2014, el poder a les seves mans.

EL QUE HEM APRÈS DE L'ANUARI

ROGER PALÀ I SERGI PICAZO

Coordinadors de l'ANUARI MÈDIA.CAT

Després de quatre anys coordinant l'ANUARI MÈDIA.CAT, ha arribat l'hora d'aturar-nos, fer balanç de la feina feta i projectar-nos cap al futur. L'interès del lector ha estat, per a nosaltres, un èxit en aquests darrers tres anys: 50.000 visites, 33.500 usuaris únics i 85.000 pàgines vistes creixent any rere any a la web; més de 13.000 descàrregues d'Internet; un miler de vendes de la versió en paper; centenars de presentacions arreu dels Països Catalans, i desenes d'entrevistes en ràdios, televisions i premsa. Els silencis han començat a trencar-se.

De tota aquesta apassionant experiència, n'hem extret 10 conclusions, i les volíem compartir amb vosaltres. Són 10 aprenentatges sobre el periodisme realment existent i sobre el periodisme que ens agradaria fer.

1) Prou de queixar-nos: passem a l'acció! Durant massa temps, els periodistes hem pecat d'immobilistes. Massa sovint ens hem queixat de la censura i de l'autocensura, però hem fet poc per superar-les. Amb l'ANUARI, un grup de periodistes hem decidit agafar el toro per les banyes i fer periodisme sobre aquelles qüestions que considerem silenciades, marginades o menystingudes pels grans mitjans de comunicació del país. I sembla que la cosa interessa!

2) #Entretotes. El finançament per fer possible l'ANUARI ha provingut de manera molt majoritària del mateix lector a través del *crowdfunding*, un sistema de precompra o, si es vol, de subscripció popular basada simplement en la confiança en el periodisme crític i independent. En els últims tres anys, hem aconseguit donacions per valor de 26.685 euros i s'han obtingut 1.136 microdonacions a Verkami. Un 80% del finançament de l'ANUARI prové del micromecenatge, i l'altre 20%, de les aportacions de les universitats, del Col·legi de Periodistes i de la venda en llibreries i en presentacions. Gràcies, doncs, per permetre'ns tirar-ho endavant. Aquest any hem aconseguit un nou rècord en el microfinançament al portal Verkami: 10.470 euros i 438 mecenes en 40 dies.

3) Aliances per enfortir el projecte. l'ANUARI i l'experiència de Mèdia.cat han comptat des de bon inici amb el suport filantròpic i constant de la inversió estructural de la Fundació Catalunya en Mèdia.cat, cabdal per garantir-ne la continuïtat, i les aportacions del Col·legi de Periodistes i de sis facultats de periodisme dels Països Catalans (UAB, UPF, URL, UVic, UdL i UV). No solament contribueixen a enfortir econòmicament l'ANUARI, sinó que ens projecten cap al món professional i acadèmic, ens fan més forts i amplifiquen la nostra feina. El projecte de l'ANUARI és, però, independent, sense lligams econòmics ni amb bancs ni amb grans empresaris.

4) Aprendre'n dels que en saben. l'ANUARI no inventa res. Sempre hi ha referents, i cal tenir-los molt en compte i aprendre'n. En el nostre cas, el referent bàsic és Project Censored, que repassa cada any les 25 notícies més censurades des del 1976 als Estats Units. Alhora, seguim reivindicant que el millor periodisme és aquell que es fa als mitjans de comunicació. Els mitjans de comunicació ja en fan, de periodisme, i des de fa un centenar d'anys. Des d'Eugeni Xammar fins a Ramon Barnils passant per Montserrat Roig; des de Ryszard Kapuściński fins a Anna Politkóvskaia; des de Manuel Vázquez Montalbán fins a la Directa... Els mitjans catalans, ràdios, televisions i diaris, ja en fan, de periodisme i, sovint, molt bon periodisme.

5) Que tornin els *muckrakers*. Si una cosa fa l'ANUARI, és ficar el nas en temes que la majoria dels mitjans no tenen temps, voluntat o possibilitats d'explorar. El 1906, el president dels Estats Units, Theodore Roosevelt, va batejar com a *muckrakers* ('furgadors d'escombraries') un grup de periodistes de l'època que feia mesos que es dedicaven a denunciar públicament la corrupció política, l'explotació laboral, els abusos de poder i, en definitiva, els draps bruts dels personatges més influents. Ens agrada aquesta filosofia. Investigar, molestar, mirar allà on no mira ningú, destapar els silencis, parlar de temes tabú i donar veu a qui habitualment no en té.

6) Periodisme de dades? És que n'hi ha un altre? No creiem en l'objectivitat, però sí en el rigor, la veracitat i les proves. Per això cada any intentem fer un exercici de periodisme de dades, que no és altra cosa que el periodisme que s'ha fet sempre: les millors investigacions i reportatges comencen en una resolució del DOGC o del BOE.

7) Donar veu a qui no en té. Els reportatges de l'ANUARI tenen per norma contrastar la informació i que totes les parts en conflicte s'hi vegin representades. Però, pel fet de tractar-se d'un anuari sobre silencis mediàtics, tenim com a premissa apropar el

micròfon i donar veu a col·lectius, entitats o sectors socials que estan infrarepresentats als mitjans de comunicació.

8) Visca el periodisme lent. Creiem que en el periodisme del segle XXI tot va massa ràpidament. I creiem que aquesta velocitat sovint fa que passem per alt coses importants. Així doncs, l'ANUARI és una aposta pel periodisme lent. Som tan lents que només traiem una publicació l'any. Així tenim temps i espai per pensar, prendre distància, reflexionar i aprofundir.

9) Superar la fractura generacional. La participació d'estudiants de periodisme en l'ANUARI és una de les grans virtuts del projecte. Ens permet superar la fractura generacional de la professió —especialment present a les redaccions— i dota l'ANUARI d'una força, una empenta i uns punts de vista necessaris i vitals. Molts cops, els col·laboradors més joves de l'ANUARI són els que més s'impliquen en les investigacions. Els més grans ens hem de posar les piles!

10) Amb això no n'hi ha prou. La desena conclusió és probablement la més important. En volem més, perquè sabem que amb això no n'hi ha prou. Volem seguir, com diu el lema de l'ANUARI d'enguany, #omplintelsbuits. Però no volem fer-ho només un cop l'any, sinó durant 365 dies. De forma professional i amb tota la intensitat que sigui necessària.

Aquesta és la nostra filosofia vital; aquests són els nostres objectius i el nostre compromís. El durem a la pràctica ben aviat i esperem que vulgueu ser partícips de l'aventura. Llarga vida al periodisme i llarga vida a l'ANUARI MÈDIA.CAT.

L'ANUARI MÈDIA.CAT 2014 no hauria estat possible sense el mecenatge d'aquestes persones:

mariaroda
SantiDemajo
psikonauta
Elisenda Rovira Olivé
angela
esteve
montserrat
noica
Francesc Queralt Blanco
Lluís Olivé Bulbena
miremario
Andreu Merino Vives (@andreumerino)
Claudia Frontino
paularussinol
ictlogist
Marc Toro (@marctoro4)
Josep R
vmitjans
Jaume Olivella i Riba
Mj
Pau Farràs Berdejo
Carme Pujol i Pujol
Gabriela Casals Roig
Judith Font
mcrivilles
carlesvp
Inés Seguí
adgbgt
Analys
Ricard Mademont
Joana Galindo Villamizar
deirins
Dídac
altori
Jose Medina
Laura Rosich
sonodelic
Iolanda Parra

xaviermt
annamanso
Miquel Pellicer
m2diaz
Núria Ferrando
ddproduccions
sergidepaz
Pau Ibars
VerdCel
Lluc
edu_palo
Amàlia Garrigós
enricmira
Ignasi Blanco i Cusó
Xènia Solé
Utopos
edupersanz
pedroarnal
Ribera
Sonia Herrera
Coloma Moreno
stello
@jordidemiguel
Jordi Martí Rifé
joansotoriera
Diplomada en Infermeria
dicruta
Jordi Puntí
Antoni Carné
apijuan
alexarabat
Pere Bahí d'Olot
Núria Mateos
Laon
albert rigol
Josefina
Cesc
Francesc Mateu Hosta

joansalasansa
verks
Pau Ortiz
dmnc
Arnau Olesti Recasens
imma
gemmasolanatomas
collectiu joan morral
Gebursa
Joan Tort
Meritxell Freixas Martorell
Sònia Deulofeu Lara
david.sabate
guillem
Andrés González-Nandón,
bagant
Assumpta Julià
Anna Mi
Albert Mercadé Massó
joanvallve
Francesca Pons
Mónica López Mas
Montse Ayala Riu
Núria Santaegènia
Pablo Bonat
fcazorla
Albert Garcia Catalan
marisol veres
Marta Ballesta Senabre
Pilar Cardona i Joan Inglada
maclaveria
Raül Avellaneda
roser vernet
David Fernández
Enric
Laia
Ponent
Joao França
Marta Berenguer
olifab
Pepa i Oriol
Jose
Jordi Serratosa Quintana
Sara Blázquez
nuamoros
Hyde87

mar gonzalez sanou
panyella amil
Ferran Castrillo
Jordi Barquineró
jordicrisol
pau.planelles
Dani Chicano
rferrer
Laia Soldevila
David Cid
Neus Santamaria
Irene Ramentol
Joan Ferran Sala
Enric Botella Manubens
Pere Freixa Oliveras
josep.asensio
Carles Solà
oriol cendra
Roger Aluja
lluiscamp
josepmaria
MarcGT
Lucia
Eli Borreda
Salvador Balcells
Lady Thais
Carlos Torres
Antonio Santiago
Miquel Andreu
oriollado
Roger Castillo Bosch
Mercè Marsal i Puig
Eduard Martín-Borregón
dutopia
Joan Josep Isern
rogerangela
Gerard Soler i Segú
Albert F-T
Rafa Xambó
mmanyosa
suriamaco
Jesús Torres i Sanz
Bellerofonte
lluc salellas
sandrikins
Víctor Alonso Berbel

Carlota Vendrell González
Josep Gimeno
Marta Vilalta i Torres
mxgfontela
jmmorera
Miquel Ramos
fcasas
Josep-Anton Monfort
josep
FG Berta
xgonzalbez
pocmoderna
Olga Abalos
uriyeahh
elCOjO
francescvila
Marta Rudé Rull
paloosa
Miquel Saumell Santa Eugènia
Aina Ibàñez i Roig
Sergi Solà
Laura Duran
Roger Berenguer i Badia
isaac
Roger Vilalta
Lolo Garcia
oriolrocamusic
Marc Herrero
Assumpta
sucdellimona
jsubirats
Sergi Rovira
Anna Boluda
Jordi Gasulla i Flavià
NO
Èrica Orte
Ignasi Bea Seguí
manelreballal
Paula Solanas
bernat
Eunís Font,
Miquel Pujol
jtorra
manelreballal
Begoña Gómez
irenejg

eloi
ramonado
Yeray Sánchez Iborra
Eva Marin Hernández
Joan Vila i Triadú
Oriol Drudis
helena
Martí Gelabert
Víctor M. Conejo
ainasj
GilToll
argente93
guillemsans
ACICOM
Mar
Júlia Brosa
Xavier Escuder
BCHF
elise.gaz
NO
jordirabassa
Àngela Vilagran Nogués
RogerCapdevila
peixe
purnas
Mar Miralles Maeztu
miguel
Laura Basagaña
Jordi Camprubí
Rosa Rubiralta Prunes
Josep Bermádez
Kiko
Daniel Camon i Pastor
Humbert Roma de Asso
jmauric
lluísboet
Anna Mira
Iolanda Fresnillo
Món Sanromà
Gabriel Massip Fons
Arnau Mañosa i Martí
Joan
Àlex Resta
mboto
David I. Monforte
Eric del Arco Cristià

Ferran Fitó Bertran
fxortega
manel vila
Omar Benyaqub
oriolgd
leniovitz
martaribasfrias
jordigll
Joan A. Riu
molina_jordi
Valdano
Maria Carreras
chueca
gonzalii
Arnau Andrés Gallart
DarkKmatxin
Marina Alberó
tonirubia
enric garcia serrano
Marc Lascorz i Florit
Roser Vilalta
araladiv
Carbg
catix
frankiru
lukowaro
GPermanyer
Revista cafèamblllet
vicentcanet
litus
Imma Merino
jordi
Marc Vidal Juanola
Jordi Altesa Cabanas
sofaverd
ToninoVilaller
Leandre Romeu Serra
@carlesvin
Oriol Rocosa Girbau
Joan Camp Fontcuberta
Aitor Álvarez Garcíaahoms
marc parramon
lisabet Puiggròs Alibés
albafalco
Mònica Ruiz Verdaguer
Àlex Romaguera

monica raventos
Roger Sánchez
alexcrístia
adria
oriolma
ferranrafols
Pere Llibre
Shanti Valls
Xavier Grau Bové
xeberta
David Espinós
Gemma Garcia
martamuixi
Gina
Pep Marcè
Albert Carballeira i Vallearigm
Eduard Giménez
Jaume Casals
Giselle
Bernat Julià Morera
Guiomar
soraya
mavindignat
joseptrd
oriolturro
carrerdelmar
enricpinyol
eduard
Núria Sas Pinyol
Marc Font
Oriol Font
Pedro Ruiz Soto
msantolino
enric rimbau
20deabril
Jordi Pinyol Mercadé
joanfoguè
Antoni de la Fuente Sánchez
Fidel Bellmunt
Oriol Rigola
dfabrega
nenasonambula
a_rodri
jsalvia
Quim Soler
pere gurch

Àngels Córcoles
joanmtnezroca
Antoni Guinovart Caballó
Víctor P. de Óbanos i Miquel
acomás
Borja Català i Borràs
eduardmiguelcostal
Pluja
pausants
nunu
Laura Hurtado
Josep M. Osuna López
xavierpla
Massagran9
Arnau_de_Caldes
Agustí Grau
Lluís
Pep Marés
xalegret
Francesc Ribas Boldú
marceli
Josep Ribas
Fidel
Josep Comajoan
Laia Ortiz
davidguardia
Gabriel Boichat
maria bohigas
Josep Àngel Guimerà i Orts
obiolspi
jordipb
jsanz
gemma
merce giner
Joan Badia i Pujol
galapin
jordi.xodos
Bartomeu Buch
Quico Ràfols
Lluís Olivé Bulbena
joan marí
edgarmc
Francesc Gil Lluch
Dani Vilaró
David Bassa
Jordi Roig Peñalver

quimet
Laia Teres
Gemma Asins Magraner
Marta Mayoral Roca
jordi100
jborras4
Oriol Cortacans
ono_1000
J.M. Vidal-Illanes
Antoni Gutiérrez-Rubí
Joan Manuel Tresserras
txeroqui
jcuixart
colorhumano33
xevisol
Jordi Méndez
isaac
nuria cornet
Niatmm
@gamisans
Roger Tugas
merce cabanas
Roger Palà
gjustel
Hortènsia Galí
Atzavara
Xavier Bachs
Maria Coscoll i Prat
M. Dolors Balanyà
Anna Simó
IDESGA. Institut d'Estudis Socials de la
Garrotxa
Fundació Nous Horitzons
Joves d'Esquerra Verda

AUTORES I AUTORS

Els coordinadors de l'ANUARI MÈDIA.CAT 2014 són

ROGER PALÀ (Barcelona, 1978) i SERGI PICAZO (Barcelona, 1980)

Roger Palà [@rogerpala] és periodista. És cap de redacció de la revista *Enderrock*, escriu al blog *Al darrera la nevera* i col·labora en espais d'opinió a *Nació Digital* i al programa *2324*, de Televisió de Catalunya. Ha publicat el llibre *Mots incendiàris* (Lo Diable Gros, 2012), en què recull els seus articles més destacats. Membre de la Junta del Grup Barnils i del Consell de Redacció de Mèdia.cat.

Sergi Picazo [@sergipicazo] és periodista. És redactor de la secció de política d'*El Punt Avui*. És professor associat de Periodisme d'Investigació a la Universitat Autònoma de Barcelona i membre del col·lectiu Contrast. Ha participat en l'elaboració de la sèrie documental *Després de la Pau*. Té un blog sobre periodisme: *El perseguidor*.

MAITE AGUILERA (Santa Margarida de Montbui, 1984)

Llicenciada en Periodisme per la Universitat Autònoma de Barcelona i Màster en Direcció de Comunicació per la Universitat Pompeu Fabra. Ha treballat als gabinets de comunicació del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya i a l'Ajuntament de Granollers. Ha estat cap de redacció del diari digital *Directe!cat* i responsable de comunicació d'Iniciativa per Catalunya Verds a la Catalunya central.

ALLOSA AJANOVIC (Sarajevo, Bòsnia i Hercegovina, 1991)

Estudiant de 4t Periodisme i 3r de Dret a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Col·labora amb la *Directa* i ha publicat, en el marc d'un acord entre universitat i mitjans, a *Vilaweb* i a *El Punt Avui*. Després d'un intercanvi a Tel·Aviv, s'ha especialitzat en el conflicte israelianopalestí i té un blog sobre aquesta qüestió al diari *Ara*. Actualment és becari a la secció de Política d'*El País* a Catalunya.

LAIA ALTARRIBA (Barcelona, 1975)

Periodista. Viu a Vilobí del Penedès. Escriu a *Xarxa Penedès*, *Mèdia.cat*, *ONGC* i *Descobrir*, entre d'altres. Recentment ha publicat el llibre *Vint i Ramon Barnils* (Edicions DAU, 2013). És membre del Grup de Periodistes Ramon Barnils (GPRB) i està especialitzada en periodisme de denúncia social. És militant de l'esquerra independentista.

SÒNIA BAGUDANCH (Pla de l'Estant, 1987)

És una de les periodistes retallades de l'Agència Catalana de Notícies (ACN) i ha col·laborat amb diaris com *El Punt* i el *Diari de Girona*. És autora del llibre *Et presento el jutge Garzón* (2013), impulsat pel Grup Barnils i Edicions Saldonar. És membre del Grup de Periodistes Ramon Barnils (GPRB) i col·labora amb el seu observatori crític dels mitjans, *Mèdia.cat*.

ANNA BOLUDA (Alcoi, 1976)

Llicenciada en Comunicació Audiovisual per la Universitat de València i Màster en Periodisme Audiovisual per la New York University, amb una beca Fulbright. Periodista i realitzadora de vídeo freelance, ha col·laborat a *Sostenible.cat*, *Vilaweb*, diverses entitats socials, universitats i grups de recerca científica i RTVV. També ha dirigit un parell de documentals sobre famílies homoparentals, premiats en diversos festivals internacionals.

BERTRAN CAZORLA (el Prat de Llobregat, 1984)

Va estudiar Ciències Polítiques a la Universitat de Friburg, a Alemanya, i Periodisme a l'Escola de Periodisme d'*El País*-Universidad Autónoma de Madrid. Ha passat per la redacció a Barcelona d'*El País* i per l'Agència Catalana de Notícies, i actualment es dedica a la comunicació política. Col·labora en mitjans com El Prat Ràdio i la *Directa*. Ha estat corresponsal al Baix Llobregat i l'Hospitalet i, en la seva feina periodística, s'interessa especialment per la diversitat social i la ultradreta a Catalunya. [@bcr_]

DAVID MARÍN RUBIO (Barcelona, 1974)

Periodista. Treballa a la delegació de Lleida del diari *El Punt Avui*. Anteriorment va treballar a les edicions de Barcelona, del Penedès i del Maresme d'*El Punt*, al qual està vinculat des de l'any 1996. A la revista *Presència* ha publicat reportatges sobre el grup armat EPOCA, la postguerra a Bòsnia, i més recentment sobre urbanisme i la gestió de l'aigua a Catalunya. És membre del Grup de Periodistes Ramon Barnils i ha publicat els llibres *Les lluites de cada dia. Històries de CCOO* (edicions DAU), *La Gran Via a Sant Martí, història d'una transformació* (AAVV Sant Martí de Provençals / Ajuntament de Barcelona) i *Mataró, els perfils de la ciutat* (Grup El Punt).

SUSANA PÉREZ-SOLER (Barcelona, 1986)

Periodista. Investigadora del DigiLab, laboratori de comunicació digital de la facultat Blanquerna-Universitat Ramon Llull. Col·labora amb diferents revistes especialitzades com *Capçalera* i *La Revista de Blanquerna*. Ha treballat a Edicions Clariana i *El Punt*, gràcies a una beca del Col·legi de Periodistes. De la seva etapa de pràctiques destaca la seva estada a Euronews, el *Magazine* de *La Vanguardia* i la revista *Nova Ciutat Vella*.

JAUME PORTELL (Vilassar de Dalt, 1992)

Estudiant de Comunicació i Periodisme Audiovisuals a la Universitat de Lleida. Interessat en l'esport, seguidor de la política i apassionat per l'Àfrica, ha escrit sobre aquests temes a *Vavel*, diari esportiu digital.

MÓN SANROMÀ (Igualada, 1986)

Periodista. Màster en Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament. Ha treballat per a Televisió de Catalunya, al diari *Regió 7* i a l'Institut Català Internacional per la Pau. Entre els anys 2009 i 2011 va estar treballant per a una línia aèria a Qatar i viatjant per tot el món. Ha publicat el llibre *Qatar, el país més ric del món* (Edicions 1984). Actualment investiga en temes de pau, seguretat, conflictes i món àrab.

VÍCTOR SAURA (Barcelona, 1967)

Periodista i professor d'Història. Ha dirigit publicacions com *El Triangle* i *El Vigía*, ha viscut el tancament de dos diaris (*Diari de Barcelona* i *Iberia-Universal*), ha treballat per a Oxfam-Intermon a Burkina Faso, i fa 12 anys que dona un curs d'economia a Estudios Hispánicos (UB). També ha escrit tres llibres, l'últim dels quals és *La Catalunya més fosca* (Base). Ara és responsable de comunicació de la Coordinadora Síndrome de Down de Catalunya i escriu a *Catalunya Plural* i al *Diari de l'Educació*.

SANDRA TEMPRADO (València, 1992)

Estudiant d'últim curs de grau de Periodisme a la Universitat de València. Després de fer ràdio, televisió i premsa, compagina les seves jornades en un gabinet de comunicació institucional amb la feina com a freelance.

ALBA VERA (Barcelona, 1992)

Estudiant de Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Actualment cursa l'últim any del grau en Periodisme. Ha estat locutora de diferents programes de ràdio com *Estem al Pou* o *Calaix Desastre* a Boca Nord Ràdio. Ara és redactora del diari *El Mundo* a la delegació de Barcelona.

ESTEVE VALLS (Arras, França, 1971)

Llicenciat en Llengües Estrangeres Aplicades per la Universitat de Perpinyà, periodista de Radio France a Perpinyà del 1991 al 2010, fundador del digital nord-català *La Clau* el 2006 i del *think tank* Opencat el 2010. Ha col·laborat amb el canal de televisió France 3, *El Punt*, *L'Avenç*, *Revista de Girona*, RNE i *La Semaine du Roussillon*, entre diversos mitjans. També ha impartit classes de periodisme bicultural a la Universitat de Perpinyà i ha dirigit la Delegació de la mancomunitat Perpinyà-Mediterrània a Girona del 2011 al 2013. Actualment es fa càrrec de la difusió d'informacions econòmiques estratègiques sud-catalanes i espanyoles, en llengua francesa, des del gabinet Nord Sud Consult de Perpinyà. Va debutar com a primera veu jove de Ràdio Arrels amb 12 anys.

NÚRIA VILÀ (Porqueres, Pla de l'Estany, 1992)

Estudiant de quart de Periodisme a la Universitat de Vic. Coedita i copresenta l'informatiu dels caps de setmana a Ràdio Banyoles. Ha participat a la xarxa de corresponsals universitaris d'*El Punt Avui* des del Pla de l'Estany i col·labora amb la comissió de comunicació de l'Assemblea Nacional Catalana d'aquesta comarca. Actualment està elaborant un treball de recerca sobre desobediència civil.

GREENING BOOKS
www.bookdaper.cat
bDAP145

ANUARI MÈDIA.CAT. Els silencis
mediàtics del 2013
Pol·len edicions, 2014
978-84-86469-65-8
B-9587-2014
El Tinter SAL

GESTIÓ AMBIENTAL - Certificats ambientals de les empreses

Impressió El Tinter SAL	el tinter Comunicació	EMAS ISO 14001 ISO 14006 FSC CoC		
-----------------------------------	---------------------------------	---	---	---

MATERIALS - Papers - Certificats ambientals dels papers emprats

Cyclus Offset 100 gr.	Àngel Blau FSC fonts mixtes		Ecoetiqueta alemanya per a paper 100% reciclat (norma RAL- UZ 14) Paper produït amb una barreja de fibres de boscos certificats per FSC, de fonts controlades i/o de material reciclat
--------------------------	---------------------------------------	---	---

BONES PRÀCTIQUES - Bones pràctiques ambientals verificades de les empreses

		El Tinter SAL
		- Impressió -
Mida de pàgina ajustada al format del paper		
Tintes amb olis vegetals		
Ús de planxes de trama estocàstica		
Minimització de residus		

MOTXILLA ECOLÒGICA - Càlcul de la motxilla ecològica d'un exemplar de la publicació

Massa publicació (g)		Petjada de carboni (g CO ₂ eq.)		Residus generats (g)		Consum aigua (L)		Consum energia (MJ)		Consum matèries primeres (g)
476		439		77		8		9		273
Estalvis*:		614		3		35		38		535

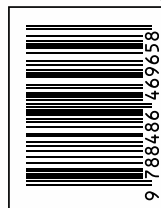
* Impacte ambiental estalviat respecte a una publicació comuna semblant

ANUARI MÈDIA. CAT

ELS SILENCIS MEDIÀTICS DE 2013

PVP: 10 €

Arreu de l'Estat espanyol, des de l'any 2008 s'han tancat prop de 300 mitjans de comunicació i s'han perdut prop de 12.000 llocs de treball ocupats per periodistes. En aquest context, les pressions dels poders financers i polítics sobre la llibertat d'expressió són cada cop més efectives, i la por, el desànim i l'autocensura guanyen terreny minut a minut. El periodista Xavier Montanyà ha arribat a afirmar que "actualment no hi ha un periodisme referencial; majoritàriament, el periodisme d'ara és reverencial". El Grup de Periodistes Ramon Barnils no ens resignem i maldem per mantenir l'actitud i el mètode: rigor, esperit crític i independència. L'esquerda que va obrir el primer ANUARI MÈDIA.CAT dels silencis mediàtics, ara fa quatre anys, no para d'eixamplar-se. Fidels a la nostra cita, l'ANUARI de 2014 treu a la llum 15 històries que durant l'any 2013 no van ocupar cap primera plana ni van obrir cap informatiu. El projecte ha estat possible de nou gràcies al finançament col·lectiu (438 micromecenases i 10.470 euros recapitats a Verkami) i al suport de sis universitats i del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Un any més, omplim els buits: memòria allà on volen amnèsia i respostes allà on no volen preguntes.

L'editen

Amb el suport de:

